

EP. NICOLAE VELIMIROVICI

OMILII SI PREDICI

INTRODUCERE

de Episcopul Kallistos de Diokleia

În tinerețea sa, viitorul Episcop Nicolae avusese odinioară o convorbire cu un părinte duhovnicesc din Sfântul Munte Athos. Tânărul Nicolae l-a întrebat pe călugăr: "Părinte, care este cea mai importantă lucrare duhovnicescă a sfinției voastre?" Bătrânul (starețul) a răspuns: "Chipul desăvârșit al lui Dumnezeu." Episcopul Nicolae spunea atunci când era mai adunat cu anii, "De atunci m-am ostenit să dobândesc chipul lui Dumnezeu. Și, atât de puțin cât am reușit, aceasta m-a ajutat din destul ca să-mi pună opreală de la păcătuire, pe când mă aflam în libertate, și de la deznădăjduire, pe când eram în închisoare. Dacă ne-am putea păstra chipul Dumnezeului Celui nevăzut, am fi mai fericiți, mai înțelepți și întru tărie mai mare în toate zilele și în tot ceasul vieții noastre."

Această putere a chipului - acest sens viu al prezenței imediate și personale - marchează toate omiliile Episcopului Nicolae. Acestea sunt întru bogăție mare de expresii uimitoare simple, dar de o adâncime nemăsurată. "Totul este cu puțință cu ajutorul lui Dumnezeu" (Bunavestire). "Cerul vorbește cu puține cuvinte și nu spune nimic de prisos" (Nașterea I). Hristos "nu este cârpaci ci țesător" (Sfânta Cruce). Moartea Mântuitorului pe Golgota este "tainică precum veșnicia, întru tărie precum pământul și cumplită precum iadul" (Marea zi de Vineri). "Cu cât iubirea este mai mare, cu atât și suferința este mai mare" (Marea zi de Vineri). (Aici Episcopul Nicolae vorbea din experiența sa directă, căci în timpul celui de al doilea război mondial, el fusese trimis în rușinosul lagăr de concentrare de la Dachau.) "Acolo unde există credință, se află dialog"; lumea este un "mare spital" (Prima Duminică după Paști). Hristos "nu a săvârșit niciodată nici o singură minune pentru El - toate minunile erau pentru alții" (Duminica a IV-a după Paști). "Întreaga lume este darul lui Dumnezeu pentru om, și omul este darul lui Dumnezeu pentru lume" (Duminica a IV-a după Paști). Expresii de felul acesta aduc o nouă strălucire pasajelor din Evangheliile care ne erau bine cunoscute, și le ascultăm ca și cum ne-ar fi citite pentru prima oară. Tocmai aceasta este și intenția Episcopului Nicolae. Scopul acestei lucrări întregi este atât unul lucrător cât și unul pastoral: nu ca să ne îndestuleze cu informații ori ca să ne satisfacă curiozitatea noastră, ci ca să ne redeștepte credința noastră. El stăruiește să arate că scopul întregii Scripturi este de a ne aduce viața veșnică: "Ceea ce stă scris în Evanghelie are un singur scop: că trebuie să credeți că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu ... ceea ce stă scris înseamnă și faptul că, crezând, să aveți viață întru numele Lui" (Prima Duminică după Paști).

Episcopul Nicolae este conștient întru tărie de bogăția Sfintelor Scripturi. El socotește întru totul firesc faptul că fiecare dintre noi trebuie să avem Evanghelistul nostru mult iubit.

"Unii oameni, potrivit alcătuirii și aplecării lor duhovnicești, află mai multă odihnă și tămăduire pentru sufletul lor în Matei, în vreme ce alții se folosesc mai mult de Marcu, Luca ori Ioan" (Nașterea Domnului III). Această diversitate trebuie să se vadă, de exemplu, în chipul în care fiecare Evanghelie începe într-un moment diferit: "Evanghelistul Ioan începe din veșnicie; Matei începe de la Avraam; Luca începe cu nașterea Mântuitorului pe pământ; Marcu începe cu Botezul din Iordan." De ce nu încep ei în același chip? Ca să ne arate, răspunde Episcopul Nicolae, că și în noi înșine și în realitatea din jurul nostru, se află patru feluri de început: "Unul este începutul nostru întru Dumnezeu, următorul este întru strămoșii noștri, cel de al treilea în părinții noștri și cel de al patrulea este la vremea când începem să ne arătăm cea mai mare lucrare a noastră în lumea aceasta." Hristos, adaugă el, mai are al "cincilea început", în relația Lui persoană cu fiecare dintre noi, "când El prinde viață în inimile și mințile noastre ca singur Mântuitor al nostru" (Duminica dinaintea Botezului Domnului).

Cu toată această diversitate, Sfintele Scripturi se află întru bună alcătuire unitară. De câte ori sunt două sau trei relatări diferite ale aceluiași eveniment, acestea "se îmbină între ele și se completează una pe alta" (Nașterea Domnului III). În toată această formă diferită și care se repetă nu este nimic la întâmplare sau de prisos: "Nimic din Sfânta Evanghelie nu este la întâmplare" (Nașterea Domnului IV); "Domnul nu a făcut nimic, nici nu a vorbit vreun cuvânt, nici nu a îngăduit să I se întâmple ceva în vremea vieții Sale celei pământești, care să nu fie pentru mântuirea noastră" (Duminica lăsăturii sec de carne). În deslușirea acestei varietăți nesecate a Scripturii, Episcopul Nicolae urmează metoda exegezei (explicativă) care a izbutit pururea în Biserica Ortodoxă: el înțelege Scriptura în lumina Tradiției, luându-și ca îndrumător Părinții Bisericii. Uneori le pomenește numele; adesea s-a referit la ei fără să dea vreun citat anume. Dar în același timp, nu-i este teamă să introducă interpretări noi, de-ale lui proprii, rodul cugetării sale personale și al rugăciunii. Această îmbinare a originalității creatoare cu pioasa respectare a Tradiției dă omiliilor Episcopului Nicolae marea bogăție de aleasă prețuire.

Una dintre temele dominante ale Episcopului Nicolae de-a lungul acestei lucrări întregi este valoarea supremă a libertății omului. Acest lucru este limpede de la început, din prima sa omilie. "Înțelepciunea omului, inima omului și voința omului trebuie cercetate. Fără ispitire nu există libertate, și fără libertate nu există oameni, ci numai două feluri de piatră - mișcătoare și nemișcătoare" (Bunavestire). "Omul este o ființă liberă ... el este făcut pentru libertate și se mișcă spre libertate" (Nașterea Domnului III). Spunând "se mișcă spre", Episcopul Nicolae arată că libertatea nu este numai un dar ci și o menire, nu numai punctul nostru de pornire ci și obiectivul nostru fundamental care ne cere un pelerinaj foarte lung, marcat de suferință și jertfă. Nu este ușor să fii liber! Într-adevăr, așa cum sublinează el în repetate rânduri, nu poate exista nici un fel de libertate fără ascultare. Este semnificativ faptul că, în predica sa de la începutul Postului

Mare, el recomandă postirea nu ca disciplină, sau restricție de suprafață asupra independenței noastre, ci anume ca un mijloc al eliberării interioare, o "cale lăuntrică" către cunoașterea a ceea ce înseamnă să fii cu adevărat liber.

Postirea [notă de subsol: înfrânarea permanentă de la cele rele pentru cele bune ale lui Dumnezeu, dimpreună cu paza celor cinci simțuri, care-l așează pe nevoitor în urcușul desăvârșirii] ne face "ușori și viguroși", "hotărâți", "milostivi", slobozindu-ne dintru această "temniță pământească" și deschizându-ne iarăși poarta spre "țara cea adevărată a noastră" (Duminica lăsatului sec de brânză).

Dacă nu există libertate fără ascultare, înseamnă că este adevărat și faptul că - la un nivel cu mult mai profund - nu se află nici un fel de libertate fără Hristos. Mântuitorul este modelul nostru pentru ceea ce înseamnă să fii liber cu adevărat: când a mers la răstignire, El a făcut aceasta cu bunăvoință și prin alegerea Sa de voie. În legătură cu aceasta, Episcopul Nicolae dă o mare valoare Agoniei din Grădina Ghetsimani: "Dacă durerea trupească de pe Cruce a fost mai mare, aici durerea mai mare a fost în sufletul Lui" (Vinerea Mare). Domnul nostru Hristos - născut în Betleem, botezat în Iordan, răstignit pe Cruce pe Golgota, înviat din morți, trimițând pe pământ Duhul de Rusalii - formează miezul neschimbat și inima întregii predicări a Episcopului Nicolae: "Totul se înnoiește în El" (Bunavestire).

Fără a împruțina în nici un chip Dumnezeirea lui Hristos, Episcopul Nicolae sublinează umanitatea dumnezeiască, arătând o dragoste aleasă pentru peisajul și locurile Țării Sfinte care se leagă în mod direct de viața pământească a Domnului. "O, frații mei", spune el, "ca om, Hristos nu este o minune mai mică decât Hristos ca Dumnezeu" (Duminica a V-a după Paști). Hristos este Mântuitorul nostru tocmai datorită apropierii Sale de noi, căci precum Emanuel sau "Dumnezeu este cu noi", El a trăit toată plinătatea vieții omenești - și nu numai aceasta, ci și toată plinătatea morții omenești. "Ai îmbrăcat haină de trup, ca să trăiești și să-i mântuiești pe cei care se află în trup; Tu ai băut paharul tuturor fapturilor Tale care se află în suferință ... De aceea ești Tu Mântuitorul nostru, căci Tu ai fost Dumnezeu printre noi" (Nașterea Domnului I). Ceea ce contează cel mai mult pentru noi toți este felul în care fiecare dintre noi trăim și ne îmbunătățim relația noastră personală cu Hristos Dumnezeu-Om. "Hristos este esența bucuriei de negrăit prin cuvânt" (Nașterea Domnului II).

La începutul lucrării sale Episcopul Nicolae afirmă: "Evangheliile nu sunt o carte, ci o putere." Fie ca cititorii de limbă engleză ai omiliilor sale să încerce să se hrănească, cu ajutorul Lui, cu această "putere" a Evangheliilor, "o putere care dă mâncare și băutură, o putere care învie din morți".

PREFAȚA TRADUCĂTORULUI ÎN ENGLEZĂ

Episcopul Nicolae a fost episcopul cel mai cunoscut al Bisericii Ortodoxe sârbe din veacul acesta. S-a născut în anul 1880 în satul Lelic din Serbia de apus, a călătorit și a studiat mult în apus în vremea tinereții sale, aflându-se în Britania în timpul Primului Război Mondial, a folosit mai târziu bogata sa experiență în obligațiile sale pastorale ca episcop în Ohrid și Zica. Întemnițat de către germani în timpul celui de al Doilea Război Mondial, mai întâi în mănăstiri locale din Serbia și mai târziu din Dachau, nu s-a putut întoarce să trăiască în țara sa după venirea regimului comunist la putere, la sfârșitul războiului, ci s-a stabilit în America, unde a trăit întru restul lungimii zilelor sale predând ca profesor și săvârșind bună lucrare pastorală. A murit acolo în 1956, și trupul i-a fost înmormântat în Mănăstirea Sfântul Sava din Libertyville. În mai 1991 moaștele lui au fost transportate în patria sa și au fost înmormântate în satul său natal Levic.

Episcopul Nicolae nu a scris nici o prefață pentru Cartea sa Omilii. Acestea au prins alcătuire din cugetările și predicile despre Evangheliile pentru duminici și Sărbătorile Mari din ciclul anual Bisericesc. Acestea cuprind Sărbătorile Bunevestiri, Crăciunului și Bobotezei, și perioada de la pregătirea pentru Postul Mare până la Pogorârea Duhului Sfânt.

Aceasta este cea de a doua carte a lui care trebuie tradusă în limba engleză și publicată de Lazarica Press. Prologul de la Ohrid, cea mai cunoscută și mai îndrăgită dintre cărțile sale, a apărut în 1985-1986. Omiliile se află după Prolog și îl lărgește, cel dintâi cuprinde sfinții din fiecare zi și Omiliile completează Duminicile și unele Sărbători mari la care nu se referă în mod special în Prolog. Acestea, ca și Prologul, se citesc cu glas mare în mănăstiri și biserici în Duminici și Sărbătorile mari.

Omiliile sunt o îmbinare de dogmă, comentariu și cugetare. Aproape toate încep într-un chip "didactic" clasic, vorbind despre întâmplări și fenomene bine cunoscute într-o formă apropiată de aceea a parabilei. Apoi acestea continuă să ofere un comentariu, verset cu verset, asupra citirii Evangheliei, continuând cu aceasta și completând cu meditații asupra sensului vieții noastre de Creștini. Omiliile erau prevăzute și pentru citirea cu glas tare, pentru citirea particulară, personală și pentru cugetare, și oferă material pentru pregătirea predicilor.

Episcopul Nicolae a alcătuit aceste Omilii în două volume. Noi am păstrat această bună alcătuire a Omiliilor în două volume, dar am schimbat conținutul fiecărui volum, pentru a oferi o fluentă mai naturală fiecărui volum. Alcătuirea originală era:

Vol. I: Bunevestire, Crăciunul până la Lăsatului sec de carne, Rusalii 1-16.

Vol. II: Rusalii 17-32: Postul Mare, perioada de la Paști până la Înălțare, Rusalii.

Noua alcătuire este:

Vol. I: Bunavestire, Crăciunul până la Rusalii.

Vol. II: Rusaliile 1-32.

Am utilizat Versiunea (Autorizată) King James și Psaltirea Coverdale, cu excepția locurilor unde textul cere o traducere diferită. Numărarea Psalmilor este dată atât în utilizarea limbii latine cât și iudaice.

În fiecare caz am introdus pasaje din Evanghelia adevărată. Aceasta nu era în original dar așează totul într-o singură carte, și nu mai este necesar să ai la îndemână o Biblie când citești Omiliile.

Notele de subsol au fost încorporate în text pentru continuitate. Având în vedere același scop, când se citește cu glas tare, se pot omite multe trimiteri la izvoarele pentru citate Biblice.

Înhumarea din nou a Episcopului Nicolae la Lelic a avut loc într-un moment când "vechea ordine" părea să fi trecut, și era un aer mai proaspăt de respirat și nădejde pentru viitor, înainte de începerea evenimentelor tragice ale ultimilor ani. În aceste Omilii el ne prezintă cu mesajul Evangheliei, ceea ce este vital pentru noi toți astăzi.

De-a lungul anilor petrecuți în Serbia, am primit ajutor pe mai multe nivele și în multe chipuri, cât și prilejul de a intra mai adânc în limba, mentalitatea și cultura sârbă. Am o deosebită recunoștință față de Episcopul Ștefan de Zica și mănăstirile de la Vovidenia (sub Ovcar), Zica și Gradac, Arhimandritului Iulian de Studenica pentru că îmi corecta cu grijă greșelile pe care le făceam în folosirea limbii și Arhimandritului Dositei de Zica pentru stăruința sa ca eu să folosesc limba sârbă pură.

Vreau să mulțumesc Episcopului Kallistos de Diokleia pentru interesul său permanent de a traduce operele Episcopului Nicolae, și pentru introducerea pe care a făcut-o la Omilii.

Lazarica Press, și în special Protopresbiterul Milenko Zebic, au lucrat împreună. Această lucrare este, așa cum a fost și Prologul, o osteneală de iubire săvârșită în comuniune.

Îmi exprim recunoștința și față de Așezământul Părintelui Nikolici pentru sprijinul acordat în timpul acestei traduceri.

Maica Maria
Gradac și Suffolk, 1992-1996.

1. BUNAVESTIRE. EVANGHELIA ARHANGHELULUI GAVRIIL

LUCA 1:24-38

Iar după aceste zile, Elisabeta, femeia lui, a zămislit și cinci luni s-a tănuit pe sine, zicând: “Că așa mi-a făcut mie Domnul în zilele în care a socotit să ridice dintre oameni ocară mea.”

Iar în a șasea lună a fost trimis îngerul Gavriil de la Dumnezeu, într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, către o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria. Și intrând îngerul la ea, a zis: Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Bindecuvântată ești tu între femei. Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta în sine: Ce fel de închinăciune poate să fie aceasta? Și îngerul i-a zis: Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt. Se va chema și Domnul Dumnezeu. Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său. Și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit. Și a zis Maria către înger: Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat? Și răspunzând îngerul, i-a zis: Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema. Și iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă. Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință. Și a zis Maria: “Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!” Și îngerul a plecat de la ea.

Soarele se oglindește în apa cea limpede și cerul în inima curată.

Dumnezeu Duhul Sfânt are multe sălașuri în această lume întinsă, dar inima neprihănită a omului este locașul în care Îi este cel mai bine-plăcut să Se sălășuiască. Acesta este adevăratul Lui sălaș; toate celelalte sunt numai locuri în care Își face lucrarea.

Inima omului nu poate fi niciodată pustie. Întotdeauna este plină cu ceva: fie cu iad, cu lumea sau cu Dumnezeu. Ceea ce se află în inimă este prin sine legat de curăția ei.

Era o vreme când inima omului era plină numai cu Dumnezeu – o oglindă a frumuseții lui Dumnezeu, o psaltire pentru lauda lui Dumnezeu. Era o vreme când totul se afla într-un adevăr, în mâna lui Dumnezeu, în afară de primejdii; dar când omul, în nebunia lui, a luat lucrurile în mâinile sale, multe fiare sălbatice au atacat inima omului; și de aici a venit în lăuntru robia inimii omului și, în afară, ceea ce se întâlege ca istorie a omenirii.

Fiind neputincios să ia în mâinile sale purtarea de grijă a inimii, omul a căutat sprijin în lucrurile – însuflețite și neînsuflețite – pe care le avea în jurul său. Dar tot ce a găsit omul ca să-i sprijine inima a fost doar spre a i-o necinși și a i-o răni.

O, sărmană inimă de om, care ești stăpânită de mulți care nu au nici un drept sau putere asupra ta – ca un mărgăritar în mijlocul porcilor! Cât de greu ai străbătut robia ta îndelungată și cât de înnegurată ești de povara întunericului! Domnul Însuși S-a coborât din Ceruri ca să te slobozească din robie, să te izbăvească din întuneric, să te tămăduiască de lepra păcatului și să te întoarcă iarăși în mâna Lui.

Venirea lui Dumnezeu printre oameni este chipul cel mai înalt al iubirii Lui de oameni, vestea celei mai mari bucurii pentru inima cea curată și a celui mai zguduitor eveniment pentru inima cea necurată.

Venirea lui Dumnezeu printre oameni este ca un stâlp care arde în întunericul cel mai adânc. Vestea acestei veniri a început cu un înger și o fecioară, cu o convorbire între curăția cea cerească și cea pământească.

Când o inimă necurată stă de vorbă cu o inimă necurată, se iscă un război. Când o inimă necurată stă de vorbă cu una curată, se iscă un război. Doar atunci când o inimă curată stă de vorbă cu o altă inimă curată este veselie, pace și minune mare.

Arhanghelul Gavriil este primul purtător de cuvânt al veștii celei bune pentru mântuirea omului, al faptei celei minunate a lui Dumnezeu – întrucât mântuirea omului nu putea veni fără fapta cea minunată a lui Dumnezeu. Preacurata Fecioară Maria a fost prima care a primit această veste bună și a fost cel dintâi om care s-a cutremurat de frică și de bucurie. Cerul se oglindea în inima ei curată precum soarele în apa cea limpede. Domnul, Ziditorul lumii noi și Înnoitorul celei vechi, urma să-și odihnească capul în inima ei și să se îmbrace în trup.

Evanghelia de astăzi vorbește despre aceasta: *Iar după aceste zile, Elisabeta, femeia lui, a zămislit și cinci luni s-a tăinuit pe sine zicând: "Că așa mi-a făcut mie Domnul, în zilele în care a socotit să ridice dintre oameni ocară mea."* Care zile? După zilele care pregăteau marea zi a Nașterii Domnului Iisus. **Doamne, va veni ziua cea de pe urmă**, când toate marile proorocii se vor împlini, când va veni vremea proorocită de Proorocul Daniel, când nu va mai fi nici o căpetenie a casei lui Iuda, când omul cel slab va suspina împreună cu zidirea slabă a naturii din jurul său, nemaiașteptând mântuire de la om ori de la natură, ci numai de la Dumnezeu – în vremea aceea, Elisabeta, femeia lui Zaharia, zămislește. Ce legătură are cu mântuirea omului femeia cea stearpă a lui Zaharia? Aceasta este legătura: ea trebuie să nască pe Înaintemergătorul Mântuitorului, care va merge înainte ca un soldat care să anunțe venirea Conducătorului. Această femeie stearpă, trecută cu vârsta, putea da naștere numai vestitorului mântuirii, iar nu Mântuitorului. Ea este imaginea adevărată a lumii celei vechi, care era trecută cu vârsta și stearpă, fără copii și fără roadă, flămândă și însetată, o imagine a lumii veștejite care este ca un copac bătrân și uscat, care încă mai poate în chip minunat să înmugurească și să vestească venirea primăverii, dar nu este în stare să aducă roadă.

În zilele acelea, ca în toate zilele, o femeie stearpă s-a rușinat de nerodirea ei – s-a rușinat înaintea lui Dumnezeu și a omului. Care este rostul căsătoriei dacă bărbatul și femeia sunt fără de copii?

Dacă însuși Raiul poate deveni un loc al ispitei și căderii pentru cei căsătoriți, fără de copii, atunci pe pământ ce poate fi? O familie stearpă atribuie rușinea unul celuilalt. Fiecare apare celuilalt ca un smochin verde fără roadă și, cu înfricoșare și în tăcere, se simt amândoi aruncați în adâncurile sufletelor lor. Cea mai mare amărăciune – și acest lucru este astăzi adevărat – stă în aceea că cei doi încep să se bănuiască unul pe celălalt de patimă și necurăție, fie că își dau seama de aceasta sau nu, și apare o recunoaștere a patimii și necurăției, mai ales dacă aceștia nu-L cunosc pe Dumnezeu și nu simt mâna lui Dumnezeu lucrând asupra lor. Din această pricină, căsătoriile fără copii au o durată scurtă și o bucurie care se stinge îndată. Nimic în lume nu este mai amăgitor pentru oameni decât dorințele fără roadă, chiar și atunci când se întrece măsura cu mult. Cea dintâi poruncă a lui Dumnezeu: “*Creșteți și vă înmulțiți*” (Facerea 1:28) se pogoară ca un munte peste familia stearpă, chiar dacă ei nu sunt conștienți de aceasta. Fiind neînvățați, se poate ca ei să nu priceapă ceea ce înțeleg sau nu, dar, desigur că această poruncă trebuie să fie în inimile lor, prin simțămintele lor, întrucât aceasta se simte ca un semn puternic asupra fiecărui suflet omenesc, așa cum se află toate poruncile de bază ale lui Dumnezeu. Despre durerea unei familii neroditoare se spun multe în Sfânta Scriptură, dar și experiența zilnică a tuturor popoarelor din toate vremurile oferă destule exemple.

Dar, printr-o minune a acestor zile nemaipomenite, Elisabeta a zămislit la vârsta ei înaintată. “Cum poate fi aceasta?”, se întreabă cei care trec amețitor peste suprafața lucrurilor ca peste gheața unui lac plin de putere și viață. Chiar și cei care simt și recunosc că lumea nu poate fi mântuită în nici un alt chip decât prin lucrarea minunată a lui Dumnezeu își întorc capul în altă parte și nu primesc lucrul minunat, întrebându-se cum se poate aceasta. Dacă Dumnezeu nu ar fi viu și atotputernic, atunci nu ar exista nimic și nu ar mai veni nimic la viață; nu s-ar putea întâmpla absolut nimic. Nu ar putea aduce viață pe lume nici o femeie roditoare, nici una stearpă. Dar, întrucât Dumnezeu, Cel viu și Atotputernic, există, atunci totul este cu puțință, mai ales pentru că Dumnezeu nu este legat de legi ale firii pe care El le-a dat să le lege, nu El însuși, ci alții, nu pentru a-I opri puterea, ci pentru a lucra mila Sa trebuincioasă. La fel cum un lucru făcut de om nu oprește libertatea omului atunci când îl folosește într-un fel sau altul, tot așa lumea creată de Dumnezeu, cu legile ei firești, nu oprește libertatea lui Dumnezeu de a lucra într-un fel sau altul, după milostivirea Sa și după nevoile oamenilor. Ca și cum cei care aduc pe lume copii fac aceasta cu singura lor putere și nu prin cea a lui Dumnezeu! Dumnezeu are o grijă aparte de viață și o dă așa cum dorește El; dând rod acolo unde dorește El și oprind rodul acolo unde El nu dorește. Așa că se întâmplă uneori că o familie, deși împlinește legea firii, nu are copii; și uneori o familie trecută cu vârsta, împotriva legii firii, are copii. Dumnezeul Cel viu este singurul Domn al vieții și urmează că numai El Își arată stăpânirea, firea și legile firii nu au nici o putere. Și mai puțin fac descântătoarele și vrăjitorii, către care se îndreaptă spre ajutor femeile sterpe adeseori, pentru a primi ajutor, necunoscând faptul că aceștia sunt slujitorii puterilor întunericului dracilor și nu ai puterii luminii, dumnezeiești.

Omul așteaptă minuni de la Dumnezeu, dar atunci când minunea vine el nu crede în ea. Firea a devenit pentru oameni pomul ispitei. Ascuns sub umbra firii din pricina goliciunii, omul așteaptă să-L viziteze pe Dumnezeu - și se teme de vizita lui Dumnezeu. Când Dumnezeu nu-l vizitează, se plânge; dar când El o face, omul nu-L primește. Precum atunci, în Rai, Adam a fost așezat între doi copaci: acela al

vieții și al cunoașterii, tot așa și urmașii lui Adam sunt așezați între doi copaci: Dumnezeu ca pom al vieții și firea ca pom al cunoașterii; întrucât libertatea, ascultarea și smerenia se pot încerca acum ca și atunci. Trebuie puse la încercare înțelepciunea omului, inima omului și voința omului. Fără ispită nu există libertate și fără libertate nu există oameni, ci numai două feluri de pietre – mișcătoare și nemișcătoare.

Toate aceste adevăruri, atât de simple în limpezimea lor, pe care sufletul nu le poate pricepe cu înțelegere pământească și pe care acesta nu le poate cunoaște, întrucât păcatul a acoperit vederea duhovnicească, erau cunoscute Elisabetei, acea femeie bătrână simplă și credincioasă. Așadar ea nu a fost s-a mirat că a rămas însărcinată la vârsta ei înaintată, ci a răspuns îndată zicând simplu și pe înțeles despre rodirea nefirească din pântecul ei: *“Și așa mi-a făcut mie Domnul în zilele acelea.”* De ce? Ea totuși nu știe, nici nu ar putea, în smerenia ei, să cuteze să-și închipuie ce mare preț și însemnătate va avea rodul pântecului ei. Ea nu știe nimic despre însemnătatea fără de asemănare pe care trebuie să o aibă fiul ei în istoria mântuirii neamului omenesc: Prooroc, Înaintemergător și Botezător. Nici nu cunoaște scopurile adânci ale lui Dumnezeu, care se vor vedea la sfârșitul veacurilor, nici nu înțelege cum Dumnezeu Își împlinește aceste scopuri prin slujitorii Lui; în taină, tăcut și încet, dar fără cădere ori împiedicări. Ea știe doar un motiv simplu și mișcător pentru milostivirea lui Dumnezeu față de ea: *“Și așa mi-a făcut mie Domnul în zilele acelea.”* zice ea, *“în care a socotit să ridice dintre oameni ocară mea.”* Ea socotește minunea lui Dumnezeu ca un semn al milei Lui pentru ea. Așa este, dar asta nu este tot. Dacă ar fi socotit această minune ca un semn al milei lui Dumnezeu față de întreaga omenire de până atunci, așa cum era ea steapă, atunci ea ar fi spus tot ceea ce era de spus. Doamne, prin această minune, Dumnezeu a pregătit o mare minune, prin care El a dorit să ridice ocară întregii lumi sterpe în priveliștea îngerilor.

Iar în a șasea lună a fost trimis îngerul Gavriil de la Dumnezeu într-o cetate din Galileea, al cărei nume este Nazaret, către o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria. “A șasea lună” se referă la rodul din pântecul Elisabetei, de la zămislirea lui Ioan Înaintemergătorul. De ce a șasea? De ce nu a treia, a cincea ori a șaptea? Pentru că omul a fost zidit în a șasea zi, după zidirea întregii naturi. Hristos este Înnoitorul întregii zidiri. El vine ca ziditor nou și Om nou. Totul se face nou în El. În această zidire, Ioan este Înaintemergătorul lui Hristos, cu toate că întâia plăsmuire a naturii de către Dumnezeu a fost înaintemergătoare a vechiului Adam. Ioan Îi prezintă lui Hristos Domnul, întreaga ființă pământească împreună cu omul cel vechi, care vine la pocăință în el. El va merge înaintea Domnului, în numele oamenilor, ca trăitor și propovăduitor al pocăinței. Această lună a șasea, în care pruncul Ioan a săltat în pântecul mamei sale, arată și al șaselea veac în care S-a născut Mântuitorul, și pecetea a șasea, din Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul (6:12).

În luna a șasea, atunci, a fost trimis îngerul Gavriil. În marea dramă a primei plăsmuiri, îngerii se arată mai întâi: *La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul* (Facerea 1:1). Prin “cerul” noi înțelegem îngerii din toate cetele ierarhiei cerești. Și aici iarăși, chiar la începutul mării drame a noii plăsmuiri, îngerii trebuie să apară primii. Un înger, prin gura Proorocului Daniel, a hotărât vremea nașterii Împăratului împăraților; un înger, prin gura Proorocului Isaia și ale altor Prooroci, au vorbit despre felul nașterii Lui; un înger i-a vestit lui Zaharia Înaltul Preot despre nașterea Înaintemergătorului și un înger vestește acum nașterea lui Dumnezeu Însuși întrupat. Când se naște Dumnezeu întrupat, cete de îngeri

cântă deasupra peșterii din Betleem. Fiecare lucrare a zidirii lui Dumnezeu este o bucurie, căci Dumnezeu nu face nimic din nevoie, așa cum susțin diferite filozofii neștiutoare și religii păgâne mincinoase. Fiecare lucrare a zidirii este o bucurie pentru Dumnezeu și El are mare plăcere să-Și împărtășească bucuria cu alții. O bucurie care izvorăște curat din iubire este acel lucru din cer și de pe pământ care sporește când este împărtășit și nu se micșorează, dacă cineva cutează să vorbească despre o sporire a bucuriei din iubire întru Dumnezeu, Izvorul atât al bucuriei cât și ai iubirii. De aceea, zidind îngerii în prima parte a creației, Dumnezeu îndată i-a făcut împreună-lucrători în următoarele Sale lucrări. Zidindu-l pe Adam, El îndată i-a făcut un ajutor întru stăpânirea Raiului și a tuturor viețuitoarelor din el. Așa este cu Noua Zidire: îngerii și heruvimii lui Hristos, Noul Om; rânduind Împărăția Sa, Domnul îndată a făcut Apostolii împreună-lucrători ai Săi, apoi alți oameni, să lucreze cu El nu numai aici pe pământ, în vremea vieții pământești, ci și după moartea lor trupească. În această ajutorare împreună lucrătoare, Domnul numește, chiar până în zilele noastre, sfinții, mucenicii și pe toți cei care au fost și sunt vrednici de aceasta. Cui ar trebui să fie trimis marele Arhanghel Gavriil? Iată ce spune Sfântul Ioan Hrisostom în ***Omilia la Bunavestire***: “A fost trimis un războinic să dezvăluie taina împăratului, o taină care se cunoaște prin credință dar nu se poate pătrunde din iscodire; o taină în fața căreia omul trebuie să se plece cu smerenie, fără să judece cu judecată omenească; o taină care se înțelege cu înțelegere Dumnezeiască, nu omenească.” Cui a fost trimis Arhanghelul? *Către o fecioară logodită cu un bărbat al cărui nume era Iosif, din casa lui David.* Marele Arhanghel al lui Dumnezeu a apărut unei fecioare, căci printr-o fecioară, Preacurata, trebuie să vină El, care trebuie să pună început lumii noi, zidirii noi. Noua lume trebuie să fie smerenie și curăție, împotriva lumii vechi stricate care s-a făcut necurată prin neascultarea îndârjită față de Ziditor. Fecioara trebuie să slujească drept ușă prin care va intra Mântuitorul lumii în lume, ca loc de lucrare și sălaș al Său: o fecioară, nu o femeie, întrucât o femeie, la orice înălțimi duhovnicești ar putea ajunge, este legată de lumea veche și de zidirea veche, fiind legată de bărbatul ei și astfel ea nu este liberă de doririle lumești și de o înțelegere lumească. Pentru aceasta, nu o femeie, ci o fecioară, Preacurata, dăruită desăvârșit numai lui Dumnezeu și despărțită de lumea aceasta în inima ei. O asemenea fecioară a crescut în această lume stricată, ca un crin pe o grămadă de bălegar, neatins de stricăciunea lumii.

Această fecioară aleasă a fost logodită cu Iosif, rudenia ei. De ce ea a fost logodită? De ce a fost logodită? Iconomia lui Dumnezeu a hotărât astfel, ca ea să fie ocrotită de batjocura dracilor și a oamenilor. Dacă ea nu ar fi fost logodită înainte de naștere, care dintre oameni ar fi crezut că Fiul ei nu S-a născut în fărâdelege? Așa, care judecător pământesc ar fi scăpat-o de strânsoarea Legii? Dumnezeu, în iconomia Lui, nu a dorit să aducă tulburare asupra alesei Sale, nici ispită mare asupra oamenilor și astfel a rânduit El să ascundă Fecioara și nașterea ei sub înfățișarea logodnei (“Când Însuși Hristos a ascuns multe lucruri dintru început, numindu-Se Fiul Omului și nedezvăluind pretutindeni în chip vădit unimea Sa cu Tatăl, de ce atunci să ne mire această tăinuire, în pregătirea unei astfel de taine minunate și fără de asemănare?” – Sfântul Ioan Gură de Aur: ***Omilia la Matei***). De ce numele bărbatului era Iosif? Să ne amintim că acel Iosif minunat și curat și-a păstrat curăția trupească și sufletească în mijlocul dezmiardărilor Egiptului; și, în felul acesta, să ușureze conștiința credinciosului pentru a crede că rodul

fecioarei, al Maicii Domnului, era într-adevăr de la Duhul Sfânt și nu din patimile pământești ale oamenilor.

Și intrând îngerul la ea, a zis: "Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei." Noua zidire este bucurie pentru Dumnezeu și pentru om; de aceea începe cu bunăvestire: "Bucură-te!". Cu acest cuvânt a început drama noii zidiri. Este primul cuvânt, de început, auzit pe când abia se ridică cortina marii drame. Gavriil a numit-o pe Fecioara Maria "fericită" deoarece sufletul ei era, ca o biserică, plin cu daruri dătătoare-de-viață ale Sfântului Duh, cu mireasmă și curăție cerească. Nefericiți sunt aceia ale căror suflete sunt închise pentru Dumnezeu și sunt deschise numai către pământ, având mirosul pământului, al păcatului și al morții. "Binecuvântată ești tu între femei." Cea cu care se află Domnul este la fel de binecuvântată. Lipsa Domnului este lipsa binecuvântării. Depărtarea lui Dumnezeu de om înseamnă osândă veșnică; venirea Lui înseamnă binecuvântare. Din iubirea Lui pentru om este limpede faptul că Dumnezeu nu Se va depărta niciodată de om decât numai dacă omul se îndepărtează mai întâi de Dumnezeu. Venirea lui Hristos Dumnezeu în lume mărturisește această iubire nemărginită a lui Dumnezeu pentru om. Dacă omul a prilejuit o îndepărtare a lui de Dumnezeu, chiar și atunci Dumnezeu face primul pas spre om pentru a lega această ruptură. Mai întâi o femeie a deschis prăpastia dintre om și Dumnezeu. Doamne, o femeie se face acum pod peste prăpastie. Eva a căzut întâi în păcat și aceasta s-a întâmplat în minunăția Raiului, unde totul o ferea de păcat. Maria a fost prima care a biruit toate ispitele și aceasta s-a întâmplat în întunericul lumii, unde totul împinge spre păcat. De aceea Eva cea cu voință slabă a dat naștere, ca rod al ei pe pământ, lui Cain, ucigașul fratelui său, în timp ce Maria cea măreață a dat naștere Biruitorului biruitorilor, care a scos din umbra păcatului și a morții rodul Evei celei neascultătoare și necurate.

Iar ea, văzându-l, pe Arhanghel, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta întru sine: Ce fel de închinăciune poate să fie aceasta? Ca un copil! Maria este cu adevărat un copil. Domnul a spus: "De nu vă veți întoarce și veți fi precum pruncii, nu veți intra în Împărăția Cerurilor." (Matei 18:3, 19:4). Lumea aceasta, cu poftă și patimi, îndată îl îmbătrânește pe om. Copilăria noastră este scurtă și în vremurile moderne se face și mai scurtă. Cine se mai poate face copil din nou? Maria a fost și a rămas așa toată viața ei, prin curăția și întreaga ei înțelepciune, prin frica ei de Dumnezeu și ascultarea de El. Nu ar fi intrat în Împărăția Fiului Ei chiar înainte de a predica El despre Împărăție? Doamne, Împărăția lui Dumnezeu era în lăuntrul ei (Luca 17:21). Ca un copil, ea s-a speriat de arătarea îngerului; ca un copil, ea cugeta întru sine ce fel de închinăciune poate să fie aceasta. Nu era nimic mincinos, prefăcut sau înșelător în ea, ci totul era copilăros – simplu, neprihănit, curat și nevinovat.

Marele Gavriil, care a fost de față la facerea omului și la începutul veacurilor și care a avut puterea de a judeca limpede sufletele oamenilor, a judecat limpede gândurile frământate ale Preacuratei Fecioare, mai curat decât putem judeca noi. Atunci, el a văzut nedumerirea sufletului ei și s-a grăbit să o liniștească cu aceste cuvinte blânde:

"Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu." Nu te teme, copila mea! Nu te teme, tu, fiica lui Dumnezeu cea plină de har! Nu te teme, prebinecuvântata tuturor celor muritori, pentru că binecuvântarea Domnului se va pogori prin tine peste toți oamenii! Nu te teme, căci ai aflat har de la

Dumnezeu! Aceste ultime cuvinte ale arhanghelului se împotrivesc unor teologi din apus, cu privire la “concepția imaculatei”, pe care o au ei; cu alte cuvinte, faptului că Fecioara Maria s-a născut din părinți care nu aveau nici o urmă din păcatul lui Adam sau din urmarea aceluia păcat. Dacă ar fi fost așa, de ce ar fi spus îngerul că a aflat har de la Dumnezeu? Harul lui Dumnezeu, care are și înțelesul de iertare, este aflat de către cel căruia îi este de folos harul și de către cel care îl caută. Preacurata Fecioară se ostenise cu vrednicie ca să-și înalțe sufletul la Dumnezeu și fusese întâmpinată de harul lui Dumnezeu pe calea acestei înălțări.

(Sfântul Andrei Criteanul, cugetând prin insuflarea lui Dumnezeu, la menirea marelui Arhanghel, comentează la Bunavestire despre Preasfânta Fecioară: “Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu, har pe care Sara nu l-a primit, nici Rebeca nu l-a simțit; ai aflat harul de care nici măcar marea Ana nu a fost vrednică, nici Penina, potrivnica ei. Deși au ajuns mame, ele și-au pierdut fecioria, dar tu, ajungând mamă, ți-ai păstrat fecioria întregă. Așadar nu te teme, căci tu ai aflat har la Dumnezeu – har pe care numai tu l-ai aflat de la începutul veacurilor și nimeni altcineva!”)

Sufletul Fecioarei Maria liniștindu-se, vestitorul înaripat al lui Dumnezeu îi vestește cea mai de preț veste din ceruri: *“Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt Se va chema și domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său. Și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit.”* Vestitorul lui Dumnezeu vorbește lămurit și amănunțit. Vei lua în pântece: adică în trup. Psalmistul a folosit aceeași expresie când a spus: “și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele” (Psalm 50/51:10). Întărind cuvintele *“în pântece”*, este ca și cum Arhanghelul vrea să se păzească dinainte împotriva teoriei greșite a docetiștilor eretici, că Hristos nu a avut trup adevărat, nici nu S-a născut cu adevărat; că El nu a fost adevărat, om cu trup, ci asemănarea Sa.

Numele “Iisus” sau “Ioșua” în ebraică este de asemenea plin de înțeles. Acesta a fost numele purtat de fiul Maicii, care a condus poporul israelit către Pământul Făgăduinței, prefigurând astfel menirea și faptele Mântuitorului Iisus, care a dus lumea în Pământul Făgăduinței, adevărat și nemuritor, Împărăția Cerurilor.

Restul vestirii Arhanghelului trebuia să lămurească Fecioara că Fiul ei va fi așteptat ca Mesia; că El va fi Fiul Celui Preaînalt; că El va primi de la Dumnezeu tronul lui David și că El va fi Împărat peste casa lui Iacov pentru totdeauna. Toate acestea se aflau în conștiința fiecărui iudeu și mai ales în conștiința aceleia care era luminată duhovnicește, Fecioara Maria, trebuind numai să-L cunoască pe Mesia Cel așteptat. Arhanghelul nu i-a spus Fecioarei totul despre Domnul Iisus, ci numai ceea ce îi era cunoscut ei ca proorocie și era pe înțelesul ei din Sfânta Scriptură. El nu i-a vorbit ei despre menirea atotcuprinzătoare și cea pământească a lui Iisus, a Lui ca Mântuitor al tuturor oamenilor și popoarelor și neamurilor omenești, nici ca Întemeietor al împărăției duhurilor, nici ca Judecător al celor vii și al celor morți și încă și mai puțin despre El ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu, ca Una dintre cele trei Persoane veșnice ale Sfintei Treimi. Dacă i-ar fi spus ei toate acestea, ea ar fi fost și mai derutată. Întreaga ei înțelepciune, și curăția ei, nu au făcut-o atotștiutoare. Ea trebuia să învețe multe de la Fiul ei atât vremelnic cât și veșnic, ea *păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa* (Luca 2:19; cf. 2:51).

Arhanghelul ținea la asprimea predaniilor evreiești. El a adunat laolaltă tot ceea ce se aflase pe ici și pe colo de la prooroci și ceea ce îi era cunoscut ei (Isaia 9:6-8, 10:16, 11:1; Ieremia 25:5, 30:9; Iezechiel 34:24; Osea 3:5; Miheia 5:4; Psalm 131/132:11; Daniel 2:44 etc.). *“Juratu-S-a Domnul lui David adevărul și nu-l va lepăda: “Din rodul pântecelui tău voi pune pe scaunul tău.” (Psalm 131/132:11), “Cuvânt va trimite Domnul peste Iacob și el se va pogori peste Israel” (Isaia 9:7).*

Auzind această veste din cer, Fecioara Maria, în curăția ei ca de copil, l-a întrebat pe vestitorul cel neobișnuit: *“Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?”* Aceste cuvinte nu arată neîncrederea ei în bunavestire a îngerului, ci curăția și nevinovăția ei. Ce ar fi răspuns oricare dintre voi unei astfel de vestiri din partea celui mai neobișnuit dintre oaspeți? Ți-ar fi venit mai întâi același răspuns în cutremurarea inimii tale? Totuși Fecioara Maria nu a spus nimic fără de folos. Poate că dacă întrebarea ei a fost fără de folos pentru ea, aceasta nu a fost și pentru noi fără de folos. Duhul ei binecuvântat a pus întrebarea pentru noi, ca fiecare dintre noi să-și pună întrebarea, gândind la legea firească. Pentru a aduce pe lume prunc, este nevoie de un bărbat – unde se află bărbatul? Așa ne-am fi întrebat toți, fiind foarte departe de libertatea în care se veselește Atotputernicul Dumnezeu și fiind înrobiți de obicei prin puterea firii. Astfel era nevoie pentru noi ca Fecioara Maria să pună întrebarea și ca noi să auzim răspunsul binevestitorului lui Dumnezeu. Care a fost răspunsul Arhanghelului Gavriil?

“Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema. Și iată Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei și aceasta este a șasea lună pentru ea cea numită stearpă. Căci la Dumnezeu nimic nu este cu neputință.”

Un răspuns întreg și deplin, care aduce mulțumire. **Dumnezeu, acolo unde El voințește, îndepărtează legile firii.** Firea și rânduiala firii sunt ca și cum nu ar exista, atunci când Dumnezeu cel viu împlinește voia Lui în lucrarea mântuirii omului. “Harul nu intră în legea firii”, spune Grigorie din Neocezarea (**La Bunavestire**). El Însuși Înnoitorul tuturor lucrurilor, Domnul Iisus, adeverește că *Duhul este cel ce dă viață* (Ioan 6:63). Duhul dă viață în chip nemijlocit și mijlocit. Duhul lui Dumnezeu a dat viață în chip nemijlocit în Rai, înainte de păcat. După păcat, Duhul lui Dumnezeu a dat viață în chip mijlocit, prin zidirea sufletului și a trupului. Socotim că această lucrare mijlocită a Duhului este “firească”, potrivit legii firii. Numai Duhului lui Dumnezeu I Se cuvine puterea nemărginită de a da viață în chip nemijlocit, după voia Sa cât și după voia lui Dumnezeu, pentru mântuirea oamenilor. Dar, în legătură cu darul mijlocit al vieții, Duhul este Domnul și Dătătorul-de-viață. Firea, în sine, este numai o umbră, o perdea, prin care lucrează Duhul. Dar există trepte de lucrare mijlocită, căci Duhul lucrează uneori mai mult, alteori mai puțin mijlocit. Avem asemenea exemple la femeile cu rod și la cele fără rod. Cazul bătrânei Elisabeta a fost mijlocit, dar într-o măsură mai mică, la fel și cu mama lui Isaac, și a lui Samson, și a lui Samuel. Zămisirea de către o femeie mai vârstnică nu se poate numi lucrare mijlocită a Duhului, ca și a tuturor femeilor de la Eva încoace, cu rod sau fără, care fac păcate, mai multe sau mai puține, legate de poftele și patimile lor pământești. Singura zămislire printr-o bunăvestire nemijlocită, prin lucrarea Duhului vieții, este zămisirea de către Preacurata Fecioara Maria. În istoria facerii de la Adam până la Hristos nu fusese niciodată un asemenea caz. Acesta a fost singurul caz al tuturor

veacurilor și singurul în veșnicie, aparținând atât acelei vremi, cât și veșniciei, acela al Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

“*Căci la Dumnezeu nimic nu este cu neputință.*” Aceasta înseamnă că tot cuvântul lui Dumnezeu este deplin în desăvârșirea lui. Prin insuflatul Prooroc Isaia, Dumnezeu vorbește astfel: “Iată, fecioara va lua în pântece și va naște fiu” (Isaia 7:14). Doamne, aceasta urmează să se întâmple. Chiar de la întemeierea lumii, numai Dumnezeu a spus: “El a spus și s-a făcut!” “*Cuvintele Domnului, cuvinte curate, argint lămurit în foc, curățat de șapte ori*” (Psalm 11:6).

Fecioara Maria nu a pus la îndoială cuvintele lui Dumnezeu, vestite de Arhanghel. Dacă s-ar fi îndoit, așa cum s-a îndoit preotul Zaharia, ar fi fost și ea pedepsită ca și Zaharia. Deși există o asemănare în întrebările puse îngerului de către Zaharia și Maria, inimile lor erau cu totul deosebite – și Dumnezeu vede inima omului. Doua inimi fără de asemănare pot da glas acelorași cuvinte.

Ascultând istorisirea dată de vestitorul lui Dumnezeu, cea mai smerită dintre toate fecioarele cele smerite, a sfârșit vorbirea cu Arhanghelul cu cuvinte liniștite: “*Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău.*” Ea nu spune: “Iată roaba ta, o, Arhanghele”, ci spune “*roaba Domnului*”, întrucât ea știe că Arhanghelul este doar un vestitor al Voinii lui Dumnezeu și că el, deși puternic și nemuritor, este doar un slujitor al Dumnezeului celui viu. Pe de altă parte, ea nu spune: “*fie mie după cuvântul Domnului*”, ci “*după cuvântul tău*”, arătând astfel cinste față de căpetenia nemuritoare a oștii cerești. Atât un gând cât și celălalt arată ascultarea cea mai binevoitoare și smerenia cea mai desăvârșită. Un răspuns atât de chibzuit putea fi dat numai de către o inimă curată în chip desăvârșit, căci într-o asemenea inimă se toarnă cel mai îndată dreapta judecată. În clipa ispitei din Rai, Eva a uitat aceste cuvinte, și a luat aminte la cuvintele lui Satan, inima ei făcându-se necurată în clipa aceea. Din pricina acestei necurății, dreapta ei judecată a părăsit-o. Inima Evei s-a necurățit din pricina mândriei și a neascultării și mintea ei s-a întunecat; din pricina mândriei și a neascultării față de Dumnezeu, lumea cea veche a căzut, oamenii s-au făcut stricăcioși, și întreaga zidire se află în suferință. Lumea cea nouă se zidește pe smerenie și ascultare. Smerenia și ascultarea Preasfintei Maici a Domnului nu se pot grăi în cuvinte. Numai Fiul ei, Mântuitorul și Înnoitorul întregii zidiri o va întrece prin smerenia și ascultarea Lui.

La sfârșit, binevestitorul înaripat al “începutului mântuirii noastre” (din troparul Praznicului Bunavestirii) zboară într-o lume mai înaltă, printre nemuritorii săi. Vestea sa cea bună nu este numai o vorbă, ci se face lucrare, ca fiecare dintre cuvintele lui Dumnezeu. Dumnezeu vorbește – și se face. Nici un vestitor, blestemat prin îndepărtarea de Dumnezeu și în unire cu puterile întunecate ale lui Satan, nu a adus vreodată pe pământ vești mai pline de bucurie, decât numai strălucitul și minunatul Arhanghel Gavriil. Care limbă nu i-ar aduce slavă și care inimă nu ar fi plină de recunoștință?

Niciodată apa cea limpede nu a oglindit atât de curat soarele ca oglinda curăției Preacuratei Fecioare Maria. Așa cum scrie despre curăție Efreem Sirul:

“O, curăție care dai bucurie în inimă și aduci raiul în suflet!

O, curăție care ești o mare bogăție neîntinată de fiarele sălbatice!

O, curăție care te sălășluiești în sufletele blânde și smerite, zidind astfel oameni ai lui Dumnezeu!

O, curăție care înmugurești ca o floare în suflet și în trup, umplând întreaga casă cu mireasma ei!”

Zorii dimineții din care se naște soarele, ar fi rușinate înaintea curăției Fecioarei Maria, din care S-a născut Soarele veșnic, nemuritor, Mântuitorul nostru. Care genunchi nu s-ar pleca înaintea ei și care gură nu ar striga cu glas mare “Bucură-te, o, binecuvântato! Bucură-te, zorii mântuirii noastre! Bucură-te, ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii! Slavă Fiului tău, Domnului Iisus Hristos, dimpreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, Treimea cea deoființă și nedespărțită, acum și pururea și-n veci vecilor. Amin.”

2. NAȘTEREA DOMNULUI I EVANGHELIA ÎNTÂIULUI NĂSCUT

(la Ajunul Crăciunului și Utrenia Zilei de Crăciun)

Matei 1:18-25

Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost: Maria, mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt. Iosif, logodnicul ei, drept fiind și nevrând s-o vădească, a voit s-o lase în ascuns. Și cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt. Ea va naște Fiu și vei chema numele Lui Iisus căci El va mântui poporul Său de păcatele lor. Acestea toate s-au făcut ca să se împlinescă ceea ce s-a zis de Domnul prin proorocul care zice: “Iată, Fecioara va avea în pântece și va naște Fiu și vor chema numele lui Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu.” Și deșteptându-se din somn, Iosif a făcut așa precum i-a poruncit îngerul Domnului și a luat la el pe logodnica sa. Și fără să fi cunoscut-o pe ea Iosif, Maria a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus.

Cel care, în ascultare și smerenie, se apropie de Domnul Iisus Hristos nu va mai dori niciodată să se despartă de El.

Prima încercare pentru un ostaș din oastea lui Hristos este lucrarea în ascultare și smerenie.

Lumea cea nouă, zidirea cea nouă, omul cel nou: toate au început cu ascultare și smerenie. Lumea cea veche a călcat peste ascultarea față de Dumnezeu, și peste smerenia față de El și prin aceasta a stricat podul care lega pământul de cer. Materialele duhovnicești pentru reconstruirea acestui pod sunt, înainte de toate, ascultarea și smerenia.

Cât timp Adam era bogat în ascultare și smerenie, nu era cu putință să faci deosebirea între duhul său și Duhul lui Dumnezeu, între voia și gândurile sale și cele ale lui Dumnezeu. El simțea, dorea și gândea nimic altceva decât întru Dumnezeu și spre Dumnezeu. Așa cum îngerii lui Dumnezeu se aflau pururea înaintea lui Dumnezeu, tot așa era și Adam (într-o apropiere directă) și din această apropiere se

vedea Izvorul luminii, al înțelepciunii și al iubirii. El nu avea nevoie să aprindă o lumânare, viețuind chiar în Soarele Însuși. Lumânarea sa nici nu ar fi ars, nici nu ar fi dat lumină în lumina aceluia Soare.

Dar atunci când Adam a nesocotit ascultarea și a pierdut smerenia – și acestea două se câștigă sau se pierd întotdeauna împreună – atunci comunicarea sa directă cu Dumnezeu s-a rupt, podul s-a prăbușit și el a căzut într-o întunecime înfricoșătoare, nemișcată, în care el singur a trebuit să se lumineze, cu propria sa lumânare – lumânarea pe care i-o dăduse Dumnezeu atunci când dreptatea Lui l-a scos din Rai. Atunci el a început să facă o deosebire între el și Dumnezeu, între voia lui și voia lui Dumnezeu, simțămintele lui și cele ale lui Dumnezeu – el nu numai că a început să facă și să vadă o deosebire, dar nu a mai fost în stare (decât numai uneori, în clipele de iluminare) să-și dea seama de asemănarea sa cu Dumnezeu.

Doamne, în ce stare, nenorocită și necuprinsă, se află din pricina neascultării și a mândriei, cel care a fost făcut la început *după chipul și asemănarea* Sfintei Treimi! (Spune Filaret al Moscovei în Omilia sa la Intrarea Maicii Domnului în Biserică: “În omul care se afla în starea fără de păcat ‘chipul lui Dumnezeu’ era izvorul binecuvântării; în omul căzut, era [numai] nădejdea binecuvântării.”) Doamne, suntem cu toții urmașii lui Adam, toate mlădițe mici din tulpina cedrului căzut care se ridicase odinioară măreț deasupra fapturilor lui Dumnezeu din Rai; mlădițe mici zdrobite de buruieni mari ale naturii nemiloase, sălbatice, care crescuse ca un zid între el și Izvorul iubirii fără de moarte.

Vedeți numai cum, într-o singură clipă, neascultarea și mândria strămoșului omului schimbă pe dată întreaga zidire din jurul său și el se înconjoară de o oștire de neascultători și mândri!

Pe când Adam era ascultător și smerit înaintea Ziditorului său, totul în jurul său respira ascultare și smerenie. Dar ce schimbare a venit cât ai clipi din ochi! În momentul căderii lui Adam, el a fost înconjurat de neascultare. Lângă el se afla neascultătoarea Eva. Se afla mai-marele care răspândea neascultarea și mândria, duhul neascultării – Satan. Se afla întreaga natură – neascultătoare, răzvrătită și plină de mânie. Fructul, care se topise până atunci cu dulceață în gura omului, a început să-i suradă cu amărăciune. Iarba, care se înfășurase în jurul picioarelor lui ca mătasea, a început să-l înțepe ca acele. Florile, care se bucuraseră dăruindu-i mireasma lui să o respire pentru Domnul, au început să se sufoce cu buruienile, ca să-l îndepărteze pe om de ele. Fiarele sălbatice, care s-au gudurat mai înainte în jurul lui ca mieluşei, au început să sară la el cu dinții ascuțiți și cu ochii aprinși de furie. Totul s-a sălbăticit și s-a împotrivit lui Adam. Și cea mai bogată dintre toate făpturile s-a simțit ca fiind cea mai săracă. Înveșmântat mai întâi în slavă îngerească, s-a simțit acum umilit, însingurat și gol: atât de gol, că a fost silit să ia din natură învelitori ca să-și acopere goliciunea, atât cea trupească, cât și cea sufletească. A început să ia piei de la animale și frunze de copaci ca să-și acopere trupul; și pentru sufletul său a început să ia de la toate făpturile – de la făpturi! – cunoștințe și îndemânări. Cel care la început băuse din Izvorul îmbelșugat al vieții era acum silit să umble cu animalele, să se plece în noroi ca să bea din adâncitură pentru a-și potoli setea trupească și sufletească.

Priviți acum la Domnul Hristos. Este ascultare și smerenie desăvârșită. Arhanghelul Gavriil, cel ce este ascultarea și smerenia îngerească; Fecioara Maria – ascultare și smerenie; Iosif – ascultare și smerenie; păstorii – ascultare și smerenie; craii de la răsărit – ascultare și smerenie. Furtuni ascultătoare,

vânturi ascultătoare, soarele și luna ascultătoare, oameni ascultători, fiare ascultătoare, mormântul însuși ascultător. Totul este ascultare pentru Soarele lui Dumnezeu, Noul Adam și totul este smerit înaintea Lui, căci și El este ascultător față de Tatăl Său, în chip desăvârșit, și este smerit înaintea Lui.

Se știe că, laolaltă cu tot ceea ce omul seamănă și cultivă în pământ, răsar îndată și alte plante și ierburi, care nu au fost niciodată semănate, nici cultivate. Tot la fel este și cu faptele cele bune: poți semăna și cultiva ascultarea și smerenia cu mare grijă în sufletul tău și vei vedea că un întreg buchet de alte fapte bune vor răsări îndată lângă ele. Printre primele vor fi simplitatea, atât în lăuntru, cât și în afară. Ascultătoarea și smerita Fecioara Maria era împodobită în același timp și cu simplitate ca de copil. Acest lucru este la fel de adevărat și pentru dreptul Iosif, și pentru Apostoli și Evangheliști. Priviți doar la simplitatea fără de asemănare cu care povestesc Evangheliștii marile întâmplări din istoria mântuirii omului, din istoria lumii! Vă puteți închipui cu ce amănunte și cu ce înfumurare ar fi scris un scriitor din lume, de exemplu, despre învierea din morți a lui Lazăr, dacă ar fi fost de față la acel întâmplare? Sau ce fel de dramă prozaică și înfumurată ar fi scris despre tot ceea ce urma să se petreacă în sufletul lui Iosif cel ascultător, smerit și simplu, în clipa în care a descoperit că fecioara care se afla sub ocrotirea logodnei cu el, era însărcinată? Aceasta se relatează în câteva propoziții simple de către evanghelist în Evanghelia de astăzi: *Iar nașterea lui Iisus așa a fost: Maria, mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt.* Înainte de aceasta, evanghelistul dăduse genealogia Domnului Iisus, sau mai precis, aceea a dreptului Iosif, de la tribul lui Iuda și casa lui David. În această genealogie, evanghelistul a înșirat oameni, născuți din bărbați în chip firesc, așa cum se nasc pe pământ toți oamenii muritori. Apoi el începe îndată să vorbească despre nașterea Domnului și zice: *Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost...*, ca și cum, cu acest “iar”, el vrea să arate chipul neobișnuit și minunat al nașterii Lui, cu totul fără de asemănare cu chipul nașterii tuturor strămoșilor mărturisitori ai lui Iosif. Maria, mama Lui, era logodită cu Iosif. În ochii lumii, această logodnă era văzută ca o introducere în viața unui cuplu căsătorit; dar în ochii Mariei și ai lui Iosif nu era același lucru. Cerută cu lacrimi de la Dumnezeu, Fecioara Maria a fost făgăduită lui Dumnezeu prin jurământul părinților săi. Cât despre ea, aceasta a primit cu voia ei jurământul făcut de către părinții ei, după cum se vede în anii cei mulți de slujire în Templul din Ierusalim. Dacă și-ar fi urmat chemarea, fără îndoială că și-ar fi petrecut tot restul zilelor vieții ei în templu, întocmai ca Ana, fiica lui Fanuel (Luca 2: 36-37), dar legea a hotărât altceva și așa a trebuit să fie. Ea a fost logodită cu Iosif nu ca să viețuiască în căsătorie cu el, ci pentru a scăpa de căsătorie. Toate amănuntele acestei logodne și înțelesul ei se află în Predania Bisericii. Și dacă oamenii ar aprecia tradiția cu privire la Maica Domnului, la dreptul Iosif și la toți oamenii împreună lucrători cu aceștia, și care sunt pomeniți în Evanghelie, atât de mult cât apreciază ei tradițiile – unele dintre ele dintre cele mai crunte – despre căpeteniile, conducătorii și înțelepții acestei lumi, sensul logodnei Preasfintei Fecioare Maria cu Iosif ar fi deslușit tuturor.

(Sfântul Ignatie spune că Fecioara ar fi fost logodită “ca nașterea Lui să fie tănuțită în fața diavolului; ca diavolul să creadă că El S-a născut dintr-o femeie căsătorită și nu dintr-o fecioară.” Și aceasta se află în *Comentariu la Matei* al lui Ieronim și în *A doua omilie la Bunavestire* al Sfântului Grigorie al Neocezareei).

Fără să fi fost ei înainte împreună... Aceste cuvinte nu înseamnă că după aceea cei doi au fost împreună ca bărbat și femeie, ori că aceasta a fost în mintea Evanghelistului. În acest caz, Evanghelistul este interesat doar de nașterea Domnului Iisus și nimic altceva și el scrie cuvintele de mai sus pentru a arăta că nașterea Lui a avut loc fără să fi fost ei împreună ca bărbat și femeie. De aceea înțelegeți cuvintele înțelepte ale Evanghelistului ca și cum el ar fi scris: “și fără să fi fost ei înainte împreună s-a aflat având în pânțele de la Duhul Sfânt”. Numai de la Duhul Sfânt putea fi zămislit Cel care, în mijlocul împărăției întunericului și răului, urma să afle Împărăția Duhului luminii și dragostei. Cum ar fi fost cu puțință să-și îndeplinească menirea Dumnezeiască pe pământ, dacă El ar fi venit pe pământ prin toate căile pământești obișnuite, împiedicat de păcat ca ei, și simțind duhoarea urâcioasă a stricăciunii care aduce moartea, așa cum se întâmplă cu toți? În cazul acesta, vinul nou ar fi avut mirosul burdufurilor vechi de vin și Cel care venise să mântuiască lumea ar fi avut nevoie de mântuire. Lumea s-ar putea mântui numai printr-o minune a lui Dumnezeu; aceasta era credința tuturor oamenilor de pe pământ. Și atunci când se lucrează minunea lui Dumnezeu, ea nu trebuie pusă la îndoială, ci primită, și trebuie căutat în ea leac și mântuire.

Cum a răspuns Iosif când a aflat despre sarcina Fecioarei Maria? *Iosif, logodnicul ei, drept fiind și nevrând s-o vădească, a voit s-o lase în ascuns.* Vedem că el a fost în ascultare de legea lui Dumnezeu. El a împlinit voia lui Dumnezeu căci până atunci aceasta fusese revelată iudeilor. Și el a fost smerit înaintea lui Dumnezeu. “*Nu te face drept*”, atenționează înțeleptul Solomon (Sirah 7:5). Cu alte cuvinte: nu sili la prea multă dreptate pe cei care păcătuiesc. Ci caută să simți slăbiciunea ta și propriile tale păcate și sârguiește-te cu milostivire să ușurezi judecarea păcătoșilor. Insuflat cu acest duh, Iosif nu a vrut să o vădească pe Fecioara Maria spre judecată pentru presupusul păcat: *și nevrând s-o vădească, a voit s-o lase în ascuns.* Acest plan al său ne arată ce fel de om era Iosif, chip de dreptate și milostivire desăvârșită, cum putea să ne arate vechea Lege. La el totul era simplu și lămurit, așa cum putea fi în sufletul unui om cu frică de Dumnezeu.

Dreptul Iosif aflase doar o cale potrivită când a venit cerul în planul său cu o poruncă neașteptată:

Și cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis grăind: “Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt.” Îngerul Domnului, care mai înainte vestise Preacuratei Fecioare venirea în lume a Dumnezeului-Om, vine acum să lumineze calea înaintea Lui și să o bătătoască sub picioarele Lui. Îndoiala lui Iosif era o piedică în calea Lui – o piedică foarte grea și primejdioasă care trebuia îndepărtată. Pentru a arăta cât de lesne le este puterilor cerești să facă lucruri care sunt cu neputință pentru oameni, îngerul nu i-a apărut lui Iosif într-o viziune, ci într-un vis. Cu aceste cuvinte către Iosif fiul lui David, îngerul a vrut să-l răsplătească și să-l atenționeze în același timp. Ca urmaș al Împăratului David, tu trebuie să te veselești de această taină sfântă și să o înțelegi mai bine decât alții.

Dar cum este aceasta că îngerul se referă la Fecioară ca logodnica lui: “*Nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta*”? La fel a spus Domnul de pe Cruce mamei Sale: “*Femeie, iată fiul tău!*” și către ucenicul Său: “*Iată mama ta!*” (Ioan 19:26-27). Cu adevărat, cerul se lipsește de cuvinte și nu spune nimic de prisos. Dacă nu ar fi fost necesar să se spună aceasta, de ce a spus-o îngerul? Dacă numind-o pe Maria

logodnica lui Iosif este pentru unii necredincioși un motiv de poticneală, aceasta este tocmai ocrotirea curăției împotriva puterilor necurate. Întrucât cuvintele lui Dumnezeu nu sunt ascultate numai de către oameni, ci de către toate lumile, atât bune, cât și rele. Cel care dorește să pătrundă în inima tuturor tainelor lui Dumnezeu, trebuie de asemenea să primească planurile lui Dumnezeu pentru toate lucrurile cele văzute și nevăzute.

“Că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt.” Aceasta este lucrarea lui Dumnezeu și nu a omului. Nu te uita la firea, nici să nu te înfricoșeze legea. Aceasta este lucrarea Celui care este mai mare decât firea și mai puternic decât legea, fără de care firea ar fi lipsită de viață și nici nu ar avea tăria legii.

Din ceea ce i-a spus îngerul lui Iosif, se vede lămurit faptul că Fecioara Maria nu-i spusese nimic despre întâlnirea ei de mai înainte cu marele arhanghel, cum este la fel de lămurit faptul că acum, când Iosif avea de gând să o izgonească, ea nu s-a apărât în nici un chip. Vestea îngerului, la fel cu toate tainele cerești care i-au fost dezvăluite treptat, ea le *păstra punându-le...în inima sa* (Luca 2:19; cf. 2:51). În credința și ascultarea față de Dumnezeu, ea nu s-a dat înapoi de la nici o umilire față de oameni. “Dacă îndurările mele sunt plăcute lui Dumnezeu, de ce nu le-aș îndura?” au spus mai târziu mucenicii creștini. Viețuind în rugăciune necurmată și cugetând la Dumnezeu, Precurata putea spune și ea: “Dacă umilirea mea este bine-plăcută lui Dumnezeu, de ce nu aș îndura-o? numai să fiu dreaptă înaintea lui Dumnezeu, cine cunoaște inima și lumea poate face ce vrea cu mine.” Ea știa bine că oamenii nu-i puteau face nimic dacă Dumnezeu nu îngăduia. Ce smerenie aleasă este aceasta înaintea Dumnezeului celui viu și ce dragoste minunată față de voia Lui! Și mai mult – ce duh viteaz se vede în această fecioară aleasă: *“Cine este omul cel ce se teme de Domnul”* (Psalm 24/25:13). Pe când cei păcătoși din zilele noastre ca și în toate vremurile aduc mărturisitori mincinoși ca să mărturisească pentru ei, Fecioara Maria, care nu a avut bărbat care să mărturisească pentru ea, ci numai pe Dumnezeu Cel Atotputernic, ea nu s-a apărât; nu s-a tulburat, ci a rămas liniștită – și a așteptat ca Dumnezeu, la vremea Lui cea bună să o lămurească. Și Dumnezeu S-a grăbit să lămurească alegerea Lui. Același înger care îi descoperise marea taină a zămislirii ei s-a grăbit să vorbească acum în locul Fecioarei celei tăcute. Apoi i-a tălmăcit lui Iosif ceea ce deja se întâmplase și îngerul a mers mai departe și i-a spus ceea ce urma să fie:

“Ea va naște fiu și vei chema numele lui Iisus căci El va mântui poporul Său de păcatele lor.” Hrisostom spune: “El nu spune: ‘ea îți va naște fiu’, ci pur și simplu ‘va naște’, pentru că ea nu naște numai pentru el, ci pentru lumea întreagă”. Îngerul i-a spus lui Iosif să se poarte cu Noul-Născut ca și cum ar fi tatăl Lui adevărat și de aceea el spune: “și vei chema numele Lui”. “Iisus” înseamnă “Mântuitor” și de aceea următoarea vorbire începe cu “căci”, însemnând: Îl vei numi “Mântuitor”, *“căci El va mântui poporul Său de păcatele lor.”*

Arhanghelul este vestitorul curat al lui Dumnezeu. El vorbește ceea ce află de la Dumnezeu; el vede adevărul în Dumnezeu. Pentru el, firea, cu toate legile ei, este ca și cum nu ar exista. El cunoaște numai atotputernicia Dumnezeului Celui viu, așa cum și Adam o cunoștea odinioară. Spunând: *“El va mântui poporul Său de păcatele lor”*, Arhanghelul a prevestit cele mai mari lucrări ale lui Hristos. Hristos urma să vină și să mântuie oamenii, nu de vreun rău din afară, ci de cel mai mare rău, de păcat, care este pricina tuturor relelor din lume. El trebuie să mântuiască pomul omenirii nu de o mulțime de omizi care

tăbărăsc asupra lui într-un an, ci de viermele de la rădăcină, de la care se ofilește copacul întreg. El nu vine ca să mântuiască omul de oameni, ori de popoare, ci ca să mântuiască toți oamenii și toate popoarele de Satan, semănătorul și stăpânul păcatului. El nu vine ca frații Macabei, ori Baraba, ori Bar-Kohba, pentru a stârni răzvrătire împotriva romanilor, care năvăliseră ca o mulțime de omizi asupra poporului iudeu ca să-l pustiască, ci ca un doctor fără de moarte, și al lumii întregi, înaintea venirii căruia israelitenii și romanii, grecii și egiptenii și toate popoarele de pe pământ, bolnavi și mai mult decât bolnavi, se slăbănogeau datorită unuia și aceluiși microb - păcatul. Hristos urma mai târziu să împlinească desăvârșit prevestirea Arhanghelului. *"Iertate îți sunt păcatele"* a fost rostirea biruitoare peste întreaga Sa preoțime pământească din rândul oamenilor. Aceste cuvinte cuprindeau atât numirea bolii, cât și leacul izbăvitor. Păcat: numirea bolii; iertarea păcatelor: leacul izbăvitor. Iosif a fost cel dintâi muritor din Noua Zidire, care a fost vrednic să cunoască scopul adevărat al venirii Răscumpărătorului și esența adevărată a preoției Lui.

Ceea ce i-a spus Arhanghelul lui Iosif până acum este îndeajuns pentru acesta, care asculta de această poruncă nouă și directă de la Dumnezeu, pentru a pune capăt gândurilor și planului său de a o alunga pe Maria. Cerul poruncește - Iosif ascultă. Dar nu este calea obișnuită a cerului de a porunci oamenilor fără chemarea de a înțelege și a răspunde liber. Voia lui Dumnezeu a fost dintru început ca omul să fie liber în lucrările sale. În libertate, în alegerea liberă a omului, se sălășluiește toată frumusețea ființei omenești. Fără libertate, omul ar fi doar un lucru nefiresc, înrobitor al zidirii lui Dumnezeu, stăpânit și pus în mișcare doar de către voia și puterea Lui. În natură se află multe lucruri de acest fel făcute de Dumnezeu, dar El a sortit omului un loc aparte, dându-i libertatea de a hotărî pentru Dumnezeu sau împotriva Lui, pentru viață ori pentru moarte. O sălășluire plină de cinste și în același timp de primejdie. De aceea porunca pe care Dumnezeu o dă lui Adam nu este deloc simplă: *"Din toți pomii din rai poți să mănânci, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci"*, și Dumnezeu adaugă îndată: *"căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit"* (Facerea 2:16-17). În această ultimă parte a poruncii, Dumnezeu dă omului mintea pentru a înțelege și o pricină pentru voia lui, ca să nu mănânce din pomul oprit - *"căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit"*. Îngerul face acum la fel ca și Iosif. Primind porunca de a o lua pe Maria și de a nu o alunga și aflând el că rodul pântecelui ei feciorelnic era *de la Duhul Sfânt*, Arhanghelul îi amintește lui Iosif de proorocirea deslușită a marelui prooroc: *"Iată, fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel"* (Isaia 7:14) și Matei adaugă această lămurire mai limpede: *"care se tâlcuiește: 'Cu noi este Dumnezeu'"*.

Ceea ce s-a spus deja: *"și vei chema numele lui Iisus"* nu se împotrivesc cu ceea ce se spune aici: *"și vor chema numele lui Emanuel, care se tâlcuiește 'Cu noi este Dumnezeu'"*. În primul caz, lui Iosif i se spune să dea numele Lui Iisus (Mântuitor) și în cel de-al doilea caz se lămurește faptul că pruncul se va numi de către popoare și neamuri Emanuel (cu noi este Dumnezeu). Atât un nume cât și celălalt, fiecare în felul său, vădește scopului pentru care Hristos vine în lume și rostului Său în această venire. El va veni ca să ierte păcatele, să-i miluiască pe oameni și să-i mântuiască de păcat și astfel se va numi Mântuitor - Iisus. *"Cine poate să ierte păcatele fără numai unul Dumnezeu?"* (Marcu 2:7). Nimeni în lume; nimeni în cer, nici pe pământ nu are dreptul să ierte păcatele și să mântuiască de păcat decât numai **Dumnezeu**

Însuși, deoarece păcatul este viermele din inima bolii acestei lumi. Nimeni nu cunoaște grozăvia nemărginită a păcatului mai mult ca Dumnezeu, care este fără de păcat; și nimeni nu poate scoate afară viermele păcatului decât numai Dumnezeu. Astfel, așa a iertat Iisus păcatul și astfel i-a făcut pe oameni întregi. El este Dumnezeu în mijlocul oamenilor. Dacă cineva ar rândui numele în ordine firească, numele "Emanuel" ar veni înaintea numelui "Iisus". Pentru ca Noul-născut să poată împlini lucrarea de mântuire, El trebuie să fie Emanuel - să vină ca Dumnezeu în mijlocul nostru. Dar, oricum ar fi, aceste nume au același sens: Emanuel este Mântuitorul și Mântuitorul este Emanuel. În orice caz, un lucru este mai lămurit decât toate celalate din lume și anume că nu există nici un fel de mântuire în lumea aceasta dacă Dumnezeu nu vine în această lume și că nu există nici vindecare, nici mântuire pentru noi oamenii dacă Dumnezeu nu este cu noi, nu ca o idee oarecare sau ca un vis frumos, ci cu noi așa cum suntem noi - cu un suflet așa cum avem noi, un trup așa cum avem noi, în sărăcie și suferință ca noi și, în cele din urmă, în aceea că suntem noi cei mai deosebiți de Dumnezeu - în moarte așa ca noi. De aceea, fiecare credință care arată că Dumnezeu nu a venit în trup și că El nu poate să vină în trup este neadevărată, întrucât o asemenea credință Îl prezintă ca o mamă vitregă și nu ca o mamă. Îl prezintă ca fiind slab, deoarece Îl ține întotdeauna în spatele celei mai mari lupte - lupta cu Satan, păcatul și moartea. Satan trebuie să fie legat; prima creștere a păcatului trebuie smulsă din sufletul omului; limba șarpelui morții trebuie să fie zdrobită - trebuie să se facă o lucrare mai mare și mai grea decât aceea a lui Atlas purtând lumea pe umerii săi. Dumnezeul nostru a purtat această luptă și a dus-o biruitor. Oamenilor de alte credințe le este teamă, chiar și în gândurile lor, să permită zeilor lor o asemenea luptă, în care împotrivorii lor ar putea ieși biruitori. Ce fel de mamă ar fi aceea care nu s-ar îndrepta spre pământ din iubire pentru copilul ei, să-l mângâie, să-l legene și să-i murmure încet un cântec? Și cu atât mai mult dacă pruncul ar fi în primejdie de foc sau de fiare sălbatice? O Doamne, iartă-ne nouă întrebările acestea! Cum ai putea să fii Tu Ziditorul milostiv al lumii și să nu Te cobori peste noi în milostivirea Ta? Cum ai putea Tu, numai de la o depărtate înnegurată și neîndurerată, să fi privit către ticăloșia noastră și să nu ne fi răcorit pe noi în focul nostru și nici să ne fi așezat în adăpostul în care suntem atacați de fiare sălbatice? Cu adevărat, Tu ai coborât printre noi, și Te-ai smerit chiar mai jos decât o cere oricare fel de dragoste pământească. Tu Te-ai născut în trup, pentru a trăi și a mântui pe cei care se află în trup; Tu ai băut din paharul suferinței tuturor făpturilor Tale, neîmpărtășind cu nimeni acest pahar al părții amare, ci numai Tu singur ai golit-o. De aceea Tu ești Mântuitorul nostru, pentru că Tu ai venit Dumnezeu printre noi; Tu ai venit Dumnezeu printre noi pentru că Ție Ți-a stat în putință să fii Mântuitorul nostru. Slavă Ție, O Iisuse Emanuel al nostru!

* * * * *

Să ne întoarcem la Iosif: cu frică și cu cutremur el a văzut tot mai deslușit că se țesea în jurul lui o țesătură mai pătrunzătoare decât lumina soarelui și mai atotcuprinzătoare decât aerul; o țesătură a cărei pânză este Atotputernicul și îngerii și întreaga zidire sunt firele de mătase. Au căzut sorții omului ca să slujească drept unealtă a lui Dumnezeu în mijlocul acestei țesături a Noii Zidiri. În același timp omul nu este conștient că Dumnezeu lucrează prin el, omul este slab și neputincios, șovăielnic și cu băgare de seamă. Dar atunci când un om simte că Dumnezeu l-a luat în mâinile Sale, așa cum fierarul ia fierul ca să

facă o potcoavă, el se simte în același timp și puternic și smerit, hotărât în lucrările sale și sprijinit de către Dumnezeu lui.

Când Iosif s-a trezit din somn, el a făcut precum i-a poruncit lui îngerul și a luat-o pe Fecioara Maria din nou la el și *nu a cunoscut-o pe ea până ce ea născuse pe Fiul ei cel unul-născut și a chemat numele Lui Iisus*. Atunci când citim Evangheliile, trebuie să intrăm în mintea evanghelistului și să nu așezăm mintea noastră în Evanghelie. Evanghelistul însuși se minunează când vorbește despre minunea nașterii Mântuitorului. Întâia lui lucrare este de a arăta că această naștere s-a săvârșit în chip minunat. Ceea ce întărește Evanghelistul Matei în Evanghelia de astăzi este deja cea de-a patra dovadă. Mai întâi el spune că Fecioara Maria era numai logodită cu Iosif; în al doilea rând, că ea s-a aflat *însărcinată de la Duhul Sfânt*; în al treilea, că îngerul, într-un vis, a arătat că rodul pântecelui ei era minunat și nepătruns și în al patrulea rând, vedem aici că îngerul repetă acum același gând și spune că Iosif *nu a cunoscut-o pe ea până ce ea născuse pe Fiul ei cel Unul-născut*. De aceea, este limpede ca lumina zilei faptul că evanghelistul nu se gândește să spună că, după această naștere, Iosif a avut relații trupești cu Maria. Ceea ce nu s-a petrecut până a dat naștere Fiului ei, nu s-a întâmplat nici după aceea, când ea Îl născuse pe El. Dacă spunem despre cineva că, în timpul slujirii Liturghiei în biserică, acesta nu a fost deloc atent la cuvintele preotului, nu vrem să spunem că, îndată ce slujba s-a terminat, omul a fost atent la cuvintele preotului. Sau, când spunem că un păstor cântă în timp ce oile pasc, noi nu credem că el se oprește din cântat când oile se opresc din păscut. Teofilact spune: "După cum s-a spus la vremea Potopului că nu s-a întors corbul pe corabie până ce a secat apa pe pământ, acesta în mod firesc nu s-a întors nici după aceea, sau cum a spus Hristos: *'Eu întotdeauna sunt cu voi, chiar până la sfârșitul lumii'*, nu înseamnă că El nu va fi după aceea!". De aceea cuvântul "întâiul-născut" se folosește numai pentru Domnul Iisus (Psalm 88/89:28; cf. II Samuel 7:12-16; Evrei 1:5-6; Romani 8:29), care este primul dintre toți regii și *întâi născut între mulți frați* Romani 8:29), care înseamnă: între toți bărbații mântuiți și primiți ca fii ai Săi. Dacă cuvântul "întâi născut" ar fi scris cu litere mari, ca un titlu special, nu ar mai fi nici o îndoială asupra sensului său. Sau, dacă s-ar pune o virgulă înainte de cuvântul "întâiul născut", nu ar fi nici o îndoială sau neînțelegere. Iată cum trebuie să se citească: ca și cum "Întâiul născut" ar fi un titlu, cu o virgulă înaintea lui: *și a dat naștere Fiului ei, întâiul născut*. Domnul Iisus este Întâiul născut ca un Ziditor al Noii Împărății, ca Noul Adam.

Se spune despre Sfântul Amon (a cărui sărbătoare este la 4 octombrie) că a petrecut optsprezece ani căsătorit fără să fi avut legături trupești cu femeia lui. Sfânta Mare Muceniță Anastasia (22 decembrie) a petrecut și ea un număr de ani căsătorită cu Pubius, senator roman, fără să-și împlinească căsătoria. Dăm aici doar două exemple dintre altele mii. Prin cea mai curată feciorie a ei, **înainte, în timpul și după naștere**, Fecioara Maria a îndreptat mii de fecioare și tineri spre o viață a fecioriei de-a lungul istoriei Bisericii. Gândindu-se la fecioria ei, multe femei căsătorite și-au desfăcut căsătoria dăruindu-se curăției feciorești. Privind la ea, mulți care au dus o viață cu totul desfrânată, s-au lepădat de desfrânare, curățindu-și sufletele murdare cu lacrimi și rugăciune. Cum, atunci, s-ar putea închipui că Preacurata Fecioară, stâlpul și insuflarea curăției și fecioriei Creștine de-a lungul veacurilor, se afla pe o treaptă a fecioriei mai joasă decât aceea a fecioarelor Anastasia, Tecla, Varvara, Parascheva și toate celelalte fără

de număr? Sau, cum ne-am putea închipui că, cea care L-a născut în trup pe Domnul ei cel fără de patimă, ar fi putut cunoaște vreodată umbra patimii trupești? Cea care L-a purtat și a dat naștere lui Dumnezeu a fost fecioară nu numai în trup, ci și în duh, așa cum spune Sfântul Ambrozie. Și Hrisostom compară Duhul Sfânt cu o albină zicând: "așa cum o albină nu va intra într-un vas urât mirositor, tot la fel nici Duhul Sfânt nu va intra într-un suflet necurat."

Să nu mai vorbim despre aceasta, despre care ar trebui să vorbim mai puțin și să ne minunăm mai mult. Acolo unde se sălășluiește ascultarea și smerenia față de Dumnezeu, acolo este curăție. Domnul vindecă slujitorii Săi ascultători și smeriți de toată patima pământească și de poftă. Să ne curățim conștiințele, sufletele, inimile și mințile, ca să ne învrednicim de puterea binecuvîntată a Sfântului Duh; ca pământul să nu-și mai semene sămânța în adâncul nostru, pentru ca Sfântul Duh să înceapă în noi o viață nouă și un om nou, ca cea a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Slavă și laudă să-I înălțăm Lui, împreună cu tatăl și cu Sfântul Duh - Treimea cea de o ființă și nedespărțită, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

3. NAȘTEREA DOMNULUI II

EVANGHELIA DESPRE PÂINEA CEA CEREASCĂ DIN IESLE

(la Ajunul Crăciunului, Ceasul al Treilea)

Luca 2:1-20

În zilele acelea a ieșit poruncă de la Cezarul August să se înscrie toată lumea. Această înscriere s-a făcut întâi pe când Quirinius ocârnuia Siria. Și se duceau toți să se înscrie, fiecare în cetatea sa. Și s-au suit și Iosif din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David, care se numește Betleem, pentru că el era din casa și din neamul lui David, ca să se înscrie împreună cu Maria, cea logodită cu el, care era însărcinată. Dar pe când erau ei acolo, s-au împlinit și zilele ca ea să nască, și a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut și L-a înfășat și L-a culcat în iesle, căci nu mai era loc de găzduire pentru ei. Și în ținutul acela erau păstori, stând pe câmp și făcând de strajă noaptea împrejurul turmei lor. Și iată, îngerul Domnului a stat lângă ei și slava Domnului a strălucit împrejurul lor și ei s-au înfricoșat cu frică mare. Dar îngerul le-a zis: "Nu vă temeți. Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; că vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul, în cetatea lui David. Și acesta vă va fi semnul: Veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle. Și deodată s-a văzut, împreună cu îngerul, mulțime de oaste cerească, lăudând pe Dumnezeu și zicând: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bunăvoire! Iar după ce îngerii au plecat de la ei la cer, păstorii vorbeau unii către alții: Să mergem, dar, până la Betleem, să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut. Și, grăbindu-se, au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe Prunc, culcat în iesle. Și

văzându-L, au vestit cuvântul vestit lor despre acest copil. Și toți câți auzeau se mirau de cele spuse lor de către păstori. Iar Maria păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa.

În zilele acelea, Cezarul August stăpâna pământul. Atotstăpânirea sa peste întregul pământ este o închipuire a Atotstăpânirii lui Dumnezeu asupra celor două lumi: sufletească și materialnică. Balaurul puterii cu multe capete, care, de la începutul păcatului, adusesse stricăciunea popoarelor pământului, a fost lăsat numai cu un singur cap. Toate popoarele și semințiile cunoscute de pe pământ, se aflau în puterea lui August în chip nemijlocit ori mijlocit, fie numai prin trimiterea tributului lor către el, fie prin recunoașterea zeilor romani și a puterilor romane. Lupta pentru putere se potolise pentru o vreme și singura putere asupra întregii lumi se afla cu totul în mâinile lui Cezar August. Nu se afla nici un om sau zeu deasupra lui; el însuși a fost numit zeu și oamenii aduceau jertfe chipului său: animale junghiate și lucruri necurate. De la întemeierea lumii, nici un muritor nu ridicase putere mai mare decât Cezar August, care stăpâna peste lumea întreagă fără să aibă vreun alt râvnitor; și cu adevărat, de la întemeierea lumii, omul, zidit de către Dumnezeul Cel viu, nu căzuse niciodată într-o nimicnicie și scârbă atât de adâncă ca atunci, când împăratul roman a început să fie idolatrizat - și el, fiind om cu toate slăbiciunile și neputințele omenești, cu lungimea de zile a vieții sale ca a unei trestii, cu stomac, cu intestine, ficat și rinichi, care după câteva zeci de ani se schimbau într-o duhoare năpădită de viermi și țărână lipsită de viață; un om ale cărui statui se ridicau în timpul stăpânirii sale și țineau atâta cât viața, puterea și stăpânirea sa.

În această vreme de pace pe dinafară și scârbă pe dinăuntru, S-a născut Domnul Iisus Hristos, Mântuitorul oamenilor și Înnoitorul întregii zidiri. De ce nu S-a născut El ca fiu al puternicului Cezar; care putea, cu o singură lege, să impună o nouă religie, fără nici o suferință sau umilire, fără sânge și cunună de spini, fără Cruce și mormânt întunecat? Cezarul, cu atotăputerea sa, putea face orice și astfel putea porunci ca, într-o anumită zi, toți idoli din imperiu să fie sfărâmați, să înceteze slăvirea zeilor mincinoși și să fie înlocuiți de credința întru Unul și singurul Dumnezeu Cel viu, Făcătorul cerului și al pământului. De ce a fost nevoie ca Hristos Domnul să se nască într-o seminție necunoscută - israelitenii - și într-un sat necunoscut - Betleem - și dintr-o fecioară necunoscută - Maria? A fost drept pentru Mântuitorul lumii ca să se nască într-o asemenea smerenie, să trăiască, să sufere moarte și înviere, și la jumătate de veac de la venirea Lui în lume, să treacă înaintea împărăției romane, ca să se audă de numele Lui? Dacă nu ar fi avut biruință mai mare și mai grabnică, S-ar fi născut în cetatea lumii, în cetatea bogată a Romei, la curtea Cezarului? Ce ar fi fost dacă steaua de la răsărit ar fi strălucit deasupra Romei? Ce ar fi fost dacă îngerii lui Dumnezeu ar fi cântat laude de pace și bunăvoire deasupra acoperișului auriu al curții împărătești, ca să le audă cei mai mari nobili ai acestei lumi și, auzindu-le, să se întoarcă pe dată către Hristos ca Dumnezeu-Om și Mântuitor? Și dacă Hristos, pe când era copil, ar fi fost la Palatinii ca să întoarcă pe toți fiii nobilimi către Evanghelia Sa? Și dacă, în forumul roman, El ar fi grăit vestita Sa predică despre Fericiri și astfel ar fi înmuiat inimile celor două milioane de cetățeni ai Romei? Și astfel, cu lege după lege, noua Credință s-ar fi statornicit, Împărăția cerurilor s-ar fi așezat pe pământ, și Hristos ar fi fost întronat, nu pe tronul unui împărat păstor numit David, ci pe tronul puternicului Cezar August.

Ce ar spune cineva despre aceasta? Noi spunem că este o nebunie de răs. Să ne ierte Dumnezeu că am spus în cuvinte asemenea nebunie; dar facem aceasta cu gânduri bune - pentru învățătura aceluia, în ale căror inimi și minți ar putea veni asemenea nebunii, când se gândesc la nașterea Domnului Iisus. Pentru a arăta că aceasta este o nebunie (ceea ce nu este lucrare mai grea decât să suflă cenușa de pe cărbunii aprinși), vom reaminti îndată că Dumnezeu a făcut primul om din marea Lui dragoste, și că ființa omenească se zidește pe două principii: pe libertate și pe ascultare smerită. Libertatea este putința omului de a stăpâni Raiul după voia lui, să mănânce din toate roadele care creșteau în Rai și să stăpânească animalele cum dorea. Ascultarea smerită față de Dumnezeu trebuia să fie principiul călăuzitor al libertății omului. Dar numai Dumnezeu este desăvârșit în libertate și nu are nevoie de nici un principiu călăuzitor, căci El nu o poate apuca pe căi greșite. Ascultarea smerită venea în locul judecății și iubirii dragostei a omului, așa încât el, cu libertatea dată lui de către Dumnezeu, și dorind ascultare smerită înaintea lui Dumnezeu, era îmbunătățit ca zidire. Adam s-a bucurat de libertatea sa în Rai asupra milioanelor de ființe și lucruri făcute de Dumnezeu – nu este aceasta o dovadă a iubirii fără margini a lui Dumnezeu? Adam a trebuit să-și încerce ascultarea smerită asupra unei singure porunci dată de către Dumnezeu și asupra unui singur lucru din Rai – asupra pomului cunoașterii binelui și răului. Nu este aceasta o dovadă a dragostei fără margini a lui Dumnezeu pentru omenire și a bunăvoinței Lui? Dar, de îndată ce Eva și Adam s-au apropiat de pomul încercării, ei au căzut în păcat: smerenia lor s-a schimbat în mândrie, credința lor s-a schimbat în îndoială și ascultarea în neascultare. Și astfel zidirea desăvârșită a lui Dumnezeu și-a pierdut dreapta socoteală a minții, inimii și voinței, pentru că el gândea și dorea rău; și cu aceasta el s-a îndepărtat de mâna ocrotitoare a lui Dumnezeu, căzând în îmbrățișarea pierzătoare a lui Satan. Iată cheia și deslușirea tuturor celor ce se întâmplă în lume; iată cheia și deslușirea faptului că Domnul Iisus nu S-a născut în Roma ca fiu al lui Cezar August și de ce El nu a impus învățătura Sa mântuitoare lumii cu ajutorul puterii împărătești și a legii. Când un copil alungă mâna mamei lui și se duce în prăpastia primejdiei, care mamă se îmbracă în mătase și face scări de marmură ca să coboare în prăpastie să-și salveze copilul?

Dumnezeu ar fi putut îngrădi pomul din Rai cu foc de o asemenea tărie, încât Adam și Eva să nu se poată apropia. Dar atunci unde ar fi fost libertatea acestei ființe minunate zidite de Dumnezeu, a omului ca un mic Dumnezeu? Unde ar fi fost deosebirea dintre el și toate celelalte zidiri, cărora nu le fusese dată această libertate?

Dumnezeu L-ar fi putut naște pe Mântuitorul în Roma, ca să se numească fiu al lui Cezar și prin lege – prin foc și sabie – ca și cu Mahomed – să impună omenirii noua Credință. Dar unde ar fi fost libertatea acestei făpturi minunate zidite de Dumnezeu, a omului micul Dumnezeu?

Dumnezeu ar fi putut alege o cale și mai iute. El n-ar fi avut nevoie să trimită în lume pe Unul-Născut Fiul Său, ci pur și simplu să fi trimis jos o întreagă armată dintre sfinții Săi îngeri ca să sufle din trâmbițe în lungul și în latul pământului; și oamenii ar fi căzut în genunchi cu frică și cu cutremur, recunoscând pe adevăratul Dumnezeu, lepădându-se de slăvirea idolilor. Dar iarăși – unde ar fi fost frumusețea și libertatea omului și frumusețea ascultării smerite înaintea Făcătorului? Unde ar fi fost înțelegerea duhului omenesc? Unde ar fi fost dragoste și unde calitatea de fiu?

Domnul Iisus trebuia să arate limpede ca lumina soarelui patru lucruri, că omul, căzut, și cu o minte întunecată, așternuse uitarea peste:

ascultarea smerită, de fiu a omului față de Dumnezeu;
dragostea părintească a lui Dumnezeu față de oameni;
libertatea pierdută, împăratească a omului și, în sfârșit,
puterea împăratească a lui Dumnezeu.

Domnul Iisus a arătat ascultare smerită, de fiu, în hotărârea de a Se naște ca om în trup. Pentru că trupul smerit al omului era, pentru El, o peșteră și mai umiltoare decât aceea din Betleem. Mai mult, El Și-a arătat ascultarea smerită născându-Se în sărăcie, fără nici una dintre nevoile vieții: într-un popor puțin cunoscut și dintr-o mamă cu totul necunoscută lumii. Noul Adam trebuia să-l vindece pe vechiul Adam de neascultare și mândrie. Leacul era ascultarea și smerenia. De aceea Domnul nu a venit în lume din mândra Romă, ci din Betleem, și nu din casa socotită de August Dumnezeiască, ci din pocăita și smerita casă a lui David.

Dragostea părintească a lui Dumnezeu a fost arătată prin Domnul Iisus în suferința Sa împreună cu oamenii și pentru oameni. Cum ar fi fost cu puțință ca Domnul să arate dragostea lui Dumnezeu printr-o suferință atât de mare dacă S-ar fi născut în Roma, la curtea lui Cezar? Cel care poruncește și cârmuiește prin legi, socotește suferința ca fiind stricăciune.

Libertatea desăvârșită a omului asupra firii, asupra firii sale trupești și sufletești, ca și asupra purtării sale în lumea sa, au fost arătate de către Domnul Iisus în lungile Sale postiri, neînfricoșarea Sa în fața tuturor primejdiilor și nevoițelor vieții, și a sfințele Sale minuni, prin care s-a dezvăluit atotputernicia Sa asupra firii.

Domnul Iisus a arătat puterea desăvârșită a lui Dumnezeu asupra vieții și a morții în chipul cel mai deslușit, prin minunata Sa Înviere din morți.

Dacă S-ar fi născut în Roma, ca fiu al lui Cezar August, cine ar mai fi crezut în postirea Lui, în minunile Sale, ori în Învierea Sa? N-ar fi spus lumea că totul a fost hotărât, răspândit pretutindeni și sporit prin trâmbițare puternică și aur împărătesc?

În cele din urmă, trebuie să se spună că smerenia Fiului lui Dumnezeu a avut strâmtorările sale și acestea au pornit din păcat. Printr-o asemenea necurăție (atât sufletească, morală, cât și trupească) ca a Romei și a curții împăratului din Roma, Dumnezeu nu S-ar fi putut coborî pe pământ. Cel a cărui menire era de a curăți omenirea de murdăria păcatului, trebuia să se nască în curăție, neprihănire și sfințenie.

Se lămurește astfel înțelepciunea că Dumnezeu S-a dezvăluit prin nașterea Mântuitorului – cu alte cuvinte, prin alegerea unui popor, a unei seminții, a unui loc și a unei mame – ceea ce este negrăit de mare ca și judecata Sa la vremea facerii lumii. Tot ceea ce face Dumnezeu nu face ca un vrăjitor, ci ca un gospodar. El zidește încet, dar zidește pe temelii trainice. El seamănă și așteaptă ca ceea ce a semănat să încolțească, să înflorească și în cele din urmă să dea roadă. El îndură cu răbdare mii de înfrângeri de-a lungul vremii, pentru a primi o biruință veșnică.

În zilele acelea, Cezar August a dat poruncă pentru ca toată lumea să se înscrie. Și fiecare trebuia să meargă în cetatea sa, ca să se înscrie acolo. Ce mândrie din partea Domnului lumii! Și ce umilire pentru

oameni! Tot ceea ce face Satan pentru a-L umili pe Dumnezeu se întoarce, prin judecata Celui Atotputernic, spre defăimarea lui și slava lui Dumnezeu și adună cele trebuincioase pentru mântuirea omului. Prin mijlocirea atotstăpânirii lui Cezar pe pământ, Satan a voit să-L umilească pe Dumnezeu, dar Dumnezeu S-a folosit de această atotstăpânire pentru a aduce pace pe pământ la vremea când Împăratul Păcii urma să Se arate oamenilor. Printr-o înscriere generală, Satan a vrut să întărească robia tuturor oamenilor față de un om făcut de Dumnezeu, dar Dumnezeu a folosit această înscriere pentru a împlini proorocirea nașterii Mântuitorului în Betleem.

Și s-a suit și Iosif din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David, care se numește Betleem, pentru că el era din casa și din neamul lui David. Din Nazaret se merge cale de trei zile pe jos până în Betleem. Sfânta Fecioară, având rod în pântecele ei, este probabil ca Sfânta Familie să fi mers mai mult timp până să ajungă în cetatea lui David. Ce călătorie grea și obositoare trebuie să fi fost! Mai întâi, călătoria peste câmpia lungă și neschimbată a Galileii, apoi suind și coborând peste muntele Samarinean și o traversare atentă și cu purtare de grijă peste pustiurile spinoase ale Iudeii. Dacă, în cursul unei asemenea călătorii lungi, nu le-a fost foame, atunci trebuie să le fi fost sete, căci erau numai trei izvoare tot drumul. Se pot închipui mulțimile, care așteptau și se îmbulzeau în jurul fiecăruia dintre aceste izvoare, când această înscriere era în curs de desfășurare. Dar Domnul smerit și ascultător a venit pe lume pe o cale spinoasă, și aceasta fusese arătată din pântecele Maicii Sale. Cezar a dat poruncă să fie înregistrați cu toții, și Cel Căruia I se supun serafimii a mers în ascultare, să Se înscrie ca cetățean al muritorului și pământeanului Cezar. Înainte, El a zis către Înaintemergătorul Său și vărul Ioan: “...se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea” (Matei 3:15). El arătase deja aceasta, din pântecele Maicii Sale. Și, înainte, El a zis către ei: “*Dați cele ce sunt ale Cezarului, Cezarului*” (Luca 20:25), El împlinise întru totul aceasta, înainte de a ieși din pântecele Maicii Sale.

Cu Maria, cea logodită cu el, care era însărcinată. Slăvitul Evanghelist Luca, fiind învățat atât de înțelepciunea lumii, cât și de Duhul Sfânt, întărește cu grijă lucrarea zămislirii minunate a sfintei Fecioare. Evanghelistul Luca vine să ajute conștiințele tuturor celor care și-ar putea tulbura mintea. Sfântul Luca a fost doctor, mai întâi al trupului și apoi al sufletului. Ca medic învățat și doctor de trup, el era în chip firesc priceput în ceea ce privește pricina și urmarea în lumea materialnică. Dar el a avut înțelepciunea și curajul de a afirma și de a făptui o lucrare privind o întâmplare nemaicunoscută, în care, puteri mai înalte au schimbat legile firii, și în a apărut viață într-un chip cu totul minunat, împotriva legilor firii. O asemenea mărturie din partea unui doctor este cu adevărat de mare preț. Dintre toți Evangheliștii, Sfântul Luca se oprește cel mai mult asupra zămislirii Fecioarei Maria. Mai întâi, el zăbovește cel mai mult asupra vorbirii dintre Arhanghelul Gavriil și sfânta Fecioară (Luca 1:26-38). El ne spune aici că Iosif a mers la Betleem, ca să se înscrie cu Maria, logodnica sa, care era însărcinată. Vorbind despre cartea neamului Domnului Iisus, el spune: *Și Iisus Însuși era ca de treizeci de ani când a început (să propovăduiască), fiind, precum se socotea, fiu al lui Iosif, care era fiul lui Eli* (Luca 3:23). Aceasta era așa cum gândea lumea, deși El nu era, de fapt, Fiul lui Iosif, ci Fiul lui Dumnezeu. Aceasta este cu adevărat voia cea mai minunată și plină de dragostea lui Dumnezeu față de oameni! Pentru mântuirea omului, El l-a schimbat pe Saul, cel mai mare prigonitor al Creștinilor, în Pavel, care a fost cel

mai mare apărător al Creștinismului și l-a schimbat pe Luca, vindecător de trupuri, în cel mai mare mărturisitor al unei întâmplări duhovnicești nemaiauzite în lume.

Chiar dacă Iosif venea din casa lui David și David era din cetatea Betleem, nici David și nici Iosif, ultimul urmaș al său, nu avea nici o rudenie în Betleem. Iosif a venit în Betleem, care era *cetatea sa* din punct de vedere istoric și duhovnicesc (în nici un alt fel). Nu avea nici o rudenie care să-l primească; nici un prieten care să-l întâmpine. *Nu era nici un loc pentru ei la han*. Casele oamenilor erau ale străinilor, în care străinii își așteptau rudeniile de la țară și prietenii. El a căutat încoace și-ncolo, dar nu a aflat nimic, decât un câmp unde păstorii își pășteau turmele lor.

Iudeea este plină de astfel de câmpuri. Aici se aflau proorocii, Manase, Sfântul Sava cel Sfințit și Sfântul Hariton cel Mare și sfinții frați hozeviți; peșterile de deasupra Mării Moarte, în care s-a ascuns David de Saul, peșterile de pe Muntele Ispitirii. Ca și acestea și alte peșteri, care, din slava peșterii Betleemului, au strălucit cu lumina sfinților, se află mai multe peșteri, în care păstorii beduini își pasc turmele lor până astăzi, după cum poate să mărturisească oricare călător la Locurile Sfinte.

Și a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut și L-a înfășat și L-a culcat în iesle. Iată, ca și Evanghelia lui Matei, trebuie să se facă deosebirea între cuvântul “Unul-Născut” și cuvântul de dinaintea “lui”, căci nu este întâiul fiu născut al Sfintei Fecioare despre care se vorbește aici, ci Unul-Născut Dumnezeiesc, singurul Fiu născut al lui Dumnezeu, care, în noua zidire, este *Întâi-Născut între mulți frați* (Romani 8:29), Întâiul-Născut mistic în Împărăția Treimii din veșnicie și Întâiul-Născut istoric în Biserica lui Dumnezeu, în Împărăția lui Dumnezeu cea văzută și cea nevăzută.

Ea L-a înfășat și L-a culcat în iesle. Paiele curate sunt mai bune decât mătasea murdară. Cu mult mai neîntinată este ieslea decât curtea lui Cezar și peștera oilor decât Roma, cetatea stăpânitorului lumii întregi! Să stea Pruncul în peșteră și în iesle! Oile și boii nu cunosc păcatul și păstorii știu mai puțin despre păcat decât alții. Pentru Domnul Iisus, lumină este acolo unde sălășluiește neîntinarea; și căldură este acolo unde păcatul nu îngheață pieptul. Cine știe de câte ori David, fiul lui Iesei, a mers la această peșteră? Este posibil ca el să fi ieșit ca să lupte împotriva lui Goliat, ucigându-și împotrivorul cu o piatră din praștia sa, deși Goliat era înarmat până în dinți. Acum Pruncul șade în această peșteră, după legile oamenilor fiind urmaș al aceluiași păstor David; și El se va porni asupra lui Goliat cel cumplit, asupra lui Satan, care împărățește în Ierusalim, sub înfățișarea lui Goliat-Irod și în Roma sub înfățișarea lui Goliat-August și pretutindeni în lume, sub înfățișarea lui Goliat-Păcat și cel mai mare dintre toți Goliații – Moartea. Întreaga armată a lui Satan este înarmată până în dinți și va râde să-L vadă pe Iisus pornind împotriva lui cu o armă neputincioasă în aparență, așa cum primul Goliat a râs de David și de praștia lui. Arma biruitoare a lui Iisus va fi ceva mai moale decât piatra. Ea va fi din lemn – o cruce din lemn.

Era noapte și liniștea nopții stăpânea. Călătorii osteniți, supușii lui Cezar, s-au odihnit și somnul le-a reînnoit puterea. Doar păstorii nu dormeau, *făcând de strajă noaptea împrejurul turmei lor*. Peștera din Betleem trebuie să fi fost în afara orașului, sau trebuie să fi fost foarte greu de crezut că păstorii din partea locului să se fi folosit de ea. Dar mai târziu, când această peșteră vestită a devenit locul cel mai important din Betleem, orașul se mărise deja foarte mult și au împrejmuit-o. La o jumătate de oră de mers de la Betleem spre vârful dealului, se află cătunul cunoscut drept al “Păstorilor”. Prin tradiție, păstorii își țineau

oile lor aici. Din grăirea care a avut loc între ei, după ce le-a apărut îngerul, vedem că păstorii se aflau la o oarecare depărtare de peșteră și de Betleem: *“Să mergem, dar, până la Betleem, să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut.”*

Apoi, în locul acesta, potrivit predaniei celei adevărate, îngerul Domnului s-a arătat lângă păstorii care stăteau de strajă și slava Domnului a strălucit împrejurul lor, și ei s-au înfricoșat cu frică mare. Slava lui Dumnezeu care luminează îngerii și pe cei dreπți este minunată! În trupul lor muritor, unii s-au făcut vrednici în trecut să vadă lumina slavei lui Dumnezeu! Proorocul Iezechiel vorbește astfel despre ceea ce a văzut el însuși: *“Și am mai văzut ceva, ca un fel de foc, un fel de lumină strălucitoare care-l împresura de jur împrejur. Cum este curcubeul ce se află pe cer la vreme de ploaie, așa era înfățișarea acelei lumini strălucitoare care-l înconșura. Astfel era chipul slavei Domnului. Și când am văzut eu aceasta, am căzut cu fața la pământ.”* (Iezechiel 1:27-28). Dar îngerul, din strălucirea cea cerească, liniștește păstorii cu cuvintele: *“Nu vă temeți. Căci iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; că vi s-a născut azi Mântuitor, care este Hristos Domnul, în cetatea lui David. Și acesta vă va fi semnul: Veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle.”* În Noua Zidire, îngerii lucrează ca vestitori ai Ziditorului. S-a arătat mai întâi un înger înaintea Sfintei Fecioare Maria, apoi înaintea dreptului Iosif și acum înaintea păstorilor și apoi se vor arăta înaintea crailor de la răsărit, toate potrivit cu nevoile hotărârii lui Dumnezeu. Arhanghelul s-a închinat Sfintei Fecioare cu cuvântul: *“Bucură-te.”* La fel zice și păstorilor: *“Iată, vă binevestesc vouă bucurie mare.”* Când craii au văzut steaua deasupra peșterii, ei s-au bucurat cu bucurie foarte mare. Hristos este miezul unei bucurii de nepovestit. El vine la închisoare ca să-i slobozească – poate fi o bucurie mai mare pentru cei care Îl recunosc? Și pentru cei care vestesc venirea Lui, venirea Prietenului și Răscumpărătorului, ce pot spune ei mai adevărat despre acest rar vizitator al închisorii, decât faptul că El este bucurie, că vine bucurie și bucuria a venit?

Abia vorbise îngerul că s-a și arătat în jurul lui *mulțime de oaste cerească lăudând pe Dumnezeu*. Numai Domnul Dumnezeu este mai desăvârșit în frumusețe decât îngerii. Numai glasul Lui este mai dulce și mai dătător de viață decât acela al îngerilor. Marele Isaia a auzit glasul dulce al îngerilor, pe când cântau *“Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de slava Lui”* (Isaia 6:3). Și marele prooroc al tainelor din Noul Testament, Sfântul Ioan Evanghelistul scrie în viziunea sa despre îngerii: *“Și am văzut și am auzit glas de îngeri mulți, de jur împrejurul tronului... și era numărul lor zeci de mii de zeci de mii și mii de mii”* (Apocalipsa 5:11).

Asemenea frumusețe de slavă cerească s-a arătat păstorilor simpli din Betleem. Până atunci, asemenea slavă putea fi văzută numai de către persoane alese și aceasta este prima oară când aflăm în Sfânta Scriptură despre o mulțime întreagă de muritori de rând care vedeau și auzeau limpede mulțimea de îngeri nemuritori. Acesta este un semn că, o dată cu venirea pe pământ a lui Hristos, cerul este larg deschis celor ce îl caută în curăția inimii.

Această arătare a îngerului aduce și alte vestiri, necunoscute oamenilor până atunci, și nescrise în Sfânta Scriptură. Aceasta este lauda cea nouă, pe care o cântă îngerii. Marele Isaia i-a auzit cântând: *“Sfânt, sfânt, sfânt Domnul...”*. Aceasta este o laudă numai pentru slava lui Dumnezeu. Dar acum, îngerii cântă o laudă nouă înaintea păstorilor, care ar putea fi numită laudă de mântuire:

*“Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu
și pe pământ pace,
între oameni bunăvoire.”* (Luca 2:14)

Când oamenii, în bucuria inimii, pun pe primul loc slăvirea lui Dumnezeu din cele mai înalte sușuri (și nu a vreunui zeu făcut de om pe pământ pe treapta cea mai de jos), atunci aceasta aduce pace pe pământ – și atât unul cât și celălalt aduc pace și bunăvoire printre oameni. Domnul Iisus a venit pe pământ pentru ca întreg pământul să ridice laudă Dumnezeului Celui de sus și astfel să aducă pace pe pământ și bunăvoire printre oameni. *“Eu sunt Domnul... Eu sălășluiesc pacea...”* (Isaia 45:6-7). În timp ce strămoșul nostru Adam, cu inima și cu mintea cânta neîncetat laude Dumnezeului Celui de sus, pământul existenței sale era în pace, trupul său nu era sfâșiat de nici un fel de poftă ori patimă, aflându-se în armonie desăvârșită atât cu sufletul cât și cu duhul; și era plin de bunăvoire, de dragoste atât pentru Ziditorul său, cât și pentru zidirile lui Dumnezeu din jurul său. Când a păcătuit, inima lui s-a umplut de frică, buzele lui au amuțit de groază și neodihnă i-a cuprins întreaga ființă, poftele drăcești crescând în el iute ca un vis – pofte drăcești față de Dumnezeu, de femeia lui, de toate ființele din Rai și față de el însuși. El s-a simțit gol și a început să se ascundă de la fața lui Dumnezeu. Așadar, de la păcatul lui Adam până la Hristos, numai cei dreپți ca Abel, Enoh, Noe, Avraam, Isaac și Iacov erau în stare să aducă slavă lui Dumnezeu Cel din cer, să aibă pace pe pământ în trupurile lor și bunăvoire față de oameni. Alți oameni s-au înstrăinat slăvind felurite închipuiri și idoli sau pe ei înșiși, zidirile lui Dumnezeu. Și s-a iscat ceartă între oameni cu privire la dumnezeul pe care să-l slăvească. Pentru neslăvirea Dumnezeului Celui adevărat și slăvirea zeilor mincinoși, închipuiți, a venit neodihnă asupra pământului, asupra întregului pământ și din aceste două lucruri a venit reaua voie printre oameni care a schimbat viața omului într-un Turn Babel și în foc al iadului.

Împreună cu Noua Zidire, trebuie să rânduim cele trei lucruri care l-au făcut pe Adam fericit în Rai. De aceea, la vremea nașterii Noului Adam, Domnul Iisus, mulțimile îngerilor au cântat lauda de mântuire:

*“Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu,
și pe pământ pace,
între oameni bunăvoire.”* (Luca 2:14).

Și astfel toți Apostolii, în epistolele lor, aduc slavă și laudă lui Dumnezeu Cel din cer și Apostolul Pavel spune: *“El este pacea noastră...!”* (Efeseni 2:14). Toți sfinții lui Dumnezeu, de la cel dintâi, ne-au învățat că faptele bune nu sunt acelea care arată cât de mult dai cuiva, ci bunăvoirea cu care dai. Sfântul Grigorie spune în predicile sale despre Evanghelie (Cartea 1, Omilia 5), *“pentru Dumnezeu nu există dar mai bogat decât bunăvoirea”*.

După această întâmplare fără de asemănare în istoria omenirii, și singura vrednică de Domnul și Mântuitorul nostru, îngerii s-au retras din priveliștea oamenilor, lăsând păstorii într-o stare de minunare bucuroasă.

“Să mergem, dar, până la Betleem, să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut.” De ce nu au spus “îngerul”, mai degrabă decât să spună “Domnul”? Pentru că îngerii lui Dumnezeu s-au arătat într-o frumusețe atât de mare și de strălucitoare, cum mintea omenească nu și-L

putea închipui pe Dumnezeu, Atotputernicul, El Însuși într-o frumusețe mai mare și mai strălucitoare. Și în afară de aceasta, în Sfânta Scriptură, îngerii lui Dumnezeu sunt adesea numiți “Domnul”. Aceasta vine din faptul că adevărații iudei erau foarte neschimbați în credința lor în Dumnezeu și tot ceea ce aflau prin mijlocirea unui înger, socoteau că vine de la Dumnezeu Însuși.

“Să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut.” Păstorii nu spun: să vedem dacă aceasta s-a făcut acolo. Ei nu au nici cea mai mică îndoială că ceea ce le spusese Domnul într-o asemenea descoperire minunată, trebuia să se întâmple cu adevărat. Inimile lor simple nu cunoșteau șovăiala. Îndoiala se sălășluiește adesea în inimile care sunt întunecate de păcat și de patimi.

Și grăbindu-se, au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe Prunc, culcat în iesle. Vă puteți închipui cât de grabnic au alergat păstorii până în dealul Betleemului! Bucuria le-a dat aripi și s-au aflat îndată lângă Sfânta Familie. În peștera în care își pășteau turmele, Cel Căruia I se închină lumea întreagă, Și-a aflat adăpost; în ieslea în care ei puneau hrană pentru turmele lor, stătea înfășată în scutece Pâinea cea Cerească, care dă viață tuturor lucrurilor celor vii. Paiele pe care le lăsaseră oile slujiseră drept pat pentru Cel Care, de la începutul lumii, stătuse pe heruvimi de foc. Betleem înseamnă “Casa Pâinii”. Înțelesul ascuns al acestui nume a fost scos la lumină prin nașterea Dmnelui nostru Iisus, Pâinea cea Cerească, în locul acela. “Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer.” (Ioan 6:51). Evanghelistul spune că ei i-au aflat pe Maria și pe Iosif. În chip firesc, tatăl se pomenește mai întâi și apoi mama. Acesta este obiceiul în zilele noastre și tot așa era și pe vremea ceea, când femeia era pusă pe planul al doilea față de bărbat. Evanghelistul o pomenește pe Maria mai întâi, potrivit obiceiului străvechi. El face aceasta dinadins, pentru a întări faptul că Maica Domnului este numai părintele pământesc al Mântuitorului, Iosif nefiind bărbatul ei, ci numai ajutorul și ocrotitorul ei.

Și, văzându-L, au vestit cuvântul graț lor despre acest Copil. Și toți câți auzeau se mirau de cele spuse lor de către păstori. Desigur că păstorii aveau multe de spus! Ochii lor văzuseră ceea ce la puțini ochi le fuseseră dat să vadă; urechile lor auziseră ceea ce la puține urechi le fuseseră dat să audă. Și toți câți auzeau se mirau... Este lămurit că aceasta nu este doar pentru Maria și Iosif, altfel nu ar fi spus “toți”. Trebuie să fie și pentru alții din preajma peșterii din Betleem, căroră (prin voia lui Dumnezeu) păstorii le-au dezvăluit această taină cerească minunată.

Evanghelistul Luca spune despre sfânta Maria: *Iar Maria păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa.* Evanghelistul are o grijă nemărginită față de fericita Fecioară. El veghează mereu asupra inimii ei, cercetează simțirile care vin spre inima cea mai curată, a aceleia care poartă cununa logodnei cu Duhul Sfânt. Ea asculta tot ceea ce se spunea, tot ceea ce trebuia să spună cerul și pământul despre Fiul ei și păstra toate aceste cuvinte în inima sa. Venea vremea ca ea să-și deschidă gura, să rodească bogățiile din comoara inimii ei, să vorbească despre toate tainele, pentru ca Apostolii și Evangheliștii să afle despre ea. Venea vremea ca ea să fie Apostolul apostolilor și Evanghelistul Evangheliștilor – și această vreme urma să vină după slăvirea Fiului ei. Când cel Unul-Născut a ieșit din mormânt și a înviat din morți, Apostolii s-au întrebat între dânșii din nou: cine este acesta? Pe cine trebuiau ei să întrebe? Pe ea, numai pe ea, pe pământ. Și ea le spunea atunci tuturor că ea ținuse în inima ei – cuvintele arhanghelului de la Nazaret și

cele ale păstorilor de la Betleem și multe, multe alte cuvinte și taine pe care singură ea le putea ști, din apropierea ei față de Învățătorul Apostolilor.

Și astfel, Domnul Iisus nu S-a născut în Roma, la curtea lui Cezar, pentru a fi domnul lumii prin tăria armelor, ci printre păstori, pentru a dezvălui în felul acesta caracterul minunat al venirii Sale în lume ca iubitor de pace. Așa cum un păstor îngrijește și își hrănește turmele sale, tot așa El îi îngrijește și îi hrănește pe toți oamenii. Și tot așa cum un păstor se îngrijește de oaia cea bolnavă sau rătăcită mai mult decât de nouăzeci și nouă de oi sănătoase, tot așa și El Se îngrijește mai mult de cei păcătoși decât de cei dreți – mai mult de oameni decât de îngeri. Și tot așa cum un păstor își cunoaște fiecare oaie în parte, și fiecare oaie își cunoaște păstorul, așa va fi și cu El, marele Păstor și turma Sa gânditoare, de oameni. Și tot așa cum păstorul își veghează turma noaptea, când toată lumea doarme fără griji, așa va petrece și El, Păstorul cel Bun, multe nopți, pline de groază și ispite, veghind asupra turmei Sale de oameni și rugându-se pentru ei, în ascultare smerită față de Tatăl Său Cel ceresc.

Fiecare întâmplare din viața Sa este o Evanghelie întreagă în sine. Și astfel, atunci când El tocmai S-a născut, și încă nu putea să deschidă gura și să rostească nici măcar un singur cuvânt, El dăruiește lumii o întreagă Evanghelie în chipul, locul și împrejurările nașterii Sale.

El nu Se putea naște la o curte împărătească, pentru că menirea Sa nu este de a fi cârmuitor pământesc. Împărăția Lui nu este din lumea aceasta, care este întunecată ca norii de furtună și trecătoare ca un vis. El nu se putea naște ca fiu al unui împărat pământesc, întrucât calea Lui nu este aceea a focului și a sabiei, a legilor și a silniciei, ci a vindecării blânde a celor bolnavi și întoarcerea lor treptată la sănătate. Faptele vieții Sale nu se împotrivesc vorbelor Sale, ci le întărește. Învățătura Sa se află în viața Sa și în cuvintele Sale – Evanghelia Sa mântuitoare.

Tot ceea ce s-a făcut în venirea Lui pe pământ, s-a lucrat cu o atât de mare înțelepciune, pe care limba omului nu o poate grăi. De aceea slăvim înțelepciunea lui Dumnezeu în smerenie și ascultare, căci El nu numai că ne lămurește mințile noastre omenești, dar ne și umple inimile cu bucurie – și noi, plini de bucurie, repetăm lauda îngerilor:

“Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bunăvoire.”

Slavă Fiului Celui Unul-Născut, în cer și pe pământ, de pe tronul heruvimilor din cer și în paiiele Betleemului de pe pământ, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Treimea cea deoființă și nedespărțită, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.

4. NAȘTEREA DOMNULUI III

EVANGHELIA DESPRE MAGII DE LA RĂSĂRIT

(la liturghia din Ziua de Crăciun)

Matei 2:1-12

Iar dacă S-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod regele, iată magii de la Răsărit au venit în Ierusalim, întrebând: “Unde este regele iudeilor, Cel Ce S-a născut? Căci am văzut la răsărit steaua Lui și am venit să ne închinăm Lui.” Și auzind, regele Irod s-a tulburat și tot Ierusalimul dimpreună cu el. Și adunând pe toți arhierii și cărturarii poporului, căuta să afle de la ei: Unde este să Se nască Hristos? Iar ei i-au zis: În Betleemul Iudeii, că așa este scris de proorocul: “Și tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nu ești nicidecum cel mai mic între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieși Conducătorul, Care va paște pe poporul Meu Israel.” Atunci Irod, chemând în ascuns pe magi, a aflat de la ei lămurit în ce vreme s-a arătat steaua. Și, trimițându-i la Betleem, le-a zis: Mergeți și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc și, dacă Îl veți afla, vestiți-mi și mie, ca, venind și eu, să mă închin Lui. Iar ei, ascultând pe rege, au plecat și iată, steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra, unde era pruncul. Și văzând ei steaua, s-au bucurat cu bucurie mare foarte. Și intrând în casă, au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Lui, și, căzând la pământ, s-au închinat Lui; și deschizând vistieriile lor, I-au adus Lui daruri: aur, tămâie și smirnă. Iar luând înștiințare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în țara lor.

Este mai ușor pentru omul cel muritor să măsoare adâncimile mării și înălțimile cerului înstelat, decât să măsoare adâncul și înălțimea înțelepciunii Dumnezeuiești care vine din voia cerului pentru mântuirea omului. De aceea se află cu mult mai mulți fii ai oamenilor care se dăruiesc mai degrabă celei dintâi decât celei de-a doua lucrări. Mai mulți sunt aceia care fac iscodire cu ochii lor decât cu duhul lor. Ceea ce iscodesc ochii pare mai mare, dar, de fapt, ceea ce cercetează duhul este nespus mai larg și mai adânc și mai lung. *Fiindcă Duhul toate le cercetează, chiar și adâncurile lui Dumnezeu* (I Corinteni 2:10).

Adâncimea înțelepciunii Dumnezeuiești, așa cum era ea la începutul lumii vechi, mare și minunată, nu era mai mare decât aceea de la începutul lumii celei noi, prin nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. Luați numai, ca un exemplu, înțelepciunea de negrăit a mărturiei Dumnezeuiești a nașterii Domnului nostru, făcută de către Sfinții Evangheliști Luca și Matei. Cu privire, la toți cei patru Evangheliști: deși fiecare dintre ei arată un întreg minunat, ei se întregesc unul pe celălalt, tot așa cum o stea întregeste o alta, tot așa cum vara întregeste primăvara, și iarna, toamna. Și așa cum răsăritul nu poate fi priceput fără apus, sau nordul fără sud, tot la fel un Evanghelist nu poate fi priceput fără al doilea, sau doi fără al treilea, sau trei fără al patrulea. Așa cum cele patru colțuri ale pământului, fiecare în felul său aparte, dă la iveală slava și măreția Dumnezeului Celui viu, Unul în Treime, tot așa cei patru Evangheliști,

fiecare în felul său aparte, dă la iveală slava și măreția Mântuitorului Hristos. Unii oameni, potrivit temperamentului lor – și există în om patru temperamente dominante - află mai multă pace și sănătate trupească în răsărit, alții în apus, alții în nord sau în sud. Pentru cel care nu-și găsește nici pacea nici sănătatea în nici unul din cele patru colțuri ale lumii, se spune în general că nu lumea este vinovată, ci el însuși. Așadar, unii oameni, potrivit măsurii și aplecării lor sufletești, găsesc mai multă odihnă și vindecare pentru sufletul lor în Matei, pe când alții în Marcu, Luca sau Ioan. Pentru unul, totuși, care nu-și găsește nici odihnă, nici vindecare pentru sufletul său în nici unul din cei patru Evangheliști, nu este din vina Evangheliștilor, ci numai din vina lui. Cineva poate spune deschis că nu există nici un leac pentru unul ca acesta. Ziditorul omului este atotînțelept și atotmilostiv. El cunoaște felurimea și slăbiciunea firii noastre omenești și de aceea ni-i dăruiește pe cei patru Evangheliști, pentru a ne îngădui fiecăruia dintre noi, potrivit firii sale sufletești, să ne lipim de una dintre Evangheliile mai grabnic și mai ușor decât de celelalte trei, astfel încât această Evanghelie să poată fi pentru noi cheia pentru celelalte.

Faptul că înțelepciunea Dumnezeiască, care se arată în alcătuirea și rânduiala învățaturii Evangheliei, poate străluci cu mult mai limpede, vom cerceta astăzi o întâmplare înfățișată de doi dintre Evangheliști – Luca și Matei: nașterea lui Hristos așa cum a fost arătată de ei. Acești doi Evangheliști au avut, mai presus de toate, unul și același izvor de inspirație, Dumnezeu: pentru a arăta credincioșilor, în Persoana Domnului Hristos, două însușiri împreună-lucrătoare care l-au împodobit odinioară pe strămoșul nostru Adam în Rai, și fiecare dintre acestea au fost pierdute de el prin părtășia sa cu păcatul satanic. Deși cele două însușiri par să se afle în război, acestea se întregesc în chip minunat una pe alta, tot așa cum lumina soarelui de sus se unește cu florile câmpului care cresc din pământ. Una dintre aceste însușiri este libertatea împărătească și cealaltă este ascultarea de fiu. Una o cere pe cealaltă; una o slobozește pe cealaltă de strâmtorare, deși una o poate împrejmuji pe cealaltă și o poate duce la pieire. Cele două s-au născut ca gemenii, viețuiesc ca gemenii și se sfârșesc ca gemenii. Ascultarea desăvârșită merge împreună cu libertatea nemărginită, ascultarea îngrădită, împreună cu libertatea îngrădită, și neascultarea împreună cu lipsa de libertate. Sfinții Evangheliști cumpănesc una cu cealaltă: arătând oamenilor cu limpezime, pe de o parte, libertatea împărătească a lui Dumnezeu-Om și, pe de alta, ascultarea Lui de fiu, smerită.

Luca vorbește despre Cezarul roman, August, și despre păstorii din Betleem, pe când Matei nu pomenește despre ei. Pe de altă parte, Matei vorbește despre Irod, împăratul Iudeii și craii de la răsărit, pe când Luca nu pomenește despre ei. Ce înseamnă aceasta? Nu înseamnă aceasta nedesăvârșire și neîntregire? Nu; aceasta înseamnă mai degrabă împlinirea celor două izvoare care se întregesc și se desăvârșesc unul pe celălalt. Dar cineva va pune întrebarea: dacă nu s-ar fi întregit unul pe celălalt, ar fi pomenit Luca de Cezarul roman în legătură cu craii de la răsărit, și Matei de împăratul Irod împreună cu păstorii? La prima vedere, s-ar părea că ambii Evangheliști se întregesc unul pe celălalt așa ca povestirea lor să nu scape nimic, fie din frumusețea din afară, fie din conținutul lăuntric. Dacă păstorii nu ar fi putut, la fel ca și craii de la răsărit, să aducă la cunoștința împăratului Irod și a cărturarilor Ierusalimului, că noul Împărat S-a născut în lume? În cazul acesta, ca și în celălalt, Irod nu ar fi dat poruncă cumplită de ucidere a multor copii din Betleem și dimprejur, fără îndoială. De asemenea, nu ar fi fost înțelept să pomenească de Cezar August împreună cu craii de la răsărit, decât împreună cu păstorii din Betleem? Nu, pentru că

așa cum păstori cei simpli nu au putut avea nici o înrăurire asupra lui Cezar, tot așa nu au putut nici craii de la răsărit, care au apărut pe neașteptate în Betleem și îndată au și dispărut, întocmai ca steaua care i-a condus.

Dar aceasta este numai socoteala omenească, după chipul unei minți lumești nestatornice și slabe. Totuși, potrivit gândirii adânci și ascunse, din spatele povestirilor celor doi Evangheliști despre nașterea Mântuitorului, numai în acest fel a fost drept și bine, că cei doi Evangheliști au rânduit toate persoanele la locurile lor: în chipul acesta și nu în altul. Cezar August trebuie să fie pomenit în acea Evanghelie, și în acel capitol al Evangheliei, în care sunt pomeniți păstorii din Betleem, și Irod în acea Evanghelie și capitol în care sunt pomeniți craii de la răsărit. De ce? Pentru a lămuri nepotrivirea dintre acești oameni, pentru și împotriva lui Hristos, pentru și împotriva adevăratei înțelepciuni Dumnezeiești, cât de puternic cu puțință. Sfântul Apostol Pavel spune: *“Dumnezeu Și-a ales pe cele nebune ale lumii, ca să rușineze pe cei înțelepți; Dumnezeu Și-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să le rușineze pe cele tari.”* (I Corinteni 1:27). În zilele acelea, nu se afla nici unul mai puternic, după socoteala lumească, decât Cezar August, și nici unul mai slab, mai sărac ori mai puțin cunoscut decât păstorii din micuțul și necunoscutul Betleem. Domnul Iisus S-a născut printre aceștia slabi, săraci și necunoscuți după părerea oamenilor; aceasta li s-a arătat mai întâi lor și ei au fost primii care au laudat slava Lui. Puternicul Cezar August a murit în slăbiciune omenească, rămânând până la moartea lui în umbrele necunoscutului și ale amăgirii de sine. Pe de altă parte, nici un popor din lume nu s-a socotit mai înțelept decât acela condus de împăratul Irod. Iudeii au nesocotit alte popoare, considerându-le josnice și mai proaste decât ei. Ocârmuitorii și cărturarii iudei socoteau că numai ei singuri cunoșteau adevărul și că ei singuri țineau cheile cerului. Dar când cerul s-a deschis larg și când Domnul Hristos a venit ca să-i ridice pe oameni la cer, ei au orbit și nu au văzut nimic, în timp ce aceia care erau nesocotiți de ei, nefiind iudei, au intrat cu Hristos prin porțile deschise ale cerului. Și astfel avem acest întâmplare de negrăit, când Irod, auzind despre Împăratul împăraților cel nou-născut, s-a grăbit să-L omoare, și mai marii săi sfătuitori învățați și cărturarii cei mândri ai Ierusalimului nu au socotit că trebuie să facă o călătorie de două-patru ceasuri până la Betleem ca să-L vadă pe El, care fusese așteptat vreme de patruzeci de neamuri de la Avraam, în timp ce craii de la răsărit, dintr-o țară a păgânismului întunecat, călătoriseră luni de zile pentru a aduce slavă Împăratului Hristos – și astfel să îplinească proorocirea marelui Isaia: *“Căutat am fost de cei ce nu întrebau de Mine, găsit am fost de cei ce nu Mă căutau. Și am zis: ‘Iată-Mă, iată-Mă aici, la un neam care nu chema numele Meu! Tins-am mâinile Mele în toată vremea către un popor răzvrătit, care mergea pe căi silnice, după cugetele sale.’”* (Isaia 65:1-2).

Între Cezarul roman pe de o parte, și păstori din Betleem, pe de altă parte, nu se află asemănare în puterea, bogăția și măreția pământească. Între Irod și cărturarii din Ierusalim pe de o parte, și craii de la răsărit, pe de altă parte, se află o neasemănare în cunoașterea adevărului curat, în cunoașterea adevăratului Dumnezeu. Domnul a socotit drept să aleagă săracii și păgânii și, prin ei, să-i rușineze pe cei mari și mândri. Căci, înainte de a-i rușina Dumnezeu, ei L-au rușinat pe Dumnezeu prin mândria și neascultarea lor. Cei mai mari vrăjmași ai lui Dumnezeu – și prin aceasta au fost cei mai mari vrăjmași chiar ai lor – sunt aceia care au ajuns mândri, fie pentru bogățiile lor pământești, fie pentru puterea sau învățătura lor.

Mândria celor mari și mândria celor învățați zidește o piedică de netrecut între oameni și Dumnezeu și este cel mai mare vrăjmaș în calea lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu nu are nici un vrăjmaș, nici nu poate să aibă, cine poate să-I facă Lui vreun rău? A fi vrăjmașul lui Dumnezeu nu înseamnă nimic altceva decât a fi propriul vrăjmaș. A-L izgoni pe Dumnezeu din viața cuiva nu înseamnă nimic altceva decât a se șterge pe sine din Cartea Vieții. Și oamenii mândri ai puterii din lumea aceasta, și cărturarii cei mândri, care socotesc că L-au scos pe Dumnezeu afară din viața lor și din lume, de fapt s-au scos pe ei afară din Cartea Vieții. Încrederea în gândul lor că L-au scos pe Dumnezeul Cel viu afară din lume este la fel cu convingerea nebunului care ar închide ochii și ar striga că a smuls soarele strălucitor de pe cerul înstelat. Bogații mândri și cărturarii cei mândri reprezintă, din fericire, o mică parte a oamenilor, căci se află mai mulți oameni sărmani în lume decât bogați și mai mulți săraci cu duhul decât învățați cu mândrie. De aceea, se poate spune că oamenii mândri și bogați ai Romei și cărturarii mândri ai Ierusalimului sunt cei puțini, în timp ce păstorii săraci din Betleem și craii de la răsărit, cu setea lor după adevăr, sunt oamenii cei mulți din vremea nașterii lui Iisus. Acești săraci cu duhul sunt cei mai buni, aleși ai Împărăției lui Hristos și mai sunt și aceia pentru care este mai greu să intre în această împărăție decât îi este cămillei să treacă prin urechile acului.

Cine sunt acești craii de la răsărit? Și cum s-a întâmplat că au venit și au dat slavă noului-născut Iisus? Nu putem spune lămurit din care țară răsăriteană au venit ei la Ierusalim – din Persia sau Egipt, sau poate din Babilon sau India cea îndepărtată. Ei au pornit de fapt, împlinind o minunată tradiție, din diferite țări din răsărit și, întâlnindu-se pe drum unul cu altul, au continuat să meargă împreună pentru a aduce slavă lui Mesia? Dar cunoașterea în de-amănunt a țărilor răsăritene din care au venit ei, este o problemă mărunță. Lucrul cel mai important este acela că ei au venit în numele întregului răsărit drept-măritor de stea, pentru a aduce slavă stelei celei mai strălucitoare a cerului din istoria lumii. Evanghelistul vrea să ne spună aceasta – că ei au venit din răsărit în numele răsăritului, nu în numele unei singure țări sau popor, pentru a da slavă Noului-Născut.

Uitând de unul Dumnezeu, viu și atotputernic, răsăritul căzuse de-a lungul vremii sub stăpânirea firii omului și, întrucât stelele sunt corpurile cele mai puternice din lumea zidită, aceasta înseamnă că ei se aflau sub stăpânirea stelelor. Popoarele răsăritene credeau că stelele erau ființe vii și puternice care stăpâneau atât toate lucrurile făcute de pe pământ, cât și viețile oamenilor. Popoarele răsăritene le idolatrizau privindu-le pe unele ca fiind bune iar altele rele. Ele semnificau zei buni sau răi, care înviorau sau ardeau cu ochii lor învăpăiați, păstrând sau omorând viața. Oamenii aduceau jertfe, chiar și jertfe omenești, atât zeilor buni, cât și celor răi, pentru a câștiga bunăvoirea zeilor buni și a îndepărta vrăjmășia celor răi. Pentru a scăpa de aceste credințe populare nepotrivite cu înțelepciunea omului, învățații din răsărit au început să caute în stele și să vadă ce pot aduce ele în viețile oamenilor. Ei au fost primii care au făcut știința stelelor: aceea pe care o numim astrologie. Totuși, această știință nu a adus oamenilor libertate, ci a descoperit o înrobire și mai mare și teamă și mai mare. Craii de la răsărit “au descoperit” că stelele nu erau de fapt zei, așa cum credeau oamenii, ci, că influența lor puternică asupra tuturor lucrurilor vii de pe pământ era atât de mare și cu o precizie atât de matematică, încât nici o ființă vie nu era în stare, printr-o fărâmă de spațiu sau printr-o clipă, să se elibereze de această înrobire oarbă și nemiloasă a

stelelor. Ca și cum stelele nu ar fi fost făcute pentru om, ci omul pentru stele! Stelele cârmuiau nașterea și viața lui, întâmplările fericite și nefericite, caracterul și transformările lui, fiecare întâmplare din viața lui și chiar moartea! Omul era un rob desăvârșit și fără de ajutor în fața stelelor. El era un vis, în care stelele iarși i-au întunecat conștiința. Această “știință” a adus sau a îndrumat și a hrănit toate felurile de ocultism, vrăjitorie, prezicerea viitorului, descântece și farmece, și toate celelalte lucruri care, pentru creștini, au un singur nume: superstiție. Acesta era un nor întunecat și sufocant care s-a răspândit din răsărit înspre apus și a apăsas asupra întregii lumi cu greutatea lui ucigătoare. Și astfel craii nu au lăsat conștiința omului liberă, ci au înrobit-o și mai tare, alcătuiind un sistem adânc de fatalism, în care omul era sufocat de groaza de a fi singur, lepădat și lipsit de ajutor.

Dar, în adâncurile sufletului omenesc, care era îndestulat de întunecimea astrologiei, mila lui Dumnezeu nu a îngăduit stingerea acelei mici scânteii a vestirii omului mai dinainte, a credinței că omul este o ființă liberă, că el este făcut pentru libertate și se îndreaptă către libertate. Din această simțire mai dinainte, s-a aprins o dorință arzătoare pentru libertate, în luptă cu cerul înstelat care atârna deasupra lumii; și această dorință arzătoare a dat naștere nădejzii că se va ivi o stea prielnică omului, înfrumusețată de toate stelele, pentru a scoate omul din temnița acestei lumi, și au dus-o în Împărăția libertății; că oamenii au *murit... pentru înțelesurile cele slabe ale lumii* (Coloseni 2:20), dar sunt vii și liberi în Dumnezeu. Și această dorință arzătoare pentru stea a apărut într-o noapte deasupra capetelor crailor de la răsărit care priveau cerul; aceasta i-a condus pe un drum necunoscut și ei îndată au lepădat totul și au urmat-o. Ca și cum ar fi vorbit pe cale cu această stea tainică și ar fi învățat de la ea multe lucruri! Ca și cum ar fi aflat de la ea că aceasta nu era steaua libertății, ci doar o stea care ducea către Împăratul nou-născut care era adevăratul Răscumpărător al oamenilor; că acest Împărat a fost numit Împăratul iudeilor, că S-a născut în Iudeea și că aceștia trebuiau să-I ducă trei daruri: aur, tămâie și mir!

Sfinții Părinți au socotit că această stea călăuzitoare, care i-a condus pe craii de la răsărit la Betleem, nu era o stea ca celelalte, ci era o putere duhovnicească care avea chip de stea. Dacă Dumnezeu a putut să-i apară păstorului Moise ca un rug aprins, și lui Avraam în chipul celor trei bărbați și proorocului Ilie ca un vârtej și un glas, de ce să nu apară Domnul sau îngerul Lui crailor în chip de stea? În marea Lui milostivire, El coboară la oameni și le apare acestora în chipul în care ei se așteaptă cel mai mult. El S-a arătat crailor, care Îl căutaseră printre stele, ca o stea. Dar nu I-a fost bineplăcut Lui să apară iudeilor ca o stea, întrucât aceștia nu-L căutaseră niciodată în stele. Și de aceea steaua, care strălucise înaintea crailor de-a lungul călătoriei lor prin țările de răsărit, a dispărut deasupra Ierusalimului. Dumnezeu S-a arătat la Ierusalim altfel căci nu trebuia să apară în chipul unei stele. (Ieremia scrie în ***Comentariu la Matei***: “Steaua a strălucit în răsărit pentru ca iudeii, spre rușinea lor, să afle despre nașterea lui Hristos de la păgâni.”)

Ajungând la Ierusalim, craii au spus lui Irod și arhierilor despre această stea fără de asemănare, care a arătat ca semn că S-a născut noul împărat iudeu. Irod, împreună cu cărturarii și învățații lui Israel, în loc să se bucure și poporul Ierusalimului să strige cu bucurie că li s-a dat să vadă ce *mulți prooroci și regi au voit să vadă... dar n-au văzut* (Luca 10:24) – în loc să se bucure, *Irod s-a tulburat și tot Ierusalimul dimpreună cu el*. De ce s-au tulburat, când vorbeau despre El în fiecare zi și se rugau stăruitor

lui Dumnezeu ca El să vină? De ce să se teamă de venirea Unuia pe care strămoșii Lui Îl așteptaseră mii de ani? Păcatul lor i-a tulburat și faptele cele rele ale sufletelor lor i-au făcut să le fie frică. Dreptii Îl așteptau pe Mesia ca prieten, dar păcătoșii Îl așteptau ca judecător. Nedespărțindu-și mintea și trupul de pământ, Irod și cărturarii s-au temut că noul Împărat îi va sili să se desprindă de pământ. Irod și căpeteniile poporului se temeau mai ales că noul Împărat îi va găsi nevrednici, îi va alunga din rosturile lor, și Își va lua noi împreună-lucrători și ajutori mai mici și cărturari și toți se temeau că El va scoate toate cele câte învățaseră ei, și le va cere, la vârsta lor înaintată, să învețe lucruri noi. “Ce ne este El nouă?”, se poate să fi gândit ei; “Nouă ne este foarte bine fără El. Să vină pentru vreun neam care va urma după noi, nu la noi. Este vreme. El ne va tulbura și ne va duce să facem multe lucruri noi. El va vădi fărădelegile noastre, va afla vicleniile noastre, ne va alunga de la locurile noastre și va aduce alți oameni, oamenii Lui. Ne va înfometa cu orice preț; fără pâine sau putere; El va lua poporul în mâinile Sale și pe noi ne va da deoparte, probabil ne va întemnița, ne va judeca și ne va ucide.” Toate acestea le vor simți și le vor gândi făcătorii de rău din zilele noastre, auzind cuvintele: “Vine Hristos”, simțeau și gândeau răufăcătorii Ierusalimului, ascunși sub un înveliș de înțelepciune și purtând sprijinul puterii.

Dar nimeni nu era atât de înspăimântat ca Irod. Cuprins de frică, el a adunat arhieriei și cărturarii poporului, ca să-i spună lămurit unde trebuia să Se nască Hristos. El nu era iudeu, ci străin, idumean, și astfel era posibil ca el să nu cunoască proorocirile cu privire la Mesia. Luând frica de la cărmuitorul lor, slujitorii au răsfoit îndată cărțile proorocești și au răspuns: “*În Betleemul Iudeii!*” ei au spus lămurit că era Betleemul Iudeii și nu vreun altul pentru două motive: mai întâi, pentru că mai era un Betleem în Zabulon (Iosua 19:15) și, în al doilea rând, pentru că Mesia era așteptat să vină din seminția lui Iuda, neamul împăratului David. Chiar proorocul a spus aceasta lămurit: “*Și tu, Betleeme Efrata, deși ești mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpânitor peste Israel.*” (Miheia 5:1; cf. Ioan 7:42). Și că acest conducător trebuie să vină din neamul lui Iuda, a fost proorocit de către strămoșul nostru Iacov din Egipt, care atunci când s-a apropiat de moarte și-a binecuvântat fiii și a proorocit viitorul urmașilor săi. Punând mâinile pe capul lui Iuda, Iacov a zis: “*Nu va lipsi sceptrul din Iuda, nici toiag de cărmuitor din coapsele sale, până ce va veni Împăciuitorul, Căruia I se vor supune popoarele*” (Facerea 49:10).

Proorocul Miheia a mai proorocit că El va fi pacea (5:4) poporului Său Israel. Aceasta înseamnă că El nu va fi ca alți împărați și cărmuitori, care știau numai cum să stăpânească poporul, ci că El va fi ocrotitorul poporului Său, așa cum un părinte își ocrotește copiii. Când Domnul S-a arătat pe pământ, lumea era cu adevărat însetată și înfometată de hrană sufletească. Că aceasta era starea lumii, se vede cel mai lămurit din două fapte din vremea nașterii Mântuitorului: primul este că magii din țările îndepărtate au pornit într-o călătorie lungă și primejdioasă ca să vină la El, despre Care socoteau că este bogat în hrană duhovnicească; și al doilea, că singurii înțelepți din lume din vreme, care Îl cunoșteau pe Dumnezeu Cel Unul și Viu – adică înțelepții Ierusalimului – se făcuseră atât de înfometați, așa cum nu mai simțiseră foamea, fiind ca morți. Dacă ar fi fost în stare să simtă chiar și cea mai mică foame, ei s-ar fi grăbit împreună cu magii spre Betleem, ca să-L vadă pe Împăratul iudeu, Împăratul lor și Mesia al lor. Un om care a fost hrănit cu hrană duhovnicească, întotdeauna dorește și mai multă hrană duhovnicească. Aceasta este însușirea unui adevărat om duhovnicesc și a hranei celei duhovnicești adevărate. Totuși,

înțelepții Ierusalimului au rămas ca împietriți la vestirea lui Mesia, și s-au hrănit numai cu mânie față de El și au avut frică pentru ei.

Vestea dată de înțelepții Ierusalimului trebuie să-l fi tulburat pe Irod îndoit. Mai întâi, din pricină că proorocirea nu mai lăsa nici o îndoială cu privire la locul nașterii noului Împărat, care va fi împărăția lui Irod – în Iudeea, în preajma capitalei. Al doilea, din pricină că proorocirea a arătat menirea noului Împărat: El va hrăni poporul Său; El va fi un păstor adevărat pentru poporul Său, care Se va îngriji de hrănirea poporului Său înfometat. Atât cel dintâi, cât și cel de-al doilea chip al proorociei, era de nesuferit pentru Irod. Aceasta însemna că noul Împărat va fi mai bun decât Irod; El se va îngriji de poporul Său; El va hrăni și va apăra poporul Său, tot așa cum un păstor își hrănește și își apără turma sa. Și de aceea, El va fi mai iubit de popor decât Irod, care era un tiran și un lup îmbrăcat în piele de oaie. Un nou împărat, cu o asemenea menire, cât și nașterea Lui la porțile capitalei, va fi o primejdie pentru coroana lui Irod și a urmașilor săi. Degrabă, mintea lui Irod a zămislit o punere la cale pentru apărarea sa. A fost punere la cale de vărsare de sânge în cazul acesta, la fel ca în toate celelalte cazuri de mai înainte, cu privire la cineva care a însemnat o primejdie pentru tronul lui Irod. Astfel, Irod a chemat la el craii în ascuns, și a început să-i întrebe în amănunt despre steaua cea tainică. Dar pentru el acesta nu era lucrul cel mai însemnat. El era deja foarte lămurit că împotrivorul său în lume se născuse deja; el credea aceasta din pricina proorociei și, mai mult decât atât, din pricina arătării stelei și a sosirii crailor. Căci, dacă Irod ar fi avut vreun fel de credință, atunci acea credință avea o însușire astrologică și de precizie, asemănătoare tuturor acelor care se aflau în jurul cârmuirii imperiului roman de la vremea aceea. Pentru Irod, lucrul cel mai însemnat era să sfârșească vorbirea cu craii, și de aceea el i-a chemat în ascuns ca să le spună: *“Mergeți și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc și, dacă Îl veți afla, vestiți-mi și mie, ca, venind și eu, să mă închin Lui.”* El voia să-i facă pe craii iscoadele lui, și astfel să se facă împreună lucrători la răul pe care îl pusese deja în minte. Irod voia să îi facă pe acești oaspeți aleși, care erau însetați de adevăr și libertate, să-și lase casele și toate dezmierdările pământești, și să pornească într-o călătorie lungă și primejdioasă și să-i facă împreună-lucrători la fărădelegile pentru pregătirea unei ucideri înfiorătoare, ca să apere lupul acesta în închipuirea sa! Ce iad adânc și ce roadă cumplită în câmpul păcatului lui Adam! Proorocind un asemenea împărat printre iudei, și fărădelegea plănuită de el, Proorocul Iezechiel a fost foarte mândru pe Irod, cu multe veacuri înainte: *“Și ție, căpetenie nelegiuită și rea a lui Israel, căreia ți-a venit ziua acum, când nelegiuirea ta a ajuns la culme, așa zice Domnul Dumnezeu: Diadema se va scoate, cununa va fi ridicată, lucrurile se vor schimba; cele smerite se vor înălța și cele înalte se vor smeri; o voi lepăda, o voi lepăda, o voi lepăda și nu va mai fi până va veni acela căruia se cuvine și o voi da lui”* (Iezechiel 21:25-27).

Lăsându-l pe Irod și mulțimea de cerșetori duhovnicești și de învățătură din jurul lui, craii de la răsărit, însetați după adevăr, au plecat din Ierusalim și au pornit pe cale. Au mers pe aceleași drumuri pe care, în vremuri străvechi, prooroci insufiați proorociseră venirea acestui Împărat, către care ei se îndreptau acum să-I dea mărire. Ei au trecut pe lângă mormintele acelor buze arzătoare care vorbiseră mai înainte despre Împăratul împăraților în chip lămurit. Ei nu știau nimic despre El: ei nu citiseră pe proorocii iudei, dar inimile lor le spuneau că tot ceea ce era bun se afla în noul Împărat. De cum au părăsit

cetatea, ei trebuie să fi trecut pe la Turnul lui David, din care David cântase din psaltire despre urmașul său slăvit. Ei au lăsat în urmă orașul în care Domnul arătase multe semne cu privire la Hristos – au lăsat Ierusalimul și au urmat singurul semn pe care îl dăduse lor Domnul: steaua cea strălucitoare de la răsărit, care îi așteptase în ascuns, în afara porților Ierusalimului.

Și iată, steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor. Probabil că ei călăriseră pe cămile, atât din pricina depărtării foarte mari până unde au mers, cât și din pricina pustiului de nisip, care nu se putea străbate cu piciorul, pe care trebuiseră să-l traverseze pentru a ajunge la Ierusalim. De la Ierusalim, drumul lor urca un deal și apoi trecea peste un platou înalt și stâncos, prin câmpii și crânguri acoperite cu măslini, trecând pe la mormântul Rahelei și în cele din urmă ajungând la Betelem. Ochii lor au urmărit steaua, inimile lor s-au bucurat de stea și gândurile lor erau frământate numai de Noul-Născut. Și ce bucurie i-a cuprins pe ei când steaua a venit și a stat deasupra peșterii din Betleem! Evanghelistul ne spune că ei *s-au bucurat cu bucurie mare foarte.*

Craii au intrat cu smerenie și cu bucurie *și au văzut pe Prunc dimpreună cu Maria, mama Lui, și, căzând la pământ, s-au închinat Lui.* Desigur că ei trebuie să o fi văzut pe Maria înainte de a vedea Pruncul, dar Evanghelistul dinadins vorbește mai întâi despre Prunc și apoi despre Maria, pe când Iosif nu este pomenit. Evanghelistul ne face cunoscute cele despre sfânta Familie în ordinea însemnătății pe care o au pentru oaspeții lor din depărtări, din țările de la răsărit. Pentru ei, lucrul cel mai însemnat este să-L vadă pe Împărat, apoi pe Maica Sa, apoi pe ceilalți. Dumnezeu l-a rânduit pe Iosif lângă Maria din pricina Iudeilor, nu din pricina păgânilor. Din pricina iudeilor, Iosif trebuia să fie cunoscut ca logodnic al Mariei, pentru a o ocroti de batjocura legiuitorilor și de cruzimea legilor pământești; pentru păgânii de departe, era ca și cum Iosif nici nu ar fi existat. Aceasta caută să transmită Evanghelistul când pomenește de Iisus și Maria, dar nu vorbește de loc de Iosif, deși craii trebuie să-l fi văzut.

Căzând la pământ, s-au închinat Lui. Cei care se închinaseră stelelor cu frică și cu cutremur, acum cu mare bucurie cad la pământ și se închină Dumnezeului Celui viu, care a venit pe pământ ca să-i slobozească pe dânșii din robia lor față de stele și din credința lor în soarta oarbă.

Și deschizând vistieriile lor, I-au adus Lui daruri: aur, tămâie și smirnă. Ei l-au adus trei daruri, semnificând fără să știe ei, sfânta și de-viață-dătătoare Treime, în Numele căreia Pruncul Iisus a venit printre oameni și, în felul acesta, a făcut cunoscute cele trei ipostaze ale lui Hristos: împărat, arhieru și prooroc – căci aurul semnifică împărăția, tămâia semnifică arhieria și mirul este proorocia sau jertfa. Pruncul nou-născut va fi Împărat în împărăția veșniciei, El va fi Preotul și Proorocul fără de păcat și, ca majoritatea proorocilor dinaintea Lui, El va fi ucis. Este limpede pentru toți că aurul semnifică un împărat și împărăția lui; este limpede că tămâia semnifică rugăciunea ori preoția; și iarăși este limpede din Sfânta Scriptură că mirul semnifică veșnicia: Nicodim a uns cu mir trupul mort al lui Iisus (Ioan 19:39-40; cf. Psalm 44:6) și trupurile erau unse cu mir ca să le păzească de stricăciune și putreziciune, ca să le păstreze puțin mai mult de grozăvia stricăciunii morții. Lumea trebuia luminată de Hristos, așa ca și de aur; trebuia să se umple de rugăciune așa cum biserica se umple de mireasma de tămâie; și întreaga lume trebuia să se pătrundă de mireasma învățaturii Sale și de trupul Său ca de mir. Împreună cu aceasta, cele trei daruri semnifică răbdarea și neschimbarea: aurul rămâne aur, tămâia rămâne tămâie și mirul rămâne mir: nici

unul dintre acestea nu-și pierde esența sa în decursul veacurilor. După o mie de ani, aurul încă strălucește, tămâia arde și mirul își păstrează mireasma. Nu s-ar fi putut găsi alte trei elemente pe pământ, care să închipuie atât de desăvârșit menirea pământească a lui Hristos, sau care să arate mai lămurit și mai grăitor chipul nemărginit – veșnic – al lucrării lui Hristos pe pământ și a tuturor chipurilor duhovnicești și de fapte, pe care le-a adus din cer. El a adus adevărul, și rugăciunea, și nemurirea. Și care alt lucru de pe pământ ar putea arăta mai bine adevărul decât aurul? Fă ce vrei cu aurul și el își păstrează strălucirea. Care alt lucru de pe pământ ar putea arăta mai bine rugăciunea decât tămâia? Așa cum fumul de la tămâie pătrunde întreaga biserică, tot la fel și rugăciunea pătrunde întregul suflet al omului și, așa cum fumul se ridică în înălțimi, tot la fel rugăciunea înalță sufletul omului la Dumnezeu: *“Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta”* (Psalm 140:2). Este adevărat că și alte lucruri răspândesc fum, dar nici un alt fum decât numai acela de tămâie poate să împingă sufletul la rugăciune. Care alt lucru de pe pământ poate arăta mai bine nemurirea decât mirul? Moartea aduce duhoare grea; nemurirea este o mireasmă veșnică. Și astfel craii de la răsărit au arătat în chip ascuns întreaga credință creștină, începând de la Sfânta Treime, trecând apoi la învierea și nemurirea Domnului Iisus și a următorilor Lui. Ei nu sunt numai niște drept-măritori, ci și prooroci: prooroci ai credinței creștine, cât și ai vieții și lucrărilor lui Hristos. Ei nu puteau să cunoască toate acestea prin înțelegerea lor omenească, ci prin insuflarea lui Dumnezeu, care i-a trimis în călătorie la Betleem, dându-le steaua cea tainică care mergea înaintea lor pe cale.

Când dăduseră slavă în Betleem, craii s-au gândit să se întoarcă la Ierusalim, pentru a merge înapoi acasă pe calea pe care au venit. Irod îi aștepta cu nerăbdare și ei s-au gândit curat, să meargă și să împărtășească bucuria lor cu acest cârmuitor nefericit. *Dar, luând înștiințare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în țara lor.* Ei se închinaseră Noului-Născut și Noul-Născut le-a îndrumat pașii. Ei nu au cunoscut inima lui Irod și nici punerile lui la calele cele rele, dar Atotcunoscătorul Dumnezeu le-a arătat aceasta într-un vis și le-a poruncit să nu se întoarcă pe calea pe care au venit, ci pe altă cale să se ducă în țara lor. (Sfântul Grigorie Dialogul spune în *Predici la Evanghelii* [Cartea 1, Omilia X]: “Craii trebuie să ne arate ceva însemnat prin întoarcerea pe altă cale în țara lor. Patria noastră este Raiul. Venind să-L cunoaștem pe Hristos, ne este închisă calea să ne întoarcem în Rai pe calea pe care am venit. Căci noi am părăsit țara pornind pe calea mândriei, neascultării și a pagubelor către lumea nevăzută, gustarea fructului oprit și pe calea de întoarcere noi trebuie să urmăm calea lacrimilor și ascultării, lepădarea de ceea ce este văzut și înfrânarea de la poftele trupești.”)

Craii trebuie să fi primit această poruncă printr-un înger al Domnului, așa cum i s-a întâmplat dreptului Iosif în câteva împrejurări. Ascultând de Dumnezeu în toate lucrurile, ei îndată au pornit pe altă cale, ocolind Ierusalimul. Dând slavă cu bucurie și rugându-se lui Dumnezeu și Mântuitorului lumii cel nou-născut, ei au pornit spre casă, purtând cu ei un dar mai mare decât acelea pe care le luaseră cu ei când au pornit să-L afle pe Împăratul Hristos, căci Îl purtau în inimile lor chiar pe Împăratul Hristos. În locul aurului, tămâiei și mirului pe care le dăruiseră, ei au plecat cu inimile pline de adevăr, rugăciune și mireasma nemuritoare a lui Hristos. Și astfel, în puțină vreme, au venit atât păstorii, cât și craii, oamenii cei mai simpli și cei mai învățați din lume, sub acoperișul peșterii din Betleem, pentru a-L slăvi pe Hristos. Din aceasta vedem, fie că suntem simpli ori învățați, că noi toți avem nevoie în aceeași măsură de

Domnul Hristos și că noi toți trebuie, cu aceeași smerenie și ascultare, să-L slăvim ca pe Dătătorul de viață și să-L mărim ca Dumnezeu și Mântuitor al nostru, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt – Treimea cea deo-ființă și nedespărțită, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

5. NAȘTEREA DOMNULUI

EVANGHELIA DESPRE LUMINA DIN ÎNTUNERICUL EGIPTULUI

(la Liturghia Zilei a Doua de Crăciun)

Matei 2:13-23

După plecarea magilor, iată îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt și stai acolo până ce-ți voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul ca să-Lucidă. Și sculându-se, a luat, noaptea, Pruncul și pe mama Lui și a plecat în Egipt. Și au stat acolo până la moartea lui Irod, ca să se îplinească cuvântul spus de Domnul, prin proorocul: "Din Egipt am chemat pe Fiul Meu." Iar când Irod a văzut că a fost amăgit de magi, s-a mâniat foarte și, trimițând, a ucis pe toți pruncii care erau în Betleem și în toate hotarele lui, de doi ani și mai în jos, după timpul pe care îl aflase de la magi. Atunci s-a împlinit ceea ce se spusese prin Ieremia proorocul: "Glas în Rama s-a auzit, plângere și tânguire multă; Rahela își plânge copiii și nu voiește să fie mângâiată, pentru că nu sunt." După moartea lui Irod, iată că îngerul Domnului s-a arătat în vis lui Iosif, în Egipt, și i-a zis: "Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și mergi în pământul lui Israel, căci au murit cei ce căutau să ia sufletul Pruncului." Iosif, sculându-se, a luat Pruncul și pe mama Lui și a venit în pământul lui Israel. Și auzind că domnește Arhelau în Iudeea, în locul lui Irod, tatăl său, s-a temut să meargă acolo și, luând poruncă, în vis, s-a dus în părțile Galileii. Și venind a locuit în orașul numit Nazaret, ca să se îplinească ceea ce s-a spus prin prooroci, că Nazarinean se va chema.

"Iată, Domnul vine pe nor ușor și ajunge în Egipt. Idolii Egiptului tremură înaintea faței Lui și inima egiptenilor se topește în ei." (Isaia 19:1). Marele prooroc Isaia descrie în acest chip întâmplarea care se află în Evanghelia de astăzi. Aceasta este fuga dinaintea sabiei lui Irod, fuga Domnului dinaintea slugii Sale, a întregii înțelepciuni dinaintea păcatului, a celui puternic dinaintea celui slab.

Pe cine ar trebui să vedem noi ca fiind acest "nor ușor" pe care vine Domnul în Egipt? Pe Maica Domnului. Ea era ușoară prin lipsa păcatului, prin lipsa blestemului, pentru frumusețea întregii înțelepciuni și a bogatei binecuvântări a lui Dumnezeu. În trup, dar parcă nu era în trup; ca un nor, dar un

nor ușor. Dumnezeu a mers înaintea iudeilor ca *un stâlp de nor* (Ieșirea 13:22), ducându-și poporul afară din Egipt; și iată, acum Dumnezeu merge *pe un nor ușor* către Egipt, fugind de sabia aceluiași popor.

De ce fuge Dătătorul de viață dinaintea oamenilor muritori? Nu s-ar putea rânduî lucrul acesta într-un chip mai grabnic și mai simplu? N-ar putea Dumnezeu, Domnul vieții și al morții, să poruncească unui înger să ia sufletul Împăratului Irod, în loc să-i poruncească lui Iosif să fugă de Irod tocmai în Egipt? Atotputernicul Dumnezeu ar fi putut face aceasta, dar ce ar fi folosit? Poate ar fi fost mai lesnicios de înțeles pentru mintea noastră omenească înceată, dar ar fi încălcat cea mai înțeleaptă rânduială a mântuirii noastre. Cum ar fi putut vădi Evanghelia stricăciunea firii omului din pricina păcatelor și să arate lămurit trebuința mântuirii omului prin lucrarea nemijlocită a lui Dumnezeu, dacă, în acea noapte, Dumnezeu ar fi pus capăt lucrărilor celor rele ale lui Irod prin moarte? Prăpastia păcatului în care căzuseră oamenii, înstrăinându-se de adevăratul Dumnezeu, cum ar fi putut să lămurească pe orbii cei duhovnicești, dacă nu s-ar fi întâmplat ca Însuși Dumnezeu să fugă dinaintea oamenilor?

Îndată ce dreptmăritorii din depărtări, craii de la răsărit, plecaseră din Betleem, *iată îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: "Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt și stai acolo până ce-ți voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul ca să-L ucidă."* Îngerii Domnului veghează neîncetat, păzind pe sfântul Prunc, ca să nu se întâmple Lui un astfel de rău. Ei, care I-au slujit Lui de la zidirea lumii în Împărăția veșnică, Îi slujesc Lui și acum, în împărăția cea vremelnică. Ei se minunează într-una cum, Domnul cel fără de moarte a binevoit să Se îmbrace în trup muritor, liber în fața miilor de primejdii; cum Împăratul S-a făcut rob – *chip de rob luând* (Filipeni 2:7). Iată, îngerii vin iarăși printre oameni și viază printre ei, dar ei sunt nevăzuți și în sensul nostru, fără de trup. Și atunci când ei se arată întrupați în fața oamenilor, arătarea lor este de scurtă și trupul lor ceresc nu este la fel ca trupul nostru pământesc, care poate fi rănit sau ucis. Cu toate acestea, Hristos S-a născut într-un trup adevărat, pământesc, care poate fi rănit și ucis. Așadar El fuge dinaintea sabiei, de aceea putem vedea că El era într-adevăr om și nu o viziune, după cum socoteau unii eretici. Și de aici, arătarea repetată a îngerilor și de aici, ocrotirea cu mare purtare de grijă a Lui, ca Prunc neputincios.

"Irod are să caute Pruncul ca să-L ucidă." Îngerul vorbește despre viitor. Aceasta înseamnă că Irod nu s-a apucat încă de nici o lucrare împotriva Pruncului celui viu. Dar Irod poartă în inima sa frică neschimbată față de Prunc, și are de gând să-L ucidă. Totuși, nimeni din lume nu-i cunoaște încă gândul ascuns, dar gândurile oamenilor sunt o carte deschisă pentru Dumnezeu, pe care El o citește cu lesniciune. Numai Dumnezeu știe ce are Irod în minte împotriva lui Iisus. El singur poate să arate ascunzișul minții bolnave a lui Irod. Dumnezeu i l-a făcut cunoscut lui Iosif prin îngerul Lui și Iosif, cu ascultare, a luat Pruncul și pe mama Lui și a fugit în Egipt, ca să se îplinească cele spuse de către proorocul: *"Din Egipt am chemat pe Fiul meu."* (cf. Osea 11:1).

Desigur, aceasta nu s-a întâmplat din pricină că proorocul Osea a spus că așa va fi; el a spus aceasta fiindcă a văzut mai înainte aceasta, fiind insuflat. De aceea, Evanghelistul spune acum: *Ca să se îplinească* ca și cum ar zice că s-a împlinit. Așa cum nimic din Sfânta Evanghelie nu este la întâmplare, Evanghelistul folosește dinadins un chip sau altul de a grăi. Este Voia lui Dumnezeu ca să dăm crezare Proorocilor Săi bineplăcuți și râvnitori din Vechiul Testament. Este Voia lui Dumnezeu ca să aflăm noi că

El împlinește rugăciunea plăcuților Lui, așa cum ei împlinesc poruncile lui Dumnezeu și Voia Lui. Atunci când oamenii Îl ascultă pe Dumnezeu și Dumnezeu îi ascultă pe oameni. Nici un om muritor nu-L poate întrece pe Dumnezeu în slujirea supusă a oamenilor, când oamenii slujesc lui Dumnezeu întru ascultare. Ceea ce au spus proorocii despre Hristos de mult, aceasta a spus chiar Dumnezeu. Ei au luat ceea ce era de la Dumnezeu și au dat lumii. Ei nu au spus nimic de la ei și nu și le-au socotit ca ale lor, pentru că le primiseră de la Dumnezeu. De aceea Dumnezeu a dat aceasta slujitorilor Săi credincioși și de aceea El acum îi preamărește pe ei, insuflându-l pe Evanghelist ca să scrie ceea ce Proorocul a spus *ca să se îplinească*. În felul acesta scriu Apostolii și Evangheliștii Noul Testament. Dumnezeu Se bucură aducând bucurie slujitorilor Săi ascultători: Dumnezeu Se slăvește slăvind pe slujitorii Săi râvnitori și smeriți.

“Ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt” îi poruncește lui Iosif îngerul lui Dumnezeu. De ce tocmai în Egipt? De ce spune că anume în Egipt? De ce nu în vreo țară care era mai la îndemână, cum ar fi Siria? Damascul nu se afla în împărăția lui Irod. Sau către Moab? Sau în vreo provincie din preajmă, unde nu putea să ajungă Irod? Egiptul se află la mare depărtare. Astăzi, pentru a ajunge de la Ierusalim până la hotarul cu Egiptul, se merge cu trenul o zi de vară întreagă și se mai merge o jumătate de zi pe deasupra până la Cairo unde, după Predanie, s-a așezat sfânta Familie. Câte zile întregi le-or fi trebuit pentru a traversa pustiul nisipos de la Gaza până la istm, unde se află astăzi canalul? Cineva ar putea călători până în Siria și înapoi, de câteva ori, în timp ce altcineva cu greu ar putea să ajungă pe jos până la Cairo. De ce Dumnezeu nu i-a dat înștiințare Proorocului ca să afle adăpost pentru Mântuitor cât mai aproape de Iudeea? De ce a trebuit să îplinească întocmai spusele Proorocului Său? De ce a îngăduit Pruncului Iisus și mamei Sale, pe care tocmai Îl adusesse pe lume, să pornească într-o călătorie atât de lungă?

Atât de repede gândim cu mintea noastră și punem întrebări fără rost! Punând asemenea întrebări, uităm că rânduiala mântuirii oamenilor a fost făcută chiar de către Sfânta Treime și nici o greșeală nu se poate afla în această rânduială. Împlinind cele spuse de Proorocul, Dumnezeu nu împlinește cuvântul Proorocului, ci pe al Său. Trimițându-L pe Iisus în Egipt, Dumnezeu a avut în vedere mai multe scopuri, așa cum se întâmplă cu tot ceea ce face El. Noi, oamenii, atunci când facem ceva, rareori avem în vedere mai mult de un singur scop, iar Dumnezeu rareori are în vedere un singur scop, atunci când săvârșește o lucrare. Putem spune deschis că El, în înțelepciunea Sa atotcuprinzătoare, are multe scopuri în fiecare dintre lucrările Sale. Trimițându-L pe Iisus în Egipt, scopul lui Dumnezeu a fost, înainte de orice altceva, să apere viața Fiului Său de uciderea care urma să înceapă în Betleem.

Pe lângă aceasta, Dumnezeu a avut în vedere multe alte lucruri. Când fiii lui Iacov, din zavistie, au vrut să-l ucidă pe fratele lor Iosif, atunci Iosif nu a aflat adăpost în Egipt? Acum, când Irod, tot din zavistie, vrea să-L ucidă pe Iisus, El află adăpost tot în Egipt. În felul acesta, Dumnezeu a căutat să repete aceeași lecție pentru iudeii cei cu inima învârtosată. Mândrindu-se cu neprihănirea și cu credința lor într-un singur Dumnezeu Cel viu, iudeii se grăbesc, din zavistie, să-l ucidă pe cel mai curat dintre cei curați și El fuge de ei și află, ca și Iosif înaintea Lui, un adăpost lipsit de primejdii pentru viețuirea Sa în Egipt, un loc atât de urât și defăimat de către iudei. Doamne, Egiptul cel urât și batjocorit primește sub acoperiș pe

Mesia, pe care Ierusalimul cel mândru și “prea înțelept” se grăbește să-L ucidă cu sabia. Dumnezeu a dat iudeilor această lecție prima dată, cu mai bine de o mie de ani în urmă, prin tânărul și înțeleptul Iosif, și acum El o repetă ca să arate neîndreptarea poporului iudeu. În Egiptul cel stricăcios, unde oamenii se închinau crocodililor, întreaga înțelepciune și curăția și-au aflat ascunziș de prigoana bărbaților din Ierusalim, care se mândreau cu credința lor în Dumnezeul Cel Preaînalt. Situația a fost aceeași atât în zilele strămoșului nostru Iacov, cât și acum, în zilele lui Irod. Dumnezeu caută să arate aceasta iudeilor, trimițând Pruncul să afle adăpost în Egipt. Și astfel El Îl trimite în Egipt și nu în Damasc sau în altă parte.

(Zigabenus spune: “El a fost trimis în Egipt căci Babilonul și Egiptul, mai mult decât oricare alte părți din lume, erau mistuite de stricăciune. De aceea El trimite craii de la răsărit și merge El Însuși în Egipt, dorind să întoarcă pe calea adevărului pe fiecare. În felul acesta, El îi învață și pe ei, și pe noi, că cel credincios trebuie, chiar dintru început, să se aștepte la suferință.”)

Se mai poate face o altă asemănare plină de învățăminte, între binefăcătorul Iosif și Domnul Iisus. Așa cum Iosif, care a fost mai înainte prigonit pentru curăția sa, se face, cu ajutorul lui Dumnezeu, ocrotitorul Egiptului și al vrășmașilor săi, pentru care s-a făcut ca un frate, tot așa și prigonitul Iisus va fi ocrotitorul și Dăătorul Pâinii vieții, atât în Egipt, cât și în Israel și peste tot în lume. Acum Ierusalimul Îl ucide cu pietre, dar, la vremea Sa, El va răsplăti Ierusalimul cu pâine.

Mai este încă o învățătură. Faraon poruncise odinioară să fie uciși toți pruncii iudei de parte bărbătească. Dar pe cel pe care Dumnezeu îl alesese să fie cărmuitorul poporului iudeu și eliberatorul lor, Moise după nume, Faraon nu numai că nu a putut să-l ucidă, ci, fără știrea lui, l-a luat la curtea sa, unde l-a hrănit și l-a învățat. Acum Irod poruncește uciderea tuturor pruncilor din Betleem, pentru a-L ucide pe Pruncul Iisus. Dar Dumnezeu L-a făcut pe Iisus Cărmuitorul poporului Său, și Împăratul lor, a Cărui Împărăție nu va avea sfârșit. Nu numai că mâna lui Irod nu a fost în stare să-L atingă pe Cel pe care voia să-L ucidă, dar Irod împreună cu iudeii fără de Dumnezeu din Ierusalim, se făcuseră deja țărână când Domnul Iisus Cel înviat era slăvit în cer și pe pământ ca Împărat al împăraților... Și aceasta poate fi o lecție pentru noi că, atunci când ne punem sub paza lui Dumnezeu, mâna omului nu ne poate atinge.

Și mai este încă o lecție. Odinioară, Dumnezeu l-a trimis pe Israel să caute hrană în Egipt. Dar poporul lui Israel s-a făcut nemulțumitor și neascultător, și a început să părăsească curăția credinței lor și să primească păgânismul egiptean, căzând pradă întunecimii Egiptului și desfrânării egiptene. Dumnezeu Și-a scos poporul Său din Egipt, dându-le un cărmuitor în persoana lui Moise și făcând minuni fără de număr în priveliștea poporului Său. Dumnezeu le-a dat mâncare și băutură în pustie și vreme de 40 de zile poporul a cârțit împotriva lui, cu nerecunoștință și neascultare. Dumnezeu a dus poporul Său în Pământul Făgăduinței, scoțând afară pe toți vrăjmașii lor și punând rânduială, pregătindu-l și îmbogățindu-l. Dar fiii lui Israel au cârțit într-una împotriva lui Dumnezeu, cu nerecunoștință și neascultare. Domnul Iisus, dimpotrivă, a fugit prin deșert către Egipt, fără nici o tânguire, a viețuit în sărăcie în acest pământ străin, și S-a întors prin pustie în Israel fără nici o tânguire, fără vreun gând de împotrivire față de Tatăl ceresc. El, împreună cu Preasfânta Lui Mamă și cu dreptul Iosif, au strâns într-o vreme scurtă întreaga istorie a suferințelor iudeilor cu inimile pline de recunoștință, dragoste și ascultare față de Prea-Înaltul, ca o muștrare pentru poporul lui Israel, cel îndărătnic și neascultător, și ca un exemplu pentru noi toți.

La urma urmei, există o pricină însemnată din punct de vedere general, omenesc, pentru care Domnul Iisus a mers în Egipt și nu în vreo altă țară. El nu Și-a început menirea pământească doar la vârsta de treizeci de ani, când Și-a deschis sfânta Sa gură și a început să propovăduiască. El și-a început menirea Sa la zămislire. La zămisirea Sa de către Duhul Sfânt, El avea deja un următor. Acest următor era Maica Domnului cea sfântă. Crezuse Iosif în Hristos înainte de nașterea Lui? Nașterea Lui nu a deschis cerul păstorilor și nu a pus în craii de la răsărit adevăr, rugăciune și nemurire din destul? Nu s-a despărțit Irod și nu a stat împotriva Lui împreună cu cărmuitorii învârtosiți și cu cărturarii Ierusalimului, pe când El Se afla încă în iesle? Chiar de la zămisire, El s-a făcut piatra din capul unghiului pentru palatul mântuirii și o piatră de încercare pentru alții. Chiar de la zămisire, oamenii din jurul său au început să se împartă în oi și capre. Mai presus de toate, Maria și Iosif au avut despre El păreri diferite pentru scurtă vreme. În timp ce Maria știa că El era rodul Duhului Sfânt, Iosif a crezut că El era rodul păcatului. Aceste păreri potrivnice au fost pentru puțină vreme. Dar împărțirea care s-a făcut la nașterea Sa între, pe de o parte, păstorii și craii de la răsărit, și Irod și înțelepții Ierusalimului, pe de altă parte, nu a ajuns niciodată la un sfârșit. El a venit să semene și în același timp să risipească. Și El a început această lucrare de la zămisirea Sa în trup omenesc, până la moartea și Învierea Sa slăvită, și de la Învierea Sa până astăzi, și din această zi până la Judecata de Apoi. El nu a venit în lumea aceasta pentru a fi gânditor. El a intrat în drama vieții omului, la fel ca și în întunecimea Egiptului, pentru a fi lumină și cărmuitor, cugetător și lucrător, jertfă și biruitor. Cu adevărat, El Și-a început lucrarea în lume în clipa în care vestitorul Său, marele Arhanghel Gavriil, a coborât la Nazaret și I-a anunțat venirea.

Și astfel trebuie să se vadă, în fuga Sa în Egipt, nu numai o fugă pentru a Se mântui pe Sine, ci una îndreptată mai mult către mântuirea tuturor oamenilor - către o mare lucrare în planul mântuirii generale. Care este această lucrare? Este cunoașterea, cunoașterea nemijlocită a neamului hamitic. El S-a născut în neamul semiților; totuși, menirea Sa nu a fost numai pentru un singur neam, ci pentru toți oamenii. El trebuia să cunoască toate cele trei neamuri principale de oameni; și așa a făcut. Semiții se aflau în Iudeea. Hamiții se aflau în Egipt. Unde a cunoscut El cel de-al treilea neam - iafetiții? Romanii - iafetiții după neam - nu stăpâneau în Egipt? Și toată Asia Mică și Africa din vremea lui Alexandru cel Mare și după aceea, nu erau pline de greci? În afară de aceasta, tot Vechiul Testament nu era scris într-o limbă iafetită - în limba greacă? Și Pilat, care L-a osândit la moarte, și căpetenia gărzii de pe Golgota, care L-au recunoscut pe Fiul lui Dumnezeu - nu erau și ei iafetiți? Hamiții au fost blestemați de către strămoșul nostru Noe pentru păcatul lui Ham, că nu l-a respectat pe tatăl său (Facerea 9:22-27), dar semiții și iafetiții au fost binecuvântați. Dar, când El a venit în lume, Domnul nu a făcut nici o deosebire între cei blestemați și cei binecuvântați, fiindcă toți oamenii de pe pământ se află sub blestem și toți au fost prinși în cursa păcatului și a morții. În afară de această cunoaștere nemijlocită cu hamiții de la începutul copilăriei Sale, Hristos a mai avut legătură cu ei mai târziu, ca învățător și tămăduitor, în provinciile Tirului și Sidonului (Marcu 7:24; cf. Marcu 3:8). Dacă cineva s-ar fi întrebat cum ar fi fost de folos Pruncul Iisus urmașilor lui Ham din Egipt, pe vremea când El nici nu era în stare să vorbească, nici să facă minuni, s-ar putea ivi întrebarea: a fost măcar o singură clipă la începutul vieții lui Iisus în care El nu vorbea - nu întotdeauna este nevoie să se vorbească cu limba - dar făcea minuni? Soarele nu are

limbă, dar el spune o mulțime de lucruri în fiecare zi celor care sunt în stare să audă; și nu are mâini ca să facă minuni, dar face minuni în fiecare zi pentru cei care sunt în stare să vadă. Noi muritorii nu putem măsura sau prețui întreaga înrăurire, pe care a avut-o Pruncul Iisus asupra Egiptului, dar fără nici o îndoială că înrăurirea Sa era de nemăsurat. N-a primit tămăduire femeia cu scurgere de sânge doar prin atingerea veșmintelor Sale? Atunci, cum s-ar fi putut să nu aibă o înrăurire nemăsurată asupra oamenilor din Egipt, adevăratele minuni pe care le săvârșea El? Mai presus de toate, vedem lămurit influența venirii Sale pe pământul lui Ham, în istoria mai târzie a creștinismului. În Egipt a înflorit monahismul cel mai minunat din Biserica Creștină, ale cărui temelii au fost puse de Sfântul Antonie. În Egipt s-a vărsat sângele multor mucenici neprihăniți. Nu este destul să pomenim numai sfințele fecioare Varvara și Ecaterina? Egiptul ne-a dat teologi și gânditori creștini renumiți. Creștinii Egiptului au avut o luptă cumplită cu Arie, cel mai rău eretic creștin, rușinându-l și biruindu-l, și, prin aceasta, au îmbogățit Biserica cu o biruință nemăsurată. Crezul sub chipul egiptean, a fost adoptat de către Sinodul Ecumenic de la Niceea și Sfântul Atanasie de Alaxandria a strălucit ca un soare în pământul care era uneori întunecat, al lui Faraon.

Desigur, noi nu credem că toate aceste pricini pentru ascunderea Domnului de Irod în Egipt au fost istovitoare. Dimpotrivă, noi recunoaștem că nu am numărat încă toate pricinile care se află în puterea oamenilor muritori, ca să nu mai vorbim despre toate acelea care sunt tănuite ca minuni, în comoara adâncă a Voii lui Dumnezeu.

Dar să ne întoarcem la facerea-de-rău a lui Irod și să vedem de ce este în stare, când patima poftei pentru putere îl schimbă într-o fiară sălbatică.

Iar când Irod a văzut că a fost amăgit de magi, s-a mâniat foarte și, trimițând, a ucis pe toți pruncii care erau în Betleem și în toate hotarele lui, de doi ani și mai în jos, după timpul pe care îl aflase de la magi. De fapt, magii de la răsărit nu l-au înșelat pe Irod. Ei nu-i făgăduiseră nimic. Evanghelia spune: *Iar ei ascultând pe rege au plecat.* (Matei 2:9). Dar tiranul Irod era obișnuit ca oricine îi asculta voia lui să i-o împlinească negreșit, astfel că, el a socotit că magii l-au înșelat că nu s-au întors la Ierusalim ca să-i dea vești despre Pruncul cel sfânt.

Și astfel, el s-a *mâniat foarte*. Mânia era aerul pe care el îl respira în fiecare zi, așa cum se întâmplă, fără vreo deosebire, cu oamenii care sunt robii patimilor lor. Putem cerceta acest lucru în noi înșine: cu cât ne lăsăm în voia vreunei patimi, cu atât ne simțim că suntem copiii ai mâniei. Și mânia este mama uciderii, căci mânia duce în cele din urmă la ucidere. Cain și-a ucis fratele, Abel, din mânie (Facerea 4:8); Saul s-a mâniat strașnic pe fiul său Ionatan și a repezit sulița în el ca să-l ucidă (I Regi 20:30-33). Împăratul Nabucodonosor s-a umplut de mânie față de Șadrac, Meșac și Abednego și a poruncit să-i arunce în cuptorul cel cu foc arzător (Daniel 3:19-20). Cel mai înalt arhieru iudeu împreună cu cărturarii s-au mâniat și au *scrâșnit din dinți* asupra Arhidiaconului Ștefan *cu dinții lor* și au aruncat în el cu pietre (Fapte 7:54-58).

Irod, robul tuturor patimilor urâtoare de Dumnezeu de pe pământ, era plin de urgie și, în mânia sa, și-a trimis toți călăii să ucidă toți pruncii din Betleem și din toate împrejurimile, care erau de doi ani și mai jos. Ceea ce a făcut Faraon pruncilor din Egipt, a făcut și Irod acum copiilor din Betleem. Ni se

întâmplă adesea să săvârșim păcatul pe care îl urâm la alții. Nu se spune că săvârșitorii au ucis pruncii, ci că Irod a făcut-o. Evanghelistul vrea în felul acesta să arunce întreaga vinovăție pentru această faptă sângeroasă asupra celui ce a poruncit-o – asupra lui Irod – și nu asupra celor care au dus-o la îndeplinire. În fața lui Dumnezeu, Irod era responsabil pentru aceasta, nu călăii. O asemenea punere la cale satanică nu se poate să fi apărut călăilor – să ucidă atât de mulți copii nevinovați, pentru a ucide pe Unul care le stătea în cale. Irod era singurul vinovat. Evanghelistul caută prin aceasta să ne învețe să ne păzim să facem rău cu ajutorul altora. Dacă îndemnăm pe cineva să ucidă, noi am ucis și nu el; dacă îndemnăm pe cineva să mintă, noi am mințit și nu el; dacă îndemnăm pe cineva să fure, noi am furat și nu el; dacă îndemnăm pe cineva să săvârșească adulter, noi am făcut aceasta și nu el; dacă îndemnăm pe cineva să săvârșească orice fel de păcat, noi suntem păcătoșii, nu acela. Dacă Evanghelistul ar fi trecut în istorie păcatul unui om pe care noi l-am îndemnat să-l săvârșească, el ar fi pus numele nostru, nu pe al aceluia, așa cum, în cazul acesta, el vorbește numai de Irod ca ucigător și nu de călăii pe care nici nu-i numește. *Irod a trimis și a ucis*. El nu spune pe cine a trimis Irod, ci numai că a trimis. Nu este important pe cine a trimis, pentru că, la judecata lui Dumnezeu, numai Irod va fi chemat să răspundă pentru aceastăucidere.

Că mulți au fost pruncii care au fost uciși în această faptă de sânge a lui Irod, se vede din aceea că Evanghelistul întărește în chip deosebit faptul că au fost *toți* pruncii și din *toate* împrejurimile. El putea să fi spus: “și a ucis pruncii din Betleem și din țărmurile de acolo”, dar el întărește cu osebire: *toți pruncii și toate țărmurile*. Fiindcă Betleem era oraș și în regiunea dimprejur erau multe sate, este limpede că au fost uciși mulți prunci.

Astfel, copiii au fost primii mucenici pentru Hristos. Moartea lor înainte de vreme, mucenicească, este urmarea adâncimilor păcatului omenesc și se îndreptățesc prin primirea cununilor de slavă și viață veșnică în Împărăția lui Hristos. Ei, pe care Hristos i-a iubit cel mai mult, au fost cei dintâi care au suferit pentru El. Cei pe care El i-a luat în brațe și i-a binecuvântat (Marcu 10:16), au fost cei dintâi, care au fost părtași la mucenicia Noului Testament. În Vechiul Testament, proorocii au murit pentru Dumnezeu; în Noul Testament, copiii și toți cei care erau curați ca și copiii, au murit pentru Dumnezeu. Căci unua dintre învățăturile Noului Testament este “*de nu vă veți întoarce și nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în Împărăția Cerurilor*” (Matei 18:3). Și toți cei care se pocăiesc și ajung precum pruncii, își vor găsi Irozii lor, vărsători de sânge, într-o măsură mai mare sau mai mică, care, din zavistie, îi vor bate, îi vor prizoni și chiar îi vor ucide. Nici un mucenic al lui Hristos nu va fi fără cununa sa în Împărăția lui Hristos, nici măcar un singur Irod nu va scăpa fără să fie aspru pedepsit, tot așa cum împăratul Irod nu a putut scăpa, nici pe pământ și nici în cer. Într-adevăr, fiecare păcătos, oricât de puternic s-ar înarma, se înșeală negrăit de mult, dacă crede că el este mai puternic decât un prunc neprihănit. Nimic nu este mai puternic în lume decât întreaga înțelepciune și curăția, deoarece îngerii lui Dumnezeu stau în spatele curăției și a întregii înțelepciuni cu săbii de foc. Noi toți ne înșelăm deseori când, orbiți de păcat, credem că noi, cu puterea, tăria și armele noastre, suntem mai puternici decât un copilăș neputincios de doi anișori. Trebuie să auzim doar mărturisirea unui ucigător de prunc ca să ne înspăimântăm. Trebuie doar să auzim cum pruncii uciși își urmăresc ucigașii zi și noapte, în vise și în viziuni, nedându-le pace deloc, până când îi aduc la pocăință – ori ucigașii se spânzură. Cel ce ucide om nevinovat, se ucide pe sine însuși. Cel ce moare în

întreagă înțelepciune este mântuit și este biruitor. Împărații nu sunt puternici, dar copiii sunt. Împărații nu sunt biruitori, dar copiii sunt. Acestea sunt vești mari pentru lumea veche. Aceasta este cea mai însemnată învățătură a Lumii Noi a lui Hristos. Primul exemplu al blestemului tiranului și al binecuvântării copiilor mucenici din Noua Zidire, este dat de Irod și de copiii uciși ai Betleemului. Zi după zi, din vremea când Noul Testament a fost citit pentru prima oară, Irod este blestemat și victimele nevinovate sunt binecuvântate. Și ce a dobândit Irod prin fapta sa cea rea? Nimic din ceea ce a dorit și totul din ceea ce a meritat. Prin Voia lui Dumnezeu, pedeapsa îl ajunge uneori pe răufăcător îndată după ce săvârșeșteuciderea și alteori mai târziu, dar întotdeauna vine pe neașteptate. Căci Dumnezeu răzbuună sângele vărsat. El Își aduce aminte; El nu uită strigătul celui nevinovat (cf. Psalm 9:12). Când tatăl cel rău al Sfintei Varvara și-a dus fiica la locul de ucidere, tăierea capului ei cu mâna lui, pentru că ea venise la credința în Domnul Hristos, un trăsnet a căzut peste casa lui chiar în acea zi și l-a ucis. Când împăratul Irod a ucis pruncii neprihăniți din Betleem, nu a fost nici un trăsnet care să cadă îndată peste el, dar ceea ce i s-a întâmplat lui, a fost cu mult mai îngrozitor decât un trăsnet. Foarte degrabă, el a căzut la pat și a fost cuprins de o boală cumplită și îndelungată: febră, friguri, gută, răni deschise și sângerări. Dar cea mai îngrozitoare a fost boala mădulelor ascunse. După cum povestește despre el Flavius Iosif, mădulele lui cele ascunse putrezeau din pricina stricăciunii și erau pline cu viermi. Ucișorul de prunci a fost pedepsit cu cea mai cumplită suferință a acelor părți ale corpului omenesc, cu care a fost împodobit de Dumnezeu pentru facerea copiilor. Duhoarea care se răspândea de la Irod, îndepărta pe toată lumea de la curte. Și așa de singur, cu durere trupească și în cele din urmă nebun, Irod și-a lepădat sufletul său cel negru ca să-și ducă mai departe chinurile, din care moartea îi slobozise trupul.

Și astfel începe Noua Zidire, nu numai cu bucuria îngerilor și a păstorilor din Betleem, ci și cu scrâșnetul pruncilor, plânsul mamelor și facerea de rău a unui tiran plin de urgie. *“Glas se aude în Rama, bocet și plângere amară. Rahila își pânge copiii și nu vrea să se mângâie de copiii săi, pentru că nu mai sunt.”* (cf. Ieremia 31:15). Acești copii sunt urmașii Rahilei, străbuna seminției lui Veniamin, care s-a așezat în Iudeea dimpreună cu seminția lui Iuda. Vechea istorie omenească a început cu sânge și cu fapte rele: cu acestea și fără nici o bucurie. Frate și-a ucis fratele: Cain l-a ucis pe Abel. Omenirea a căzut din ce în ce mai jos, din păcat în păcat, dintr-un rău în alt rău, până când a căzut în cele mai adânci străfunduri ale păcatului. De ce a îngăduit Dumnezeu să se continue savârșirea facerii de rău în Noua Zidire? De ce nu a oprit El uciderea copiilor de către Irod? Pentru a arăta căderea îngrozitoare a omenirii și pentru a dezvălui adâncurile prăpastiei din care Mesia trebuia să ridice lumea. Are calea largă și alunecoasă a stricăciunii mai puțină durere și mai puține lacrimi decât calea îngustă și spinoasă a mântuirii? În cele din urmă, Dumnezeu nu va mai îngădui nici un fel de suferință să cadă asupra păcătoșilor, fără ca Domnul Iisus, cel fără de păcat, să-l ia asupra Lui. Pruncii au fost uciși de către Irod care se afla sub păcat și sub blestemul lui Adam. Mielul lui Dumnezeu, Domnul Iisus, va fi ucis, deși El este fără de păcat și liber de blestem, izvorul bunătații și al fericirii.

După moartea lui Irod, a venit la Iosif un înger al Domnului și i-a poruncit să se întoarcă acasă dimpreună cu Pruncul și cu sfânta Fecioară, *“căci”*, a spus el, *“au murit cei ce căutau să ia sufletul Pruncului”*. Îngerul vorbește aici la plural, ceea ce înseamnă că nu numai Irod murise, ci și alții care

căutaseră să-L ucidă pe Pruncul Hristos. Cine erau acești alții? Bineînțeles că erau unii înțelepți și cărturari ai Ierusalimului, care au fost tulburați și înfricoșați la vestea nașterii unui nou împărat (Matei 2:2-3).

Astfel au început alte călătorii grele pentru Domnul Iisus peste pustiul de nisip și cel al oamenilor. Prima dintre aceste călătorii a fost din Egipt în Iudeea. Dar fiul lui Irod, Athelau, domnea în Iudeea, un vlăstar rău al unei rădăcini putrede. Așadar, înainte ca sfânta Familie să ajungă la Ierusalim, îngerul lui Dumnezeu i-a trimis în îndepărtata Galilee. Apoi, a doua călătorie grea, a fost din Iudeea în Galilee, în Cetatea Nazaret, împlinind astfel încă o dată cuvintele: *“Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi; Fiul Omului însă nu are unde să-și plece capul.”* (Matei 6:20).

Și venind a locuit în orașul numit Nazaret, ca să se îplinească ceea ce s-a spus prin prooroci, că Nazarinean se va chema. În cărțile proorocilor care s-au păstrat, nu găsim nicăieri că Domnul Iisus Se va numi Nazarinean. Este posibil ca această proorocie să fi fost în vreo carte care să se fi pierdut în mutările dese ale israeliților, sau în ruinele jefuite ale Ierusalimului, sau poate era o predanie nescrisă, dusă din neam în neam. Mai sunt locuri în Noul Testament în care Apostolii vorbesc despre citate proorocești ca și cum acestea ar fi foarte cunoscute, dar care nu se găsesc în Vechiul Testament (de exemplu, Iuda 1:9, 14). Fiecare popor are mai multă proorocie nescrisă decât scrisă; așa că de ce n-ar trebui să fie la fel și cu iudeii? Așadar, Îl vedem pe Domnul nostru Iisus din nou în Nazaret. Plecase din Nazaret când era în pântecul maicii Sale și acum se întoarce acolo în brațele maicii sale. Câte lucruri nedesluite și povățuitoare s-au întâmplat între plecarea și întoarcerea Lui! Plecarea Sa din Nazaret s-a făcut în ascultare față de o poruncă dată de om; fuga în Egipt a fost pricinuită de urgia omului; întoarcerea în Iudeea a urmat morții celor care au căutat viața Lui; noi oameni răi au dus la fuga din Iudeea și în cele din urmă la întoarcerea în Nazaret. Oamenii sunt lucrători pretutindeni, dar pretutindeni Prea Înaltul Dumnezeu îplinește Voia Sa și planul Său de mântuire. Nu a trecut multă vreme de la plecarea până la întoarcerea în Nazaret, dar s-a împlinit o menire mare, Dumnezeiască. Înainte de a începe propovăduirea, Hristos, în scurta Sa vreme, a arătat oamenilor nenumărate minuni, dându-le lecții înfricoșătoare și le-a dezvăluit firea atotcuprinzătoare a puterii Sale Dumnezeiești. El a răspuns chemării Cezarului și a mers la Betleem pentru înscriere, dând prin aceasta Cezarului ceea ce este al Cezarului, dând astfel și exemplu de supunere față de legea și de puterile vremii. El S-a născut într-o peșteră, dând prin aceasta un exemplu de smerenie nesfârșită și o lecție lămurită, că prețuirea unui om nu depinde de locul unde se naște, ci de duhul care se află în el. Prin nașterea Lui, El a deschis larg porțile cerului și a făcut îngerii să cânte deasupra pământului plin de păcate și să vorbească cu păstorii. Păstorii au fost primii care l-au adus slavă și a arătat prin aceasta că, în Împărăția Sa, oamenii nu vor fi aleși după nașterea lor aleasă, după bogăția, învățătura sau puterea lor din lume, ci pentru sufletele lor cu întregă înțelepciune, pentru inimile lor curate și cugetele lor cu frică de Dumnezeu. El a adus la Sine pe cei mai învățați oameni din răsărit – craii - și i-a slobozit de închinarea la stele, învățându-i să aducă slavă Dumnezeului Celui viu și atotputernic în Sfânta Treime. El a dat la iveală, în Irod și în cărturarii Ierusalimului, întreaga prăpastie a firii stricăcioase a omului, tulburată de păcat și înrobită de patimi. Prin mucenicia copiilor din Betleem, El a lămurit calea suferinței pe care urmează să meargă foarte mulți următori de-ai Săi, și a mai arătat în

scurta Sa vreme, că întreaga înțelepciune este mai tare decât războiul și că Irod, de fapt, nu a ucis pruncii, ci pe sine însuși. El a fost prigonit de Ierusalim, pentru că El urma să sufere și să fie slăvit în Ierusalim. Oamenii aleși ai Egiptului l-au adăpostit de prigonire și, prin aceasta, a repetat o lecție mare și limpede pentru Israel. El a trăit printre hamiți în Egipt, ca să-i miște cu arătrea Sa tămăduitoare, îndemnându-i pe calea mântuirii, așa cum făcuse cu celelalte două neamuri de oameni, semiții și iafetiții, ca să-Și arate dragostea Sa atotcuprinzătoare pentru întreaga lume. El a împlinit această mare menire întreagă, sub tăcere, sub acoperământul maicii Sale. Când menirea Sa s-a împlinit, El S-a întors în Nazaret, ca să Se pregătească pentru una nouă. El nu a petrecut nici măcar o singură clipă pe pământ, fără să o împodobească cu fapte minunate pentru mântuirea oamenilor. Plugul Său, o dată ce a fost pus în mișcare în câmpul lumii, nu s-a oprit nici o clipă, nici brazda Sa nu a fost de adâncimi felurite. Toate acestea pentru mântuirea oamenilor. Și astfel, Biserica Îi aduce slavă și laudă ca singurului Iubitor de oameni, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt – Treimea cea deoiființă și nedespărțită, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.

6. DUMINICA DINAINTEA BOBOTEZEI

EVANGHELIA DESPRE IOAN ÎNAINTEMERGĂTORUL

Marcu 1:1-8

Începutul Evangheliei lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, precum este scris în proorocie: "Iată, Eu trimit îngerul Meu înaintea feței Tale, care va pregăti calea Ta." Glasul celui ce strigă în pustie: "Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui." Ioan boteza în pustie, propovăduia botezul pocăinței întru iertarea păcatelor. Și ieșeau la el tot ținutul Iudeii și toți cei din Ierusalim și se botezau de către el, în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele. Și Ioan era îmbrăcat în haină de păr de cămilă, avea cingătoare de piele în jurul mijlocului și mânca lăcuste și miere sălbatică. Și propovăduia, zicând: "Vine în urma mea Cel ce este mai tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic, plecându-mă să-i dezleg cureaua încălțămintelor. Eu v-am botezat pe voi cu apă, El însă vă va boteza cu Duh Sfânt."

Nu există nici o înțelepciune adevărată fără iubire, nici iubire adevărată fără înțelepciune. Înțelepciunea fără iubire este înțelepciunea șarpelui, iubitoare de sine și otrăvitoare; iubirea fără înțelepciune este o ploaie torențială atunci când pământul uscat caută o picătura de apă a unei ploi ușoare.

Cât de nemărginită este înțelepciunea lui Dumnezeu! Nimic nu se poate asemăna cu aceasta decât dragostea lui Dumnezeu. Cât de mari sunt înțelepciunea și dragostea lui Dumnezeu, dezvăluite în firea

zidită! Dar tocmai acesta este un duh al înțelepciunii și al iubirii, pe care Dumnezeu l-a dezvăluit prin Domnul nostru Iisus Hristos, în lucrarea mântuirii omului. Cât de mari sunt înțelepciunea și dragostea lui Dumnezeu, dezvăluite în Prima Zidire! Dar aceasta era înțelepciunea facerii cuiva care nu exista, dragostea dăruită cuiva care nu avea dragoste. Totuși, înțelepciunea dezvăluită în Noua Zidire este înțelepciunea tămăduirii bolnavilor de moarte și iubirea în Noua Zidire este iubirea jertfei de sine.

Încă o dată, și încă de două ori, și încă de mai multe ori, citește Evanghelia Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și potolește-ți setea cu înțelepciunea și iubirea de nespus a lui Dumnezeu. Și vei simți de două ori pe atât – și de mai multe ori – sănătatea sufletului și puterea sufletului și bucuria vieții.

Domnul vine în lume ca să vindece lumea, să o reînnoiască și să o învie din morți. Cum vine El? El vine ca un Ocârmuitor, a Cărui armată merge înainte și după El. Mulțimea cerească se îngrămădește în jurul Lui, înainte și în urmă. Te-ai putea aștepta să vezi un fiu de împărat în mătase și în purpură – dar vezi acest Prunc, născut în peștera unui păstor și înfășat într-o iesle de vite!

Te-ai putea aștepta să vezi un general, a cărui ușă este păzită de o mulțime de baionete pentru a-i apăra viața de atacurile vânzătoare și de atacurile vrăjmașilor – dar vezi acest Pruncușor neînarmat și cu întreaga înțelepciune, care era vânat din clipa nașterii Sale, de împărații pământului și de nobili, ca și cum ar fi vânat căprioare.

Te-ai putea aștepta să vezi un împărat îmbrăcat în purpură, mergând într-o caleașcă aurie și însoțit de nobili în înveșmântare bogată. Și vezi un simplu muncitor, care este neștiut și despre care nu s-a auzit, cum face călătorii lungi pe poteci stâncoase, pe drumuri prăfuite și pe cărări spinoase, chiar din Nazaret până la gura Iordanului, ca să-și plece capul sub mâna lui Ioan Botezătorul și să fie botezat ca alți oameni.

Dar unde este armata Lui? – te vei întreba. Se află în jurul Lui, în spate și înainte. Ei sunt mulțimile de îngeri minunați, care văd în Hristos pe Ocârmuitorul și pe Împăratul lor. Ei ar dori să-L poarte în carul de luptă al heruvimilor, dar El nu va face aceasta – și numai El singur știe de ce nu va face aceasta – El și Tatăl Său și Sfântul Duh. Mulțimea îngerilor ar dori să-L îmbrace în soare, să-L împodobească cu stele și să-L încingă cu curcubeie, dar El nu va face aceasta și numai El singur știe de ce. Îngerii ar dori să-I vestească sosirea cu trâmbițe; ei ar vrea, cu tăria și puterea lor, să deschidă ochii tuturor oamenilor de pe pământ dintr-o dată, ca ei să-L poată vedea și cunoaște pe Domnul lor; îngerii ar dori – și le-ar sta lor în putință aceasta – să dea glas lemnului, și pietrei, și apei și aerului, ca întreaga natură să-L poată aștepta cu strigarea: “Osana! Osana!” dar El nu va face aceasta și numai El singur știe de ce.

Acum și noi știm de ce El nu va face aceasta. El are această slavă întreagă în veșnicie. Dar El Se pogoară acum pe pământ în albia timpului, în temnița păcatului și a morții, acolo unde frații Săi fără de număr plâng și gem, având strâmbă judecată din pricina păcatelor lor, prăbușindu-se în moarte. El a intrat în tabăra vrăjmașului și, luând chip de rob, întocmai ca și alți robi, lucrează cu chibzuință și înțelepciune pentru a prinde și a lega pe cei ce ocârmuiesc temnițele și pentru a-i slobozi pe frații Săi robi, ridicându-i în Împărăția lui Dumnezeu și a îngerilor fără de moarte.

Aceste cete de îngeri, Lui îi erau pururea văzute, dar, pentru alții, aceștia străluceau doar ici și colo, ca niște scăpărări de lumină ce vine de la soare, de după nori groși. În viața Sa pământească, au existat în principal trei începuturi. Unul a fost însemnat de zămisirea și nașterea Sa, al doilea, de botezul Său și al treilea de Învierea Sa. Primul început arată venirea Sa în lume, al doilea, propovăduirea Sa în lume prin cuvânt și faptă (căci El și pe vremea când era copil propovăduia și făcea minuni, dar aceasta se făcea în taină, nespus și nevăzut) și al treilea, întemeierea Împărăției Sale fără de moarte. În vremea primului și ultimului început, îngerii s-au făcut văzuți și altora. La cel de-al doilea început, la botezul Său, S-a arătat Sfânta Treime în întregul Ei. Dar cel de-al doilea început a avut ca părtaș un înger. S-a arătat un înger: nu un înger fără de trup, ci un om cu numele Ioan, fiul preotului Zaharia și al femeii sale Elisabeta. El nu era înger ca alți îngeri, ci a fost numit înger de către proorocul: *“Iată, Eu trimit pe îngerul meu și va găti calea înaintea feței Mele”* (Maleahi 3:1).

Cu această proorocie își începe Evanghelia sa, sfântul Evanghelist Marcu. Și aceasta este o taină minunată. Fiecare dintre Evangheliști folosește un anumit început. Evanghelistul Ioan începe din veșnicie. Matei începe de la Avraam; Luca începe cu nașterea Mântuitorului pe pământ; Marcu începe cu botezul în râul Iordanului. De ce nu încep toți Evangheliștii la fel? Spuneți-mi atunci, unde se află acest început unic al lui Iisus Hristos? Este greu să vorbești despre începuturile unui lucru lipsit de viață, dar este cu atât mai greu să vorbești despre un om viu, fără să vorbești despre Dătătorul de viață, de la care întreaga viață și-a primit începutul. În realitatea pe care ne-o înfățișează Evangheliștii, și în fiecare dintre noi, se află aceste patru începuturi, pe care le pricepem fie cu mintea, fie cu simțirea. Unul este începutul nostru întru Dumnezeu, următorul se află în strămoșii noștri, al treilea, în părinții noștri și al patrulea, la vremea când începem să arătăm cea mai mare lucrare a noastră în această lume. Dar Hristos are un al cincilea început, în legătură cu fiecare dintre noi. Cu alte cuvinte, începutul lui Iisus Hristos și Fiul lui Dumnezeu și al Evangheliei Sale pentru noi este atunci când El vine la viață în inimile și mințile noastre, ca singur Mântuitor al nostru; când El încetează să mai fie în lăuntru nostru doar o lampă aurie, neaprinsă, plină cu ulei și care, fiind aprinsă, începe să lumineze și să încălzească întreaga noastră ființă; atunci El începe să fie pâinea noastră zilnică, fără de care nu petrecem nici măcar o singură zi; atunci când El începe să fie pentru noi de mai mare preț decât întreaga lume, decât toate lucrurile cele bune, decât rudeniile și prietenii, și mai scump decât însăși viața noastră pământească. Acesta este, pentru noi, adevăratul început al lui Iisus Hristos. Numai atunci ne va sta în putință să înțelegem celelalte patru începuturi pomenite de către cei patru Evangheliști.

Evanghelistul Marcu își începe Evanghelia sa cu începutul propovăduirii în lume a lui Hristos, și preoția Sa în lume. Și el îndată întărește profeția proorocului Maleahi despre Ioan Înaintemergătorul, ca înger care va merge înaintea feței Domnului.

De ce proorocul și Evanghelistul îl numesc pe Ioan înger, când el nu era înger, ci om? Mai întâi pentru că Ioan a fost, în viața sa, ca un înger ceresc, dintre toți oamenii, apropiindu-se cel mai mult de viața îngerilor. În al doilea rând, pentru că trebuia să fie limpede învățătura, că scopul preoției pământești a lui Hristos era de a face îngeri din oameni – din oameni muritori și păcătoși, din oameni după firea lor înrobite, de a face ființe libere în mod firesc, fără de moarte și fără de păcat, întocmai ca sfinții îngeri din

cer. În ce fel era Ioan ca un înger? Mai întâi, în ascultarea sa față de Dumnezeu; în al doilea rând, în libertatea sa față de lume și, în al treilea rând, în lipsa sa de griji pentru viața sa trupească. Cea dintâi este de cea mai mare însemnătate pentru lume, a doua decurge din prima și a treia din a doua. Îngerii sunt ascultători desăvârșiți față de Dumnezeu. În fiecare zi, tainele de negrăit ale înțelepciunii, puterii și iubirii lui Dumnezeu li se dezvăluie și ascultarea lor față de Ziditorul lor nu este silită, ci izvorăște din bucurie și smerenie. Și Sfântul Ioan a făcut ascultare desăvârșită față de Dumnezeu de la vârsta cea mai fragedă. Născut din părinți trecuți cu vârsta, el a rămas devreme fără de părinți, fiind lăsat în grija lui Dumnezeu ca singur Părinte al său, singurul său sprijin și singura lui iubire. Tatăl său a fost preot și probabil că prin aceasta și-a întărit cunoașterea lui Dumnezeu. Zămisirea sa în pântecul bătrân și fără rod al maicii sale, prin puterea și voia lui Dumnezeu, nu i-ar fi putut rămâne necunoscută. Dacă Evanghelistul Luca cunoștea minunata poveste a zămisirii lui Ioan, cu atât mai mult trebuie să o fi cunoscut Ioan. El știa că îngerul lui Dumnezeu îi vestise nașterea și cunoștea cu adevărat cuvintele proorocești ale îngerului: *“Va fi mare înaintea Domnului ... și încă din pântecul mamei sale se va umple de Duhul Sfânt ... și va merge înaintea Lui cu duhul și cu puterea lui Ilie”* (Luca 1:15-17). Toate acestea erau înfipte în inima tânărului Ioan, atât de adânc, ca și cum ar fi fost săpate pe o bucată de piatră. Dumnezeu a dat la iveală fețele cele mai importante ale vieții sale, de la vârsta sa cea mai fragedă și el trebuie să fi deslușit limpede ce avea de făcut și cel fel de viață trebuia să aibă. El s-a retras îndată în pustie (Luca 1:80) pentru a se deprinde, zi și noapte, cu duhul său întru voia Dumnezeului celui viu. El s-a lăsat întru totul în voia lui Dumnezeu și îl căuta pe El pentru toate lucrurile. El nu avea nevoie să fie învățat de către oameni, deoarece El - de la care oamenii primiseră cea mai mare cunoaștere, pe care a transmis-o și la alții - a vorbit cu Ioan în chip nemijlocit, și i-a dezvăluit nemijlocit voia Lui. Și astfel, fiind retras din lume, Ioan a stat de vorbă cu Dumnezeu, așa cum fac îngerii cei din cer. Și, întocmai ca îngerii, el a băut chiar din izvorul înțelepciunii, puterii și dragostei și, din această pricină, proorocul l-a numit înger.

Iarăși, Ioan era ca un înger din cer, simțindu-se liber față de lume și față de oameni. Lumea era ca țărâna pentru el, mâniindu-se uneori față de unii sau de alții, rămânând totuși doar țărâna. Pentru el, oamenii erau o turmă aflată în neorânduială, care se pierduseră de păstorul lor. Ce sunt lumea și omul înaintea puterii atotcuprinzătoare a Dumnezeului Celui viu? Care sunt puterea și lauda lor și cât de primejdioși sunt ei? Ei sunt ca o spumă deasupra unei mări adânci. Lumea nu poate da nimic bun oamenilor, decât numai dacă iau acel bun de la Dumnezeu, nici nu poate să facă vreun rău omului înaintea lui Dumnezeu sau fără îngăduința Lui. Atunci, de ce trebuie omul să se înjosească în fața lumii? De ce trebuia să aștepte Ioan ceva de la oamenii care luaseră de la Dumnezeu, și erau datori față de El? De ce trebuie el să se teamă de oameni, când întreaga lume trăiește în frică și respiră cu frică? Pentru că Ioan, ca un înger al lui Dumnezeu, nu era legat de lume în nici un chip, nici în chipul cel mai puțin înfricoșat al ei. De aceea Ioan s-a mâniat nepătimas împotriva înțelepților Ierusalimului, înaintea cărora lumea se închina ca în fața idolilor: *“Pui de vipere, cine v-a arătat să fugiți de mânia ce va să fie?”* (Luca 3:7) și l-a muștră pe Irod *pentru toate relele pe care le-a făcut Irod* (Luca 3:19). Ioan nu a ținut seama de nimeni decât de Dumnezeul Cel viu și de voia Lui cea sfântă. El nu făcea nici o deosebire între oameni, nici după hainele lor, nici după cinstea și puterea lor, învățătura lor, bogăția ori vârsta lor - el îi deosebea

numai după sufletul lor. Ochii lui nu-i vedeau pe oamenii cei trupești, ci sufletele lor goale, care se ascund ochilor celorlalți prin învelișul trupului. O asemenea libertate față de lume și față de oameni o au numai îngerii lui Dumnezeu, și pentru aceasta prorocul l-a numit înger.

Iarși, Ioan era asemenea îngerilor, fiind liber de orice grijă pentru viața sa pământească. Îngerii nu sunt ființe trupești ca oamenii, ci ei sunt înveșmântați în strălucirea ființei lor – *a trupurilor lor cerești* (I Corinteni 15:40). Îngerii sunt cu totul lipsiți de orice grijă față de ei. Nu-i deobosește pe ei grija pentru ce vor mânca, ori bea, ori îmbrăca. Slujindu-l lui Dumnezeu, ei știu că Dumnezeu le va da mâncare și băutură și haine. Cine este acel gospodar pământesc care și-ar lăsa slujitorii săi credincioși să flămânzească și să umble goi? Cu atât mai mult Se îngrijește Dumnezeu de slujitorii Săi credincioși! *”Cine dintre voi, îngrijindu-se, poate să adauge staturii sale un cot?”* (Matei 6:27). Suntem înconjurați de Dumnezeu mai mult decât de aer și de soare. El știe din ce suntem făcuți și nevoile noastre Îi sunt cunoscute și El ne împlinește nevoile zi de zi. De ce nu pot toți oamenii să-și dea seama de aceasta? Dar, atunci, cum au apărut lipsurile și foamea? De ce le îngăduie Dumnezeu? Pentru că Dumnezeu Se îngrijește să ne hrănească nu numai trupurile, ci și sufletele, și experiența arată că foamea trupească poate hrăni uneori sufletul. Dovada cea mai limpede pentru aceasta, este postirea. Un trup, care este în general hrănit din destul, arată un suflet în întregime gol. Cel ce postește cu trupul își hrănește sufletul. Cu cât un om se obișnuiește să postească, cu atât are mai puține griji pentru trupul său și are bucurii mai mari în sufletul său. Aceasta nu se cunoaște din auzite; această faptuire se lămurește de la sine, numai când omul încearcă și aduce pururea postirea în viața sa.

Așa cum au trăit toți sfinții bărbați, nu printr-o înțelepciune adunată din cărți, ci încercând aceste realități, tot așa a trăit și Sfântul Ioan. El a învățat să fie liber de griji față de viața sa trupească, nu citind cărți și ascultând bărbați înțelepți care “spun”, dar nu “spun cum”, ci făcându-și obiceiul de a fi liber de griji. El postea și a văzut că omul poate trăi nu numai fără toate acele mâncăruri care pricinuesc dureri, dar și fără pâine. Ioan s-a hrănit cu “lăcuste” și cu *miere sălbatică*, “lăcustele” găsindu-le prin puțina vegetație a pustiei și “mierea sălbatică” era mierea amară a albinelor sălbatice. El nu a băut vin deloc, nici vreo băutură tare. Și totuși nu se spune că a dus vreodată lipsă de hrană sau băutură. Nu lăcustele și mierea sălbatică îl hrăneau pe el, ci puterea lui Dumnezeu, care i-a fost dată slujitorului Său credincios prin aceste mijloace. *“’Mâncare’ îngerească a mâncat omul”* (Psalm 77:29). Așa se întâmplă în general cu cei credincioși și ascultători, pe când cei necredincioși și neascultători au nevoie de multe leacuri pentru hrana lor bogată. Mâncărurile bogate ale celor fără de credință și neascultători nu dau hrană trupurilor lor, ci împovărare, mânie și boală.

Ioan nu și-a făcut griji nici pentru, unde să locuiască, nici pentru, ce să îmbrace. Sălașul său era pustia, acoperită de bolta cerească și avea straie din păr de cămilă și cingătoare din piele. Și Ilie era încins cu o cingătoare din piele, semnificând moartea patimilor și graba de a împlini Voia lui Dumnezeu. Și încălțăminte? Și fes? Dacă mergi destul de mult fără papuci, picioarele devin ca papucii. Și dacă mergi destul de mult cu capul descoperit sub bolta înstelată, cununa mare de stele devine mai potrivită podoabă a capului decât un fes strâns pe cap. El a văzut sufletul său, înveșmântat mai degrabă în mantii strălucitoare ca soarele, aparținând îngerilor din cer, decât în stricăciunea trupească – probabil că el, ca și

Apostolul Pavel, nu știa dacă se afla în trup sau în afara trupului (II Corinteni 12:3-4). El se odihnea și dormea fie sub cerul liber, fie într-una dintre multele peșteri din sălbăticia Transiordanei. Dar ce însemna aceasta pentru el, când sufletul său putea să se odihnească la pieptul împăratesc al Făcătorului ceresc? În preajma lui se aflau vipere veninoase și lei flămânzi. Dar el nu se temea de ele, deoarece știa că Ochiul atoatevăzător îl supraveghea. De ce s-ar fi temut de ele, când acestea nu-i puteau răni sufletul? El se vedea pe sine cu ochii sufletului, nu cu cei ai trupului. Oamenii care se văd numai cu ochii trupului se silesc numai pentru trup, caută trândăvirea pentru trupurile lor, poartă de grijă trupurilor lor. Sfântul Ioan era liber de toate grijile pământești. El avea grijă numai de sufletul lui și de voia lui Dumnezeu, care era singura lege și singurul cârmuitor al sufletului său. În aceasta, el era întocmai ca și îngerii din cer și pentru aceasta proorocul l-a numit înger.

(Sfântul Grigorie Teologul spune: “Ostenitorul, slăbindu-și trupul, își slăbește păcatul; el se străduiește să ajungă fără trup, omorându-și ceea ce este muritor prin ceea ce este fără de moarte.”)

Mai sunt și alte proorocii cu privire la Sfântul Ioan. Marele prooroc Isaia l-a numit un glas care strigă: “*În pustiu gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Sale*” (cf. Isaia 40:3). În timp ce proorocirea de mai înainte arată mai mult firea Sfântului, aceasta arată la chipul lucrării sale, al menirii sale. Atunci, cum trebuia să fie lucrarea sa? Să fie un glas care strigă în pustie, care va atenționa oamenii și va pregăti calea pentru Domnul. Prin “pustie” înțelegem, mai întâi, deșertul de dincolo de Iordan, de unde a venit puternicul Înaintemergător al lui Hristos, făcând cunoscută omenirii atenționarea, mai înainte de vreme:

Pocăiți-vă!

Doamne, mânia este prea multă!

Doamne, securea stă așezată la rădăcina pomului!

Doamne, fiecare pom fără rod va fi tăiat și aruncat în foc!

Doamne, vine Unul mai mare decât mine, care va face minuni!

Doamne, El va arde pleava în focul cel veșnic!

Pocăiți-vă!

Prin “pustie”, mai înțelegem întreaga lume și întreaga istorie a lumii, cuprinsă de stricăciunea păcatului ca de tuberculoză. Înaintemergătorul a fost prima rândunică a unei primăveri noi. Dar el nu a fost nici soarele strălucitor de primăvară, nici mireasma primăverii, nici cântarea de primăvară – el a fost numai trâmbișul, care a trezit pe cei care dormeau somnul cel lung al iernii. El a fost numai vestitorul primăverii, Domnul Hristos fiind Primăvara însăși.

Prin “pustie” mai înțelegem sufletele oamenilor până în vremea aceasta, care au fost despărțite de Dumnezeu și se află cufundate în întunericul morții, așa cum un râu s-a pierdut în nisipul deșertului. Sfântul Ioan este cel care ne trezește conștiințele, ca și cum ar trage un râu înspre soare, și Hristos este Soarele. Comștiința este înaintașul dragostei, așa cum Ioan este al lui Hristos.

“*Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Sale.*” Cum? Pocăiți-vă și mărturisiți-vă păcatele. Faceți aceste două lucruri grabnic, pentru că vine Domnul. El va bate la ușa fiecărui suflet. Cel care se pocăiește și se mărturisește va ține ușa sufletului său deschisă și Domnul va intra, aducând viața cea

veșnică. Dar ușa celui care nu se pocăiește și nu-și mărturisește păcatele, fiind întinat de păcat, va rămâne închisă. Și Domnul va trece pe lângă el. Dar securea și focul vin pe urma Lui, întocmai așa cum primăvara merge înaintea Lui cu soarele său, cu mireasma și cu cântecul său. Calea Domnului și căile Sale sunt sufletele oamenilor; locurile rele sunt păcatele celor fără de lege.

Ce se înțelege prin *“gătiți calea Domnului”* este lămurit mai departe de către proorocul Isaia în aceste cuvinte: *“Toată valea să se umple și tot muntele și dealul să se plece”* (Isaia 40:4). Aceasta înseamnă: tot ceea ce tu crezi că este josnic și de lepădat, se va ridica în înălțimi și tot ceea ce crezi că este măreț și puternic se va coborî. Sau, cu alte cuvinte: ai gândit că Dumnezeu este ca o vale joasă, deși El este cea mai mare înălțime; și tu ai gândit că lumea materialnică se află la cea mai mare înălțime, pe când ea este josnică, un scăunaș la picioarele lui Dumnezeu. Păcatul a răsturnat întreaga lume cu susul în jos. Lepădați păcatul și lumea va sta din nou drept în picioare. Așadar, pocăiți-vă și mărturisiți-vă păcatele și botezați-vă cu botezul pocăinței pentru iertarea păcatelor.

Ioan a botezat în pustie și a propovăduit botezul pocăinței pentru iertarea păcatelor. În ce chip este Ioan înaintemergătorul lui Hristos? Numai în felul acesta: că a apărut în lume cu câteva luni înaintea lui Hristos? Nu; ci prin propovăduirea și preoția sa, prin care a pregătit oamenii să aștepte venirea lui Hristos. Întreaga sa propovăduire era o chemare a oamenilor la pocăință; toată preoția sa era botezul pocăinței, pentru iertarea păcatelor. Această pocăință, pe care o propovăduia Ioan, trebuie să aibă loc înaintea mărturisirii păcatelor; botezul pe care îl săvârșea Ioan urmează iertării păcatelor. Pocăința, mărturisirea și botezul cu apă erau săvârșite de către Ioan, dar iertarea păcatelor nu se afla în puterea sa. Numai Hristos putea ierta păcatele. Chiar Ioan a recunoscut și a spus aceasta zicând: *“Eu vă botez cu apă ... dar ... El vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc”* (Luca 3:16). Prin aceasta Ioan a arătat că el, cu botezul său, doar pregătea oamenii pentru botezul lui Hristos. Botezul lui era mai mult un simbol și adevăratul botez era al lui Hristos, prin care omul se curăță de păcate și se face o *făptură nouă*, este făcut fiu al lui Dumnezeu prin adopție și se numără printre cetățenii drepecți ai Împărăției cerești.

Ioan, proorocul din pustie, cunoștea cele mai ascunse adâncimi ale firii omului: toate slăbiciunile, aplecările spre rău și firea schimbătoare. El a învățat aceasta în timpul celor treizeci de ani de singurătată în pustie. Cunoscându-se pe sine însuși, el a ajuns să cunoască întreaga lume și tot ceea ce se poate întâmpla – și se întâmplă în ea. Lupta sa biruitoare cu sine însuși, i-a adus o cunoaștere fără margini a firii omului. De aceea el vine acum înaintea oamenilor cu libertatea unei birunțe. Cunoașterea sa nu a venit din cărți, ci este nemijlocită, de la Dumnezeu, prin propria sa aflare și trăire. Înseamnă că propovăduirea sa are un caracter foarte pământesc. El nu are încredere în cuvântul oamenilor. Chiar atunci când un om se mărturisește cu sinceritate și își arată în chip curat pocăința pentru păcatele pe care le-a săvârșit, Ioan nu-l crede de îndată, pentru că el cunoaște slăbiciunea și schimbarea firii omului. Ioan știe aceasta și se străduiește din toate puterile să lămurească deplin faptul că cei ce se pocăiesc trebuie să vină cu fapte în sprijinul vorbelor lor. Prin îngăduința îndelungată, păcatul s-a făcut un obicei. Acum, faptele cele bune trebuie să se facă obișnuite, și aceasta se poate întâmpla numai prin îndelunga trăire în faptele cele bune. Petru Damaschinul spune: *“Obiceiurile cele bune și cele rele sunt combustibilul timpului așa cum este*

lemnul pentru foc.” Așadar, Ioan, privind cu îndoială pe cei ce se pocăiesc “pe moment”, strigă către ei: *“Faceți, dar, roade vrednice de pocăință!”* (Luca 3:8).

Ioan le strigă fariseilor, saducheilor și cărturarilor mândri ai Ierusalimului, care sunt lăudați, fiind urmași ai lui Avraam: *“Nu începeți a zice în voi înșivă: Avem tată pe Avraam, căci vă spun că Dumnezeu poate și din pietrele acestea să ridice fii lui Avraam.”* (Luca 3:8). Gândurile păcătoase și cugetarea păcătoasă lăuntrică sunt rădăcina răului ascuns din om, de la care urmează tot păcatul slobod. La ce ajută cuvintele de pocăință, dacă un om continuă, în inima lui, să gândească și să vorbească rău?

Gândurile rele și cuvintele urâte din lăuntrul nostru nu sunt numai gânduri și vorbe, ci fapte rele, înainte de a se arăta ele în afară ca fapte rele. Un șarpe cu venin în dinți este un șarpe veninos, indiferent dacă mușcă sau nu; chiar și atunci când nu mușcă tot șarpe veninos este și nu un porumbel nevinovat. Cuvintele *“Dumnezeu poate și din pietrele acestea să ridice fii lui Avraam”* au multe înțelesuri. Dumnezeu are într-adevăr puterea să facă pentru Sine oameni din piatră, cum, și când dorește El. Și astfel, Ioan le arată înțelepților poporului din Ierusalim pe oamenii simpli, plini de căință pe care ei nu-i puteau suferi, ca pe niște morți și pietre nelucrătoare. Din acești oameni simpli, Dumnezeu urmează să ridice către El Apostoli, Evangheliști, sfinți și biruitori; și pe înțelepții poporului, care strălucesc ca o lumină pământescă, trecătoare și mincinoasă, Dumnezeu îi va alunga, dacă nu aduc roade vrednice de pocăință. Dumnezeu mai poate să-i schimbe în slujitori ai Săi pe necredincioșii care se pleacă în fața lemnului și pietrei fără de viață. În deșert calcă peste înțelepții lui Israel, ca peste lucruri necurate și nevrednice pentru cer și pământ; dacă aceiași înțelepți nu se arată, prin lucrările lor, a fi copii ai lui Avraam, întocmai ca dreptul și credinciosul Avraam. Dumnezeu va face slujitori credincioși din păgâni, așa cum păgânii au făcut zei din piatră. Și în cele din urmă, înțelepții lumii acesteia să nu se grozăvească cu cunoașterea legilor pământești și a legii lui Dumnezeu, atâta vreme cât inimile lor sunt învârtoșate ca piatra. Într-adevăr, cât timp inimile lor se află în această stare, mințile lor, care sunt pline peste măsură cu toate felurile de cunoștințe, îi vor duce în chip nemijlocit în focul cel veșnic. Ei s-au obișnuit să aprecieze că învățarea de unul singur este de mare vrednicie, negândindu-se de loc la inimă – fiind chiar mândri de învârtoșarea inimilor lor. Dar Dumnezeu poate folosi inima ca punct de plecare pentru mântuirea omului – inima și nu mintea – așa cum a spus Domnul prin proorocul: *“Vă voi da inimă nouă și duh nou vă voi da; voi lua din trupul vostru inima cea de piatră și vă voi da inimă de carne”* (Iezechiel 36:26). O mare de învățătură nu era în stare să înmoaie inimile lor. Dar Dumnezeu poate înmuia inimile celor ce se pocăiesc cu adevărat. Așa cum se topește ceara de fața focului, prin harul Său, El va lumina mințile lor cu toată cunoașterea care le este de folos, încălzindu-le și luminându-le inimile credincioșilor Săi.

Astfel, Ioan îi învață pe “cărturarii” îndărătnici ai Ierusalimului, că ei ar trebui să arate în cărțile lor, pocăința lor cea curată. Și cea mai mare lucrare pe care ar putea-o face acești oameni mândri și disprețuitori față de alți oameni, ar fi să se lepede de gândirea lor semeață și de zicerea din inima lor, că ei sunt copiii lui Avraam.

De la alții, Ioan cere alte roade de pocăință, ca de exemplu: *“Cel ce are două haine să dea celui ce nu are și cel ce are bucate să facă asemenea”* (Luca 3:11). Ioan știe că aceștia care se pocăiesc sunt impresurați de obiceiuri rele: că, având două haine, ei vor umbla după o a treia; că, având mai multă hrană

decât le este de trebuință, ei nu o vor împărți cu săracii, ci vor aduna și mai multă. De aceea, el îi aduce în situația de a deprinde obiceiuri noi: de a face milostenie, de a ajuta pe cei săraci, de a dăruși și de a împărți, pentru ca inimile lor strâmte să se deschidă și să simtă dragostea frățească a omului și pe cea părintească a lui Dumnezeu, în care Cel Care este mai puternic decât Ioan, îi va trece prin botezul cu Duhul Sfânt și cu foc.

Ioan spune vameșilor despre alte roade de pocăință, nimerite pentru felul lor rău de a se îmbogăți, luând de la oameni mai mult decât măsura pe care o cerea legea. Acest obicei s-a înfipt adânc în inima lor, așa că ei, prin bogățiile pe care le dobândiseră, erau la fel de mândri cum erau înțelepții Ierusalimului de înțelepciunea lor; atât unii, cât și alții se bizuiau pe nedreptate. Cum și-ar fi putut arăta mai bine pocăința, decât lepădându-se de aplecările lor cele rele și îmbrățișând litera legii? De aceea înțeleptul Ioan le dă leacurile potrivite pentru boala lor.

Ce îi sfătuiește Ioan pe soldați să facă? *“Să nu asupriți pe nimeni, nici să învinuiți pe nedrept, și să fiți mulțumiți cu solda voastră”* (Luca 3:14). Iarăși, leacul potrivit pentru boală. Un om înarmat nu este pregătit decât pentru război. Armele îl îndeamnă la aceasta. Pentru a săvârși o faptă de război, el trebuie să plămuiască o închipuire pentru îndreptățirea acesteia, atât pentru propria sa conștiință, cât și pentru lume: de aici, înseamnă că un om înarmat obișnuiește să defăimeze pe alții și se plânge că primește bani puțini. Pentru ca pocăința unui soldat să dea roadă îndelungată, el trebuie să se lepede de aplecările sale cele rele: război, defăimare și nemulțumire pentru leafa sa.

Tot ceea ce sfătuiește Sfântul Ioan pentru roadă de pocăință, nu este destul pentru mântuirea sufletului de păcat, dar este destul pentru a-i învrednici pe oameni să se arate în fața lui Hristos. Apoi, menirea Înaintemergătorului era de a-i atenționa pe oameni, chiar și într-o mică măsură, ca să se curățească și să se facă vrednici să se arate înaintea feței Dumnezeiești a Mântuitorului.

Văzându-l pe înfricoșătorul prooroc, către care se îmbulzea tot pământul Iudeii și al Ierusalimului, și ascultându-i strigătele neștiute de îndemnare și înfricoșare cu securea și cu focul, oamenii îl întrebau:

“Cine ești tu?” Nu ești tu Hristosul care trebuie să vină?

“Nu sunt eu Hristosul”, a fost răspunsul lui Ioan.

“Ești Ilie?”

“Nu sunt.”

“Dar cine ești?” (Ioan 1:20-23)

“Eu sunt glasul celui care strigă în pustie: ‘Îndreptați calea Domnului!’”

Și Ioan a recunoscut și a mărturisit cu smerenie: *“Cel Care vine după mine, Care înainte de mine a fost și căruia eu nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțăminteii.”* (Ioan 1:27).

Hristos vine să-i învețe pe oameni smerenia, pe care ei o uitaseră și ascultarea, pe care ei o încălcase. El ne dă o pildă desăvârșită de smerenie și ascultare față de Tatăl ceresc. Și Înaintemergătorul Său ne învață prin pildele sale de smerenie și ascultare – prin smerenia și ascultarea sa, fără de păcat față de Hristos.

Oamenii care nu au smerenie ori ascultare, nu au nici un fel de înțelepciune ori dragoste. Și cel care nu le are pe acestea nu-L are pe Dumnezeu. Și cel care nu-L are pe Dumnezeu nu se are nici pe sine, ci este ca și cum nu ar exista, aflându-se în întuneric și în umbra morții.

Dacă cineva dintre noi ar spune: Hristos este o pildă prea desăvârșită pentru mine; nu pot privi la El – atunci există Ioan Înaintemergătorul care este, ca un om obișnuit, mai aproape de muritori. Să privească la smerenia și ascultarea lui Ioan. Dar, vai, dacă un om nu vrea să lucreze binele, el va găsi mereu o pricină pentru aceasta. Dar cel care caută să arunce lumină asupra existenței sale jalnice pe pământ, o va găsi cu bucurie în steaua lui Ioan Înaintemergătorul. Acesta este un om fericit, căci steaua aceea, întocmai ca și steaua care i-a condus pe craii de la răsărit până la Betleem, îl va conduce la Soarele cel mai strălucitor, Domnul nostru Iisus Hristos, care este lauda îngerilor și mântuirea oamenilor, acum și pururea și-n vecii vecilor. De aceea Lui I se cuvine slava și închinăciunea, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Treimea cea deoiființă și nedespărțită, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.

7. BOBOTEAZA

EVANGHELIA DESPRE BOTEZUL DOMNULUI

Matei 3:13-17

În acest timp a venit Iisus din Galileea, la Iordan, către Ioan, ca să Se boteze de către el. Ioan însă Îl oprea, zicând: Eu am trebuință să fiu botezat de Tine, și Tu vii la mine? Și răspunzând, Iisus a zis către el: Lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea. Atunci L-a lăsat. Iar botezându-Se Iisus, când ieșea din apă, îndată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu S-a văzut pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El. Și iată glas din ceruri zicând: "Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit."

"Și se va arăta slava Domnului și tot trupul o va vedea căci gura Domnului a grăit." (Isaia 40:5).

În vremurile de odinioară, Domnul a făgăduit să vină și să Se arate întru slavă mare. Oamenii au auzit aceasta dar au uitat ce se spusese. Dar Dumnezeu nu Și-a uitat cuvântul Său, pentru că cuvintele Domnului sunt ca stâlpii de piatră care nu se pot năru. Domnul a făgăduit că vine; și iată, El nu a venit la vremea când noi aveam cel mai puțin nevoie de El, ci când nevoia noastră era cea mai mare. Dumnezeu a trimis un prooroc sau un înger în locul Său, la vremea potrivită. Dar când răul s-a înmulțit în lume atât de mult, că nici măcar un înger nu mai era în stare să-l ardă cu lumina sa, nici un prooroc nu mai avea putință să-l strămtoreze prin cuvintele sale, atunci Dumnezeu Și-a împlinit vechea făgăduință și S-a arătat

pe pământ. Dar cum a venit Dumnezeu în plină slavă? În smerenie și ascultare de negrăit. Într-un asemenea chip în care îngerii Săi arătau mai strălucitori și proorocii Săi mai măreți decât El. Când s-au arătat la Iordan proorocul și Stăpânul, proorocul a atras atenția mai mult decât Stăpânul. Ioan Înaintemergătorul părea mai tainic și mai mare decât Domnul Hristos. Domnul Hristos Își ascundea slava Sa și măreția sub două învelișuri groase: unul era trupul omenesc și celălalt era smerenia. Așa încât oamenii nici nu L-au băgat în seamă, nici nu L-au recunoscut, în timp ce ochii tuturor puterilor cerești erau așezați pe El mai mult decât pe întreaga lume zidită. Înveșmântat în trup adevărat și în smerenie curată, Domnul Hristos a venit *din Galileea, la Iordan, către Ioan, ca să se boteze de către el.* (Matei 3:13).

Minunat este Dumnezeu întru lucrările Lui! Prin toate lucrările Sale, El ne învață smerenia și ascultarea. El Se ascunde în spatele lucrărilor Sale, tot așa cum soarele se ascunde noaptea în spatele strălucirii stelelor, tot așa cum o privighetoare se ascunde în tufe în spatele cântecului său.

El dă lumină soarelui și soarele strălucește de parcă ar avea lumina de la sine, pe când faptul este că lumina lui Dumnezeu se trece cu vederea.

El dă glas tunetului Său și vânturilor Sale și acestea se aud; dar El nu se aude.

El dă frumusețe munților Săi și pajiștilor Sale și ele strălucesc de frumusețe, ca și cum ar fi de la ele, pe când frumusețea lui Dumnezeu rămâne ascunsă ca o taină.

El dă frumusețe și mireasmă florilor câmpului și acestea o răspândesc în jurul lor ca și cum ar fi de la ele; nebăgându-se în seamă că această mireasmă este a lui Dumnezeu.

El dă putere fiecărei făpturi și fiecare făptură se împodobește în fața celorlalte, fălindu-se cu puterea, ca și cum ar fi a sa; pe când puterea nemăsurată a lui Dumnezeu nici nu se împodobește, nici nu caută a fi băgată în seamă.

El dă minte din mintea Sa oamenilor și oamenii cugetă și gândesc ca și cum ar fi cu mințile lor; pe când mintea lui Dumnezeu rămâne în pace desăvârșită, întorcând spatele laudei lumii.

Astfel ne învață Dumnezeu smerenia. Tot ceea ce face El, face atât potrivit firii Sale, cât și pentru oameni, ca omul să se rușineze și să se facă conștient de mândria sa prostescă; ca omul să nu se dea mare, neavând nici o lucrare bună a sa; ci să lase faptele să vorbească pentru sine și el să se ascundă în spatele lor, așa cum Dumnezeu stă tăinuit în spatele lucrărilor Sale, fără să fie văzut ori auzit, așa cum merge un păstor în spatele turmei sale mari.

Minunat este Dumnezeu, Care ne învață astfel smerenia! El este minunat și atunci când ne învață ascultarea. Omul niciodată nu poate să fie ascultător ca Dumnezeu. Omul seamănă sămânța în pământ și apoi o lasă în grija lui Dumnezeu. Omul seamănă într-o zi, dar Dumnezeu Se îngrijește de sămânța vreme de o sută de zile, păzind-o, încălzind-o, dându-i viață și ridicând-o încet-încet din pământ ca un firicel, împodobind firicelul cu mugurași și apoi o coace, până când omul merge din nou la câmp, petrecând o zi sau două ca să strângă grânele și să le transporte cu căruța la hambarul său.

Corbul își clocește puii și apoi îi părăsește, nemaîngrijindu-se de ei. Dar Dumnezeu ia asupra Lui pe acești pui neștiutori, slujindu-le și purtându-le de grijă cu ascultare, ziua și noaptea. Peștele își depune icrele și pleacă, dar Dumnezeu rămâne, ca să scoată peștișori din icre și ca să le supravegheze

hrănirea și creșterea lor. Orfani fără de număr, atât de la oameni, cât și de la animale, nu ar rămâne în viață dacă Dumnezeu nu ar avea grijă de aceștia. Dumnezeu Își supraveghează întreaga Sa zidire zi și noapte, ascultându-le cererile și dându-le ceea ce le este de folos.

Dumnezeu ascultă doririle și rugăciunile oamenilor și le împlinește; El le împlinește întotdeauna cu ascultare, atâta vreme cât nu există nici un păcat în cererile și rugăciunile lor. Totuși, rugăciunile care caută să-L tragă pe Dumnezeu în păcat și să-L facă părtaș la păcatul omului – Dumnezeu nu ascultă aceste rugăciuni; Dumnezeu nu primește aceste rugăciuni. Dintre toate rugăciunile, Dumnezeu ascultă cel mai grabnic rugăciunile celui smerit, care se pocăiește, care se roagă pentru iertarea păcatelor sale și pentru dezlegarea de ele. În felul acesta, omul se face *zidire nouă*, punând început bun – pentru viața de fiu în locul celei de rob. De aceea, toți proorocii, din vremuri străvechi, au căutat pocăința oamenilor. De aceea Sfântul Ioan Înaintemergătorul nu numai că propovăduiește pocăința, dar săvârșește botezul pocăinței, pentru ca oamenii să pună pecete văzută pe pocăința lor. Cu cât este mai mare pocăința unui om, cu atât mai deplin se slobozește de cele ale lumii și se întărește cu râvnă pentru Dumnezeu; Dumnezeu degrabă ia aminte și în ascultare răspunde rugăciunilor oamenilor.

Așadar, omul nu poate să fie niciodată la fel de smerit ca Dumnezeu, nici ascultător ca El. În întreaga Sa zidire, în cer și pe pământ, Dumnezeu îi învață pe oameni smerenia și ascultarea. Dumnezeu trimite această veste lumii din marea Sa dragoste pentru oameni și din dorința Sa arzătoare ca toți oamenii să se mântuiască și nici unul să nu se piardă.

Dar Dumnezeu a dat oamenilor această învățătură despre smerenie și ascultare în chip mijlocit, fie prin firea zidită de El, fie prin proorocii Săi, oameni aleși și îngeri. Numai prin Persoana Domnului Iisus, Dumnezeu dă această învățătură în chip nemijlocit, prin Sine Însuși îmbrăcat în trup. În fiecare clipă a vieții Sale pământești, de la nașterea Sa în peșteră până la moartea Sa pe Cruce, Domnul Iisus trăia învățând oamenii despre smerenie și ascultare. El a dat această învățătură vie și prin botezul Său în apa Iordanului.

Ioan era cel mai însemnat om al zilei. Hristos nu era cunoscut nimănui și, chiar atunci când L-au cunoscut, oamenii păcătoși Îl socoteau pe Ioan mai mare decât El. Oamenii se adunau în jurul lui Ioan din toate categoriile, simpli și învățați, săraci și bogați. Ioan atrăgea atenția atât prin înfățișarea sa din afară, cât și prin viața sa pustnicească din pustie și prin cuvintele sale cu înțeles tainic. Nu se strângeau mulți în jurul lui Ioan din pricina păcătoșeniei lor ori din dorința de pocăință, cât din iscodire, ca să vadă și să audă un om care nu era obișnuit. Deșartă iscodire! Cât timp de mare preț ne fură aceasta, dându-ne în schimb nimic altceva decât o dulceață bolnăvicioasă trecătoare, care se schimbă îndată în ceva amar! Cum ne prinde în capcană și cum ne scapă pocăința și împreună cu aceasta mântuirea noastră!

Hristos nu a stărnit iscodire. În mijlocul mulțimii, El mergea fără grabă către Iordan. El nu avea nimic care să atragă privirea oamenilor și nimeni nu-I dădea nici o atenție. Înfățișarea Sa nu avea ceva aparte, ca aceea a lui Ioan, nici viețuirea Sa nu era atât de bogată în ostenele pustnicești.

El era deopotrivă cu mulțimea și cu toții mergeau împreună din Galileea la Iordan, mâncând și bând cu El și vorbind cu El ca și cu oricare alt om din mulțime. Marele Isaia a văzut și a proorocit aceasta dinainte, zicând: *“și când L-am văzut, nu avea frumusețe ca să ne fie drag”* (Isaia 53:2).

Dar, în mulțimea aceea întreagă de oameni de lângă Iordan, se afla un om, și numai unul singur, care Îl cunoștea cu adevărat. Acesta era chiar Ioan Botezătorul. Ochii sihastrului desăvârșit străluceau și tunetul glasului său a amuțit pentru o clipă. Ioan a uitat cu totul de restul mulțimii strânse în jurul apei și în apă și, arătând către Iisus, a spus liniștit: *“Iată Mielul lui Dumnezeu!”* (Ioan 1:29).

“Mielul lui Dumnezeu!” Cu aceste câteva cuvinte a vădit Înaintemergătorul smerenia și ascultarea Domnului Hristos. El este smerit ca un miel, și ascultător ca un miel – atât smerenia cât și ascultarea fiind îndreptate spre Dumnezeu. De aceea spune el: *“Mielul lui Dumnezeu”*. El merge cu sfială și smerenie ca un miel și, tot ca un miel, merge la păscut și moarte cu aceeași încredere în păstorul său, așa încât Hristos merge oriunde Îl îndrumă Tatăl Său din cer: către nașterea într-o peșteră, către botezul din Iordan, către moartea pe Cruce – toate cu aceeași consimțire și încredere.

Dar, la cuvintele *“Mielul lui Dumnezeu”*, Ioan le adaugă pe acestea: *“Cel ce ridică păcatul lumii”*. Cum ridică Hristos păcatul lumii asupra Lui? Prin dragostea Sa și jertfa Sa, una fiind nedespărțită de cealaltă; căci nu există dragoste adevărată fără jertfă, și nici o jertfă adevărată fără dragoste. În dragostea Sa, Hristos a coborât în această lume materialnică și S-a îmbrăcat în trup de carne supus ispitei. Această lume nu este curată și frumoasă și minunată așa cum era înainte de păcatul lui Adam. Ca urmare a păcatului, această lume a luat chip materialnic întunecos, ascuns și îl poartă așa până în zilele noastre. Lumea aceea luminoasă s-a schimbat într-o lume a prostiei și întunecimii; lumea curată s-a făcut necurată; lumea frumoasă s-a făcut strâmbăcioasă și urâtă; lumea liniștită s-a făcut războinică. În această lume a venit Prealuminatul, Preacuratul, Preaminunatul și Preadulcele. Prin această lucrare, El a luat deja asupra Lui păcatul lumii – de îndată ce El S-a arătat în lume în trup stricăcios, care se hrănește cu hrană stricăcioasă.

El a făcut aceasta, mai întâi, luându-și trup așa cum se făcuse acesta după primul păcat al omului; în al doilea rând, prin venirea Sa pe pământ din dragoste, ca să îplinească toate legile care fuseseră date omului după păcat. Cu toate că El nu trebuia să dea ascultare acestor legi, El a venit pe pământ pentru a le împlini pe toate: atât legile date firii, cât și legile date omului. Și astfel, El a suferit foame și sete, istovire și dureri de tot felul, așa cum li se întâmplă și altor muritori; și El a crescut încet, așa cum li se întâmplă tuturor celor care se nasc, de-a lungul a treizeci de ani, până când Și-a început lucrarea Lui în lume. Din această pricină, El a fost tăiat împrejur și botezat, El a mers la sinagogă ca să Se roage și a plătit dările lui Cezar. El a primit toate legile făcute până la păcatul cel dintâi și le-a împlinit. De aceea se spune că El a preluat păcatele lumii asupra Sa. Cu alte cuvinte: El a preluat asupra Lui împlinirea tuturor legilor și a făcut aceasta cu ascultare și lesniciune, în aceeași măsură în care oamenii îplineau aceste legi în neascultare și cu greutate. În cele din urmă, în al treilea rând, El a făcut aceasta, dându-Se pe Sine ca jertfă pentru păcatele lumii; prin răstignirea Sa de bunăvoie pe Cruce, moartea Sa ca un miel și vărsarea sângelui Său nevinovat pentru păcatele multora. Cu adevărat, întreaga Sa viață pământească a fost o jertfă, tot așa cum întreaga Sa viață a fost dragoste. A fost o jertfă pentru El ca să Se îmbrace în trup omenesc; a fost o jertfă pentru El ca să dea ascultare legii. Dar, pe Cruce, El, cu sângele Său a pus pecetea jertfei Sale și a șters toate socotelile păcatelor noastre. Pe Cruce, El ne-a arătat toată apăsarea păcatului omenesc și plinătatea dragostei lui Dumnezeu, o dragoste care nu încetează din pricina jertfei de sine.

Și astfel, Hristos ia păcatele lumii asupra Sa în trei chipuri:

mai întâi, prin luarea de trup;

în al doilea rând, supunându-Se legii;

în al treilea rând, dându-se jertfă pe Sine.

Când Domnul a venit în lume, întrupat, împlinind legea, această întâmplare a fost însoțită de fenomene minunate firești: steaua de la răsărit, îngerii coborând pe pământ și veselirea păstorilor din Betleem, slăvirea Lui, a Pruncului sfânt, de către păstorii cei simpli și de către crai. Dar această întâmplare a fost urmată de uciderea pruncilor de către Irod și de fuga Mântuitorului în întunecimea Egiptului, dintr-o întunecime și mai mare: aceea a Ierusalimului.

Apoi, când Domnul a împlinit în chip lămurit, în fața lumii, legea oamenilor, primind botezul în apele Iordanului, și această întâmplare a fost însoțită de un fenomen firesc minunat – potrivit Predaniei – se spune că apele Iordanului și-au oprit curgerea cea firească întorcându-se înapoi. *“Marea a văzut și a fugit, Iordanul s-a întors înapoi.”* (Psalm 113:3). Atunci s-au deschis cerurile, s-a auzit glasul Tatălui din ceruri și s-a văzut Duhul Sfânt în chip de porumbel. Lumea a simțit aceasta și a văzut totul prin Sfântul Ioan Botezătorul. Dar această întâmplare a fost urmată de postirea cea de patruzeci de zile a lui Hristos în întunecimea și groaza ispitei satanice. Și după aceea, s-au arătat îngerii și I-au purtat Lui de grijă.

Când Domnul a pus pecetea pe toată suferința Sa din trupul Său pământesc, prin chinurile Sale și prin vărsarea sângelui Său pe Cruce, natura a însoțit această întâmplare de lucrări înfricoșătoare: soarele s-a întunecat, pământul s-a cutremurat, pietrele s-au despiciat și mormintele s-au deschis. Viii și morții au simțit însemnătatea înfricoșătoare a sfintei jertfe de pe Golgota; tâlharii și păgânii au venit să creadă în Fiul lui Dumnezeu și morții s-au arătat pe străzile Ierusalimului. Și această întâmplare a fost urmat de întunerice: întunerice în afara și înlăuntrul mormântului, după care au venit zorile, biruința cea de la urmă – și Învierea cea de la urmă. Și, iarăși, îngerii au fost de față!

Așadar, aceste trei întâmplări din viața lui Hristos, ne dau învățătura cea mai luminată și mai nemijlocită despre smerenia și ascultarea Dumnezeiască. Veselia cerească și firea minunată a fiecăreia dintre acestea se îmbină cu înfricoșarea uciderii omului și cu stricăciunea satanică. Dar, în toate cele trei întâmplări, Hristos a ieșit Biruitor slăvit: asupra omului Irod după nașterea Sa, asupra lui Satan după botezul Său și asupra înțelegerii dintre oameni și Satan după moartea Sa.

Sfântul Matei descrie Botezul în apele Iordanului în acest chip: *În acest timp a venit Iisus din Galileea, la Iordan, către Ioan, ca să Se boteze de către el. Ioan însă Îl oprea, zicând: “Eu am trebuință să fiu botezat de Tine și Tu vii la mine?”* Ioan Îl recunoaște pe Hristos, dar nu cunoaște planul Său de mântuire. Acum se desfășoară o întâmplare fără de asemănare din istoria omenirii: Dumnezeu se întrece cu omul în smerenie! Ioan boteza păcătoși spre pocăință. Totuși, Cel fără de păcat, Care nu avea pentru ce să Se pocăiască, a venit la el și i-a cerut ca el să-L boteze. Ioan, care era mai întărit duhovnicește decât toți păcătoșii din jurul său, îndată a recunoscut în Hristos pe Unul mai puternic decât el. Înainte de a-L vedea, Ioan știa deja că El venise pe pământ și viețuia printre oameni: *“În mijlocul vostru se află Acela pe Care voi nu-L știți”* (Ioan 1:26). Numai atunci când s-a aflat față față cu El, L-a cunoscut pe El și, arătând către El, a spus: *“Iată Mielul lui Dumnezeu!”*. De îndată ce Ioan L-a văzut, se poate ca el să fi

crezut că menirea lui ca Înaintemergător a luat sfârșit și să fi spus ca dreptul Simeon mai înainte: *“Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace”* (Luca 2:29), sau așa cum a spus Ioan mai târziu într-o împrejurare: *“Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez”* (Ioan 3:30). Dar nu; în loc să se întâmple precum a gândit și s-a așteptat Ioan, Hristos i-a dat poruncă neașteptată. Aflat în mijlocul oamenilor păcătoși, Hristos Cel fără de păcat a căutat la Ioan ca acesta să facă pentru El ceea ce el făcuse pentru alții: să Îl boteze în râu așa precum botezase pe alții. Împotrivirea lui Ioan la aceasta este cu totul de înțeles pentru oamenii muritori. Ah, frații mei, este un lucru înfricoșător să aduci în apă pe Cel mai curat decât apa! Este cel mai înfricoșător pentru zidire ca să-și pună mâna pe capul Ziditorului! Cum poate omul, care este făcut din țărână și cenușă, să cuteze să-și pună mâna pe El, Care șade pe heruvimi?

Dar Hristos termină îndată vorba cu Ioan cu o zicere scurtă, dar hotărâtă: *“Lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea.”* (Matei 3:15). Atunci L-a lăsat. Este ca și cum Domnul ar spune aici: Lasă acum orice cuvinte despre vrednicia Mea și despre care este mai mare sau mai puternic. Ziua aceasta nu are această menire, ci alta. Va veni vremea când ceea ce spui acum se va face lămurit. Nu putem învăța pe oameni ceea ce nu am făcut noi înșine. Dacă nu vom face așa, cine ne va crede? Cum ne vom deosebi, altfel, de fariseii și cărturarii Ierusalimului care învață și ei nu fac? Noi trebuie să împlinim toată legea pentru a da legii întregi un înțeles mai înalt, duhovnicesc. Eu trebuie să fiu mai întâi botezat cu apă, ca după aceea să botez cu Duh Sfânt și cu foc. Planul mântuirii este dat la iveală prin împlinirea sa. Ceea ce acum nu este lămurit se va lămurii în curând. Cerurile se vor deschide și vor lămurii ceea ce vă cer Eu vouă.

În măsura în care Ioan s-a temut în prima clipă să-L boteze pe Hristos, în aceeași măsură el asculta acum porunca lui Mesia. Și cerul cu adevărat s-a grăbit să adeverească și să binecuvânteze lucrarea mâinii Înaintemergătorului.

(Ieronim spune: Exista o pricină întreită pentru a primi botezul de către Ioan. Mai întâi, fiind născut om, pentru a împlini toată dreptatea și smerenia pe care o cerea legea. În al doilea rând, prin botezare, să încuviințeze sensul botezului lui Ioan. În al treilea rând, sfințind apele Iordanului, să arate, prin pogorârea porumbelului, că Duhul Sfânt era de față la botezul credincioșilor.)

Hristos a intrat în apă nu ca să Se curățească pe Sine, ci ca să înece simbolic pe omul cel vechi. Prin supunerea Sa, El a reîntregit în chip simbolic Potopul care a înecat lumea de pe vremea lui Noe și, de asemenea, înecarea lui Faraon și a armatei sale egiptene, în Marea Roșie. În Potopul care a cuprins întreaga lume, omenirea păcătoasă a fost înecată. În Marea Roșie, Faraon, vrăjmașul Dumnezeului Celui viu, a fost înecat. Hristos a luat asupra Lui păcatele lumii. El a primit de bunăvoie să Se înece în locul omenirii păcătoase; El de bunăvoie a luat asupra Lui soarta lui Faraon cel înecat, vrăjmașul Dumnezeului Celui viu. El a îngăduit apei să-I înghită trupul ca și cum ar fi fost îngropat în mormânt. El a lăsat apa să curgă o clipă peste El și apoi S-a ridicat și a ieșit din apă. Prin aceasta, El a repetat acea lecție înspăimântătoare pe care a dat-o Dumnezeu oamenilor prin înecarea păcătoșilor în vremea lui Noe și aceea a lui Faraon în Marea Roșie. Prin aceasta El, în chip văzut, dar tăinuit, a spus ceea ce zice El mai târziu în cuvinte către fariseul Nicodim: *“De nu se va naște cineva din nou, nu va putea să vadă Împărăția lui Dumnezeu”* (Ioan 3:3). Dar numai acela se poate naște din nou în această viață care a murit

pentru omul cel vechi; sau, cu alte cuvinte, cel în care omul cel vechi, păcătos, a murit. Cel care se cufundă cu păcatele sale în apă iese afară curățit de păcat. Cel care își osândește trupul, om trupesc fiind, se ridică prin Duhul ca om duhovnicesc. Cel care se îngroapă cu Hristos prin botez, ca în mormânt, se ridică cu Hristos în Învierea Sa (cf. Coloseni 2:12). Cel care își îneacă mândria, neascultarea, zavistia și toată necurăția omului celui vechi, păcătos, va ieși din apă cu smerenie, umilință, ascultare și dragoste. Cel care moare pentru sine va viețui împreună cu Dumnezeu (cf. Romani 6:3-8). Pe scurt, cel care a murit ca păcătos și se naște din nou ca om drept, își va repeta și el exemplul dat de Hristos prin botezul Său în Iordan. “Înainte de a se pune început nou vieții, trebuie să se pună capăt celei vechi.”, spune Sfântul Vasile cel Mare. O, ce însemnătate adâncă și plină de învățăminte are botezul lui Hristos, prin scufundarea în apă a sfântului Său trup! Numai înțelepciunea nemărginită a lui Dumnezeu era în stare să dezlege oamenii în chip atât de povățuitor, și cu folos, prin botezarea în Iordan. Numai această înțelepciune nemărginită, care vede trecutul și viitorul întocmai ca și prezentul, a fost în stare să lege începutul istoriei omenești de sfârșitul acesteia, și să pună la un loc potopul care a înecat omenirea cea păcătoasă, cu scufundarea lui Hristos în apă. Numai această înțelepciune de negrăit prin cuvânt poate, cu o singură priveliște, un singur semn, să spună mai mult decât toate limbile omenești de pe pământ. Pentru că întreaga cale a mântuirii noastre a fost arătată în lucrarea botezului lui Hristos în Iordan.

Iar botezându-Se Iisus, când ieșea din apă, îndată cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu S-a văzut pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El. Și iată glas din ceruri zicând: “Acesta este Fiul meu cel iubit întru Care am binevoit.” Duhul nu a pogorât asupra lui Hristos pe când Se afla în apă, ci atunci când El a ieșit din apă. Prin aceasta, înțelepciunea lui Dumnezeu caută să ne arate că Duhul lui Dumnezeu nu pogoară peste omul cel vechi, care este viu păcatului și mort pentru Dumnezeu, ci numai asupra omului născut din nou duhovnicește, care a murit păcatului și a înviat întru Dumnezeu.

Duhul a pogorât asupra lui Hristos în chip de porumbel, nu întrupat ca porumbel, așa cum este Hristos întrupat ca om, ci numai în chip de porumbel, ca porumbel. (Ieronim spune: “Porumbelul a pogorât asupra capului lui Iisus așa încât nimeni să nu creadă că glasul Tatălui a fost îndreptat către Ioan, și nu către Domnul.”) Această arătare în chip de porumbel înseamnă că Duhul poate să Se înfățișeze în oricare alt chip și, cu adevărat s-a arătat mai târziu Apostolilor în chip de limbi de foc și ca *o suflare de vânt ce vine repede* (Fapte 2:2). În Cartea *Facerea*, se spune despre Duhul: *Și Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor* (1:2). Atunci, Duhul lui Dumnezeu Se înfățișează în chipuri diferite, potrivit întâmplărilor pe care le sfințește sau le pune în lucrare. Dar fiecare chip pe care îl ia, Îl arată în lucrare, îndreptățit și curat, aducând odată cu Sine căldură, lucrare și curăție. La botezul în apele Iordanului, Duhul S-a arătat în chip de porumbel blând; botezul Apostolilor a fost cu Duhul Sfânt și cu foc, de Rusalii, Duhul S-a înfățișat în chip de vânt puternic și de foc. Prin aceasta, se face lămurită deosebirea dintre botezul lui Ioan și cel al lui Hristos. Botezul lui Ioan, sau botezul cu apă, îi face pe oameni blânzi și curați ca porumbeii, dar botezul lui Hristos, sau botezul prin Duh, îi face pe oameni puternici și înflăcărați. (Sfântul Chiril al Ierusalimului spune, în *Învățătura lumii*, Cartea III: “Așa cum omul este alcătuit din două părți: suflet și trup, există și o curățire îndoită: netrupească pentru ceea ce nu este a trupului și trupească pentru trup. Apa curățește trupul, și Duhul curățește și întărește sufletul.”) Pogorârea

Duhului în chip de porumbel – așa cum deslușesc aceasta Sfinții Părinți – ne amintește de porumbelul pe care l-a trimis Noe de trei ori de pe arca sa, ca să vadă dacă pământul se uscaseră. Și porumbelul s-a întors cu o ramură de măslin în cioc. Ramura de măslin este simbolul păcii: pacea dintre Dumnezeu și om. Și acum, după ieșirea lui Hristos din apă, după înecarea simbolică în apă a omului cel vechi, S-a arătat Duhul deasupra capului lui Hristos în chip de porumbel, ca să arate că potopul s-a sfârșit și că domnea pacea între Dumnezeu și omul cel nou. De ce nu ținea acest porumbel o ramură de măslin în cioc, ca semn al păcii? Pentru că aici, în locul ramurii de măslin se afla chiar Domnul Hristos, cel mai desăvârșit simbol al păcii între Dumnezeu și om, între cer și pământ. El este ramura de măslin a Noii Zidiri. Și astfel porumbelul, poposind deasupra lui Hristos, nu avea nevoie să țină o altă ramură de măslin ca semn al păcii. Hristos este sfârșitul potopului și începutul păcii.

Și iată glas în ceruri! Cerurile deschise, Duhul în chip de porumbel și, mai mult, *glas din ceruri!* Astfel botezul lui Hristos este bogat în înțeles, căci nu au venit doar îngeri, ci Sfânta Treime Însăși: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt: Tatăl prin glasul din cer, Duhul în chip de porumbel și Fiul ca om nou și desăvârșit, Dumnezeu-Om.

“Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit.” Cu aceste cuvinte, Dumnezeu Tatăl Îl vedește pe Iisus Fiul Său, ca și în cuvintele Marelui Arhanghel Gavriil către Preasfânta Fecioară Maria: *“și Fiul Celui Preaînalt Se va chema”* (Luca 1:32) și iarăși: *“(și El) Fiul lui Dumnezeu Se va chema”* (Luca 1:35). Acum Dumnezeu Tatăl Îl numește cu adevărat Fiul Său, Fiul Său cel iubit. Căci Hristos este singurul Fiu al lui Dumnezeu prin existența Sa din veșnicie și singurul Fiu al lui Dumnezeu prin nașterea sa în timp. Dumnezeu Tatăl nu îi numește pe toți oamenii fiii Săi, ci numai pe Hristos. Fiindcă alți oameni pot fi numiți fii ai lui Dumnezeu prin adopție, numai prin Hristos și în numele Său. Când Hristos a spus mai târziu oamenilor: *“Unul este Tatăl vostru în cer”*, El nu vrea să spună prin aceasta altceva decât faptul că oamenii sunt fiii lui Dumnezeu prin adopție. Dumnezeu poate numi zidirile sale fii, în marea lui iubire. Dar Hristos este singurul, adevăratul Fiu al lui Dumnezeu atât în iubire, cât și în ființă.

Și de aceea: *“Fiul Meu iubit întru Care am binevoit”* se spune. În aceste două grăiri, se dau la iveală arătarea iubirii Tatălui și bunăvoirea Tatălui față de Fiul Său. Legătura pe care o are Tatăl cu Fiul nu a slăbit, nici dragostea lor, a Unuia față de Celălalt, nu s-a răcit prin pogorârea Fiului în lumea aceasta păcătoasă, El fiind îmbrăcat în trup omenesc supus ispitei.

Și astfel, botezul lui Hristos în Iordan se leagă de descoperirea Sfintei Treimi oamenilor. Nu există nici o descoperire mai mare ca aceasta, fiindcă prin aceasta ni se arată ființa trinitară a lui Dumnezeu. La Iordan, Mântuitorul a pus pecetea pe această taină preaminunată atât în cer, cât și pe pământ. Spunem dinadins “cât și pe pământ”, pentru că firea trinitară a ființei lui Dumnezeu deslușește și tainele cele mai adânci ale omului, firea întreită a omului, căci se spune chiar la începutul Sfintei Scripturi că Dumnezeu a făcut omul după chipul Său (Facerea 1:26). Și astfel sărbătoarea botezului lui Hristos se numește Bobotează – Descoperirea lui Dumnezeu – căci Dumnezeu S-a descoperit în Iordan, așa cum este El, atât cât această descoperire poate fi înțeleasă de omul cel trupesc. Această sărbătoare se mai numește Iluminare, căci prin aceasta duhul omului este iluminat cu cunoașterea celor mai adânci taine Dumnezeiești. Se mai numește Iluminare pentru că botezul lui Hristos prin scufundarea Sa în apă, ne

luminează mințile, ne curățește inimile și ne înalță sufletele cu cunoașterea căii mântuirii noastre, care stă în îngroparea omului celui vechi și nașterea celui nou; sau, altfel spus, aceasta se află în moartea păcatului nostru, fiind muritor, și aducerea la viață a omului fără de păcat și fără de moarte.

Tot ceea ce s-a întâmplat la botezul lui Hristos, se întâmplă la botezul fiecăruia dintre noi. (Scriind despre botez, Sfântul Vasile cel Mare spune: “Domnul, care îndrumă viețile noastre, a întemeiat pentru noi legământul botezului, care are chipul morții și al vieții ... apa este chipul morții, a ducerii trupului la îngropăciune, și Duhul însuflețește cu putere dătătoare de viață, care înnoiește viața sufletelor noastre, ducând-o de la moartea păcatului la viața cea dintâi.”) Prin scufundarea în apă, noi murim cu Hristos, și prin ieșirea din apă, noi suntem uniți cu Hristos Cel viu. Dulcele Duh al lui Dumnezeu poposește deasupra noastră ca un porumbel, însuflețindu-ne cu harul Său atotputernic. Și Tatăl, prin iubirea lui Iisus Hristos, ne adoptă ca fii și anunță această adopție cu glasul Său. Cine poate ști, în clipa botezului, ce se întâmplă în inima fiecărui prunc? Întunecați și descurajați de păcatele de mai târziu, noi uităm cea mai mare dintre tainele cerești care ni se descoperă la botez. Fiindcă prin botez noi suntem curățiți de tot păcatul, deși, după ce ne botezăm, dăm peste ispite drăcești, cărora Hristos nu le-a căzut pradă, așa cum facem noi. Dar aceia dintre noi care cugetă la mântuirea noastră zi și noapte, cu smerenie și ascultare necurmată față de Dumnezeu, se pot învrednici de descoperirea de taine mari, sfinte, așa cum au fost descoperirile de la Iordan, tot așa cum s-au învrednicit mulți sfinți și mucenici pentru Hristos de această viziune. Mucenicia pentru Hristos se socotește ca fiind al treilea botez: primul fiind botezul lui Ioan cu apă; al doilea, botezul lui Hristos cu Duhul Sfânt și cu foc. Cel de-al treilea botez, botezul muceniei, se numește “botezul cu sânge”. Mucenicii lui Hristos care au fost botezați prin vărsarea sângelui lor pentru Hristos, au văzut foarte adesea multe dintre tainele Iordanului, care s-au descoperit la botezul lui Hristos. Cel mai cunoscut exemplu al acestui botez minunat, prin sânge, este moartea întâiului mucenic al lui Hristos, Arhidiaconul Ștefan, care este descris în felul acesta: *Iar Ștefan, fiind plin de Duh Sfânt și privind la cer, a văzut slava lui Dumnezeu și pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu. Acum se arată Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Iar Ștefan a strigat: “Iată văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu.”* Și iudeii îl băteau cu pietre (Fapte 7:55-59).

Să ne mai ostenim, cu credință neschimbată, cu fapte bune și cu împărtășirea frățească a bucuriei și a suferinței celor care ne sunt apropiați, întregi în smerenie și ascultare față de Dumnezeul Cel viu, să ne întoarcem la curăția fără de păcat în care ne-am îmbrăcat la botez. Așa ne vom învrednici de slava, bucuria și frumusețea veșnică a sfinților și mucenicilor lui Dumnezeu. Așa ne vom lumina din nou, cerul se va deschide pentru noi și Dumnezeu Se va descoperi pentru noi – Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, Treimea cea deoiființă și nedespărțită, Căreia Îi aducem slavă acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.

8. DUPĂ BOBOTEAZĂ

EVANGHELIA DESPRE BURUINȚA ASUPRA ISPITEI

(în sâmbăta după Bobotează)

Matei 4:1-11

Atunci Iisus a fost dus de Duhul în pustiu, ca să fie ispitit de diavolul. Și după ce a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți, la urmă a flămânzit. Și apropiindu-se, ispititorul a zis către El: De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini. Iar El, răspunzând, a zis: Scris este: "Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu." Atunci diavolul L-a dus în sfânta cetate, L-a pus în aripa templului, și I-a zis: Dacă Tu ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, că scris este: Îngerilor Săi va porunci pentru Tine și Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să izbești de piatră piciorul Tău. Iisus i-a răspuns: Iarăși este scris: "Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeuul tău." Din nou diavolul L-a dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor. Și I-a zis Lui: Acestea toate Ți le voi da Ție, dacă vei cădea înaintea mea și te vei închina mie. Atunci Iisus i-a zis: Piei, satano, căci scris este: "Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui singur să-I slujești." Atunci L-a lăsat diavolul și iată îngerii, venind la El, Îi slujeau.

Nu există nici măcar o singură poruncă dată de Dumnezeu, care să nu fi fost încălcată de către oameni și, iarăși, nu există nici măcar o singură poruncă pe care oamenii să o fi împlinit fără să cârtească sau să se plângă. Și iarăși, nu există nici măcar o singură poruncă dată de Dumnezeu, pe care Domnul Iisus să o fi încălcat și nici una pe care să o fi împlinit cu cârteală sau cu plângere. Tot ceea ce a trebuit să rabde, să îplinească și să îndure, El a făcut în desăvârșită smerenie și ascultare față de Tatăl Său din cer – și a făcut aceasta numai ca să ne învețe pe noi smerenia și ascultarea; numai ca să ne încurajeze în răbdare; numai ca să ne arate că tot ceea ce poruncește cerul este și posibil și ne este de trebuință, ca noi să împlinim sub supravegherea și îndrumarea atotvăzătoare a Dumnezeului Celui viu. Oamenii se plâng de sărăcie și despre faptul că nu-și cunosc originile, deși, dacă cercetăm trecutul, toți oamenii sunt împărătești prin nașterea de la Dumnezeu Împăratul. Și El, singurul Fiu al lui Dumnezeu zămislit și iubit, nu S-a plâns niciodată că S-a născut în ieslea oilor dintr-o peșteră sau pentru că nu avea un loc unde să-Și plece capul.

Oamenii își blestemă vrăjmașii, deși foarte adesea, chiar păcatul lor i-a schimbat în vrăjmași pe cei ce le erau aproape. Dar El, Mielul lui Dumnezeu cel fără de păcat, a fost silit, pe când era prunc la sânul maicii Sale, să fugă într-o țară îndepărtată, dinaintea sabiei mânjite de sânge a lui Irod. Aceasta așa s-a întâmplat, deși El nu Și-a blestemat vrăjmașii.

Cei mai mulți oameni se răzvrătesc adesea împotriva cârmuitorilor și a legilor, când se află în ei tulburare. Dar El, Dătătorul de lege pentru toată lumea, S-a supus puterilor și legilor care erau, dând *Cezarului cele ce sunt ale Cezarului* (Marcu 12:17).

Oamenilor le vine greu să postească, deși pâinea și legumele sunt îngăduite în zilele cele mai grele de post și cu toate că postirea este de cea mai mare însemnătate pentru curățirea minții și a conștiinței. Dar El, Preacuratul, cu toate că nu avea nimic să curățească, de bunăvoie Și-a luat post de patruzeci de zile, post fără pâine, legume sau apă.

Rugăciunea este o luptă pentru oameni, atât în biserică, cât și în singurătate, deși rugăciunea este scara care îl ridică pe om din țărână și dintr-o existență animalică spre Dumnezeu. Dar Cel care, în trup fiind, se afla împreună cu oameni la baza scării vieții, iar în duh se afla în vârful scării, a mers cu bucurie la rugăciune în sinagogă și a petrecut nopți întregi singur în rugăciune.

Oamenii nu vor împlini, fără să se plângă, nici măcar un pic sau o mică parte din legea lui Dumnezeu, cu toate că această lege este dată pentru propria lor mântuire. Dar El, Mântuitorul lumii, care nu avea pentru ce să se mântuiască, a împlinit cu ascultare poruncile cele mai grele din legea lui Dumnezeu, și cu smerenie S-a adus pe Sine jertfă pentru oameni, numai pentru că știa că era voia Tatălui Său cel ceresc și pentru că era de trebuință pentru mântuirea oamenilor.

Adam și Eva, care viețuiau în belșugul Raiului și erau îndestulați de toate bogățiile și bunătățile dumnezeiești, nu au fost în stare să se opună unei ispite mici din partea diavolului și să nu se atingă de pomul oprit. Dar El, în siguranță și în pustiu, fiind flămând și însetat, fără pâine sau apă, fără prieteni sau o mână de ajutor, a rezistat celor mai mari ispite pe care necuratul Satan a fost în stare să I le pună la cale.

Cât de mărețe, cât de mărețe în mod tragic, sunt toate întâmplările din viața lui Hristos! Ele sunt ca un munte ale cărui poale sunt spălate de apele mării fără de folos, și al cărui vârf nu este văzut de ochiului omnesc. Mulți dintre cei care citesc Sfintele Scripturi cred că învățătura cea mai importantă se află în Predica Sa de pe Munte. Totuși, în viața lui Hristos se află o mare mulțime de întâmplări în viața lui Hristos care, prin învățătura pe care o dau, se așează pe aceeași treaptă cu Predica de pe Munte. Este greu de spus ce este de cea mai mare însemnătate și ce este de însemnătate mai mică în învățătura lui Hristos. Totuși, este sigur că nu se află nimic fără însemnătate în viața Sa. Și mai este de asemenea sigur faptul că, nu se poate spune că învățăturile pe care le dă prin cuvinte au o însemnătate mai mare decât învățătura pe care o arată prin lucrările Sale și în întâmplări. Mai mult, cineva ar putea spune mai degrabă că lucrările lui Hristos și întâmplările din viața Sa lasă, pentru majoritatea credincioșilor, o impresie mai profundă și produc simțăminte mai puternice decât învățătura pe care o dă prin cuvinte. La fel, oamenii ar fi mult mai impresionați dacă un doctor ar deschide ochii unui orb fără să vorbească despre aceasta, decât unul care explică cu ajutorul cuvintelor cum un orb și-ar putea căpăta vederea. Dar, pe de altă parte, lucrările nemaipomenite și minunate și întâmplările din viața Eroului Dumnezeiesc rămâneau la fel de tănuite ca tunetele de nepriceput din vârful muntelui, dacă nu căpătau viață, lămurire și îndreptare prin învățătura pe care a dat-o în cuvinte Sfântul Învățător. Cugetând asupra unui lucru sau altul, omul trebuie să spună, cu frică și cu umilire adâncă și smerită, că acestea sunt lucruri mari, în chip de negrăit prin cuvânt, și că un lucru nu se poate despărți de altul, tot așa cum răsăritul nu se poate despărți de apus.

Pentru că, la ce ar folosi cuvintele lui Hristos: *“rugăți-vă neîncetat”* dacă El nu ar fi dat o pildă lămurită, de rugăciune neîncetată? Ori, pe de altă parte, cum am putea pricepe și cum ne-ar putea fi de folos pilda Sa de postire îndelungată, dacă El nu ne-ar fi deslușit trebuința și chipul mântuitor al postirii? La fel, lucrările Sale de dragoste creștinească și învățătura Sa despre milostivire se întregește una pe alta; la fel se întâmplă cu lupta Sa cu Satan și cu învățătura Sa despre vegherea asupra sufletului și depășirea ispitei, și din multe alte exemple, atât prin cuvânt, cât și prin faptă, pe care le-am putea da. Lucrările Sale se află în armonie cu cuvintele Sale, tot așa cum un trup sănătos se află în armonie cu un suflet sănătos. Doamne, El nu a venit pe pământ numai pentru a-Și îmbrăca sufletul în trup omenesc, ci și pentru a întrupa fiecare cuvânt al Său – ca să îmbrace fiecare cuvânt al Său în veșmânt minunat de lucrări și întâmplări văzute.

Să vedem acum în ce chip întrupează Domnul cuvintele Sale despre postire, priveghere și biruirea ispitelor printr-un *trup* minunat de lucrări și întâmplări. După botezul Său în Iordan, El pleacă în pustie, ca să-Și asume marea nevoie a postirii, privegherii și a luptei cu Satan.

Atunci Iisus a fost dus de Duhul în pustiu, ca să fie ispitit de către diavolul. De ce îndată după botez? Ca să ne arate că după botez suntem supuși ispitei și că așa va fi până la moartea noastră cea trupească. Prin botez, noi suntem curățiți și întăriți cu puterea lui Dumnezeu și atunci suntem trimiși la luptă. Înteleptul Ioan Gură de Aur spune: “Nu ni s-au dat arme ca să stăm degeaba, ci ca să luptăm.” Prin botez, noi am devenit întocmai ca Adam în Rai. Ne întrebăm din nou de ce Dumnezeu ne așează în calea ispitei. Mai întâi, ca să ne arate că suntem liberi, prin botez Dumnezeu ne-a înarmat cu puterea Sa și ne-a lăsat așa înarmați ca noi să alegem: vom îndrepta aceste arme către diavol sau către Dumnezeu? În al doilea rând, de cădem, să ne arate ce a însemnat păcatul lui Adam și ca să lămurească de ce l-a izgonit Dumnezeu pe Adam din Rai în valea plângerii; sau, dacă suntem biruitori, ca să dezvăluie tăria puterii lui Dumnezeu din noi. Fiindcă Noua Zidire ne arată, cu putere nouă, un Rai nou, un om nou, birunță și slavă nouă, dar și cădere nouă.

De ce a fost Hristos dus de Duhul Sfânt ca să fie ispitit? Ca să arate că Hristos a fost supus ispitei dinadins, iar nu întâmpător. Dumnezeu nu l-a dus pe Adam dinadins înaintea lui Satan, ca să fie ispitit, dar Dumnezeu a făcut aceasta cu Hristos dinadins, pentru a arăta prin aceasta că Adam, în împrejurări mai ușoare, a căzut în ispită, pe când Hristos, în împrejurări mai grele, a fost biruitor asupra ispitei. Aceasta ne mai arată faptul că Adam a căzut pe când se afla în Rai, în vreme ce biruința lui Hristos împotriva ispitei a avut loc pe pământ, în valea plângerii și în surghiun, în pustiu. Căci se spune că Duhul L-a dus pe Iisus *în pustiu*.

În pustiu, Hristos a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Ce priveliște înspăimântătoare! În timp ce păcătoșii, pentru care Hristos a venit pe pământ, trândăvesc petrecând în plăceri pământești, cu mâncare și băutură din belșug, El, Prietenul păcătoșilor, stă în pustiu, singur, și petrece în rugăciune cu lacrimi, zi și noapte, fără pâine și fără apă, atât ziua, cât și noaptea, în toată vremea celor patruzeci de zile și nopți. Domnul a făcut aceasta pentru a-Și arăta dragostea nemăsurată pentru oameni, pe care El i-a curățit prin postul Său și i-a învățat prin pilda Sa; și, prin aceasta, să arate legătura Sa strânsă cu Tatăl Său Cel ceresc, și ascultarea Sa față de Acesta. Doamne, tot ce spun oamenii că nu pot face, El a făcut; și tot ceea ce oamenii fac fără de voie și cu cârteală, El a făcut cu ascultare și cu râvnă. El a împlinit tot ceea ce

poporul ales a crezut că nu se poate împlini. Poporul ales, în bogățiile Egiptului, a căzut de la Dumnezeu. A fost și El în Egipt, dar a rămas neatins de Egipt, așa cum s-a întâmplat și cu Iosif. Poporul ales a fost patruzeci de ani în pustiu și, acolo, aceștia s-au simțit departe de Dumnezeu, cu toate că Dumnezeu cu voia Lui i-a trimis acolo și i-a hrănit cu mană cerească. Și El a petrecut patruzeci de zile în pustiu fără mâncare și băutură, în smerenie și ascultare neschimbată față de Dumnezeu. În cele din urmă, poporul ales, ajungând în Pământul Făgăduinței, s-a îndepărtat de Dumnezeu, deși Dumnezeu neconținut le aducea aminte de El prin legi și prooroci. Și El, în Pământul Făgăduinței, când fusese deja recunoscut de către unii ca Domnul, Mesia, a rămas credincios, smerit și ascultător față de Tatăl Său din cer.

După patruzeci de zile de priveghere necurmată, de post și rugăciune, Domnul Iisus la urmă a flămânzit. Apoi, *apropiindu-se ispititorul de El* a început să-L ispitească.

Înșelătorul I-a întins prima ispită împotriva trupului, împotriva trupului înfometat al Mântuitorului, zicând către El: *”De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini.”* De ce nu preface diavolul pietrele în pâini, în loc să-i spună aceasta lui Iisus? Aceasta ar fi fost o ispită mai mare pentru un om flămând – ca să vadă și să miroasă pâine scoasă din cuptor. De ce nu a făcut diavolul aceasta și să-i aducă pâine gata făcută flămândului Iisus? Dintr-un motiv foarte simplu: pentru că nu putea. În neputința sa, el caută chiar în Hristos mijloacele de a pricinui ispita. Dumnezeu este Făcătorul pietrei și al pâinii. Chiar în facere, Dumnezeu face pâine din piatră: adică din pământ. Schimbarea minunată a pietrei în pâine este lucrarea pe care Dumnezeu o face în fiecare zi, căci El face în fiecare zi minunea de a schimba pâinea în sânge. Dar numai Dumnezeu singur poate să facă aceasta și nimeni altcineva; Iisus putea să facă aceasta fără nici un îndemn, numai dacă El dorea. Nu există post pentru cel care nu are ce mânca și care nu are nimic, ci post este pentru cel care are, care poate avea, dar nu mănâncă. Este clar din cuvintele diavolului că, el este îndemnat să-L batjocorească pe Dumnezeu, că spune: *”Aceasta este puterea lui Dumnezeu și dragostea lui Dumnezeu pentru oameni! Pustiu pietros și gol peste tot. Nu este pâine nicăieri pentru omul flămând. Dumnezeu a făcut omul și l-a așezat în loc pustiu, fără pâine, ca el să sufere și să moară de foame. Unde este această putere, unde este această dragoste, unde este mila lui Dumnezeu? Așa că Tu, dacă ești cu adevărat Fiul lui Dumnezeu și dacă poți, schimbă aceste pietre în pâini și mănâncă. Dacă Dumnezeu nu Ți-a dat această putere, ce Te ține legat de Dumnezeu? Hai cu mine împotriva lui Dumnezeu!”* Doamne, aceste șoptiri și îndemnări au mare izbândă în oamenii cei mulți, care sunt slabi în credință.

(Zigabenus spune: *“Niciodată să nu ai încredere în diavol, chiar dacă ți-ar spune ceva de folos și trebuincios, căci el ademenește prin ceva ce este de folos și sfârșește cu ceva ce este rău; să nu faci niciodată voia dracilor, fie din pricina foamei sau din vreo altă trebuință, ci fugi către Dumnezeu.”*)

Dar, la această ticăloșie și răutate hulitoare, Hristos rămîne în pace și dă răspunsul care trebuie, la sfârșitul lumii, să slujească drept învățătură și muștrare celor lacomi din lumea aceasta: El spune că *“Stă scris că nu numai cu pâine trăiește omul, ci că omul trăiește și cu tot cuvântul ce iese din gura Domnului.”* (vezi Deuteronom 8:3). Este mai greu să faci, decât să dai ca hrană, ceea ce este deja făcut..

Și Dumnezeu, prin cuvântul Său, a făcut tot ceea ce există și poate, prin cuvântul Său, să hrănească întreaga Sa zidire. Cum altfel s-ar hrăni puterile și cetele cerești, dacă nu prin cuvântul dătător de viață al lui Dumnezeu? Ne-am repezit la hrana făcută din țărână când am părăsit cuvântul lui Dumnezeu, deși viața care vine la noi prin această țărână nu vine din țărână, ci din cuvântul lui Dumnezeu. *“Viază-mă după cuvântul Tău”* spune psalmistul (Psalm 118:25) și cuvintele Domnului sunt *“mai dulci decât mierea și fagurele”* (18:11). Nu se spune nicăieri în Sfânta Scriptură că se află viață și lumină în pâinea dobândită din țărână, ci se spune aceasta despre cuvântul lui Dumnezeu (cf. Ioan 1:4). Toată viața se află în Dumnezeu și nu există nici un fel de viață fără El. Toate celelalte – hrana și apa, și aerul, și lumina – nu sunt viață sau izvor al vieții, ci numai căi ale vieții. Și acestea sunt cuvintele lui Dumnezeu înveșmântate în îmbrăcăminte bogată și ispititoare pentru noi, care suntem făpturi trupești. Îngerii, care sunt fără de păcat, nu se folosesc de nici un fel de căi, pentru că ei se hrănesc cu viață din cuvintele pline de viață ale lui Dumnezeu. Dar noi nu putem face aceasta, pentru că noi am pierdut din putere și ne-am făcut slabi prin păcat. Noi nu am putea suporta cuvântul curat și deschis al lui Dumnezeu – acesta ar fi pentru noi hrană prea bogată. Deoarece Apostolul ne învață: *“Căci cuvântul lui Dumnezeu e viu și lucrător și mai ascuțit decât orice sabie cu două tăișuri, și pătrunde până la despărțitura sufletului și duhului, dintre încheieturi și măduvă, și destoinic este să judece simțirile și cugetările inimii.”* (Evrei 4:12). Iată cât este de puternic și lucrător cuvântul lui Dumnezeu. Ar fi trebuit Hristos, ca plinătatea Cuvântului lui Dumnezeu, să vină pe pământ, fără să fie îmbrăcat în veșmânt gros și cu simțiri trupești, care să-I însoțească venirea? Simțindu-I atotputernicia lui Hristos, fiind Cuvântul lui Dumnezeu, Proorocul Maleahi a spus cu frică: *“Și cine va putea îndura ziua venirii Lui și cine se va putea ține bine, când El Se va arăta? Căci El este ca focul topitorului și ca leșia nălbitorului”* (3:2).

Hristos Însuși este Cuvântul lui Dumnezeu și Pâinea vieții, de la care toată pâinea primește putere și hrană dătătoare-de-viață. De ce ar schimba El pietre în pâine? El era flămând, nu pentru că așa trebuia să fie, ci pentru că a fost voia Lui să flămânzească, pentru că El de bunăvoie a dorit să îplinească toată legea. Aceasta nu era foamea întâmplătoare a omului obișnuit, muritor, ci foamea Celui fără de moarte, care, prin biruința Sa asupra diavolului și prin învățătura Sa, va mântui toate neamurile până la sfârșitul lumii.

Cea de-a doua ispită a fost îndreptată către cugetul Său. *Atunci diavolul L-a dus în sfânta cetate, L-a pus pe aripa templului și I-a zis: “Dacă Tu ești Fiul lui Dumnezeu aruncă-Te jos, că scris este: Îngerilor Săi va porunci pentru Tine și Te vor ridica pe mâini ca nu cumva să izbești de piatră piciorul Tău.”* Diavolul începe aici din nou cu cuvinte urâcioase: *“Dacă Tu ești Fiul lui Dumnezeu”*. Dar aici, după cum vedem, el începe să se folosească de Sfânta Scriptură (Psalm 90:11-12), răsucind cu totul cuvintele pe care le citează, așa cum fac toți vrăjmași lui Dumnezeu și ai legii Sale.

Dacă cea dintâi ispită a fost învățătură pentru cei lacomi și pentru cei stăpâniți de poftă, cea de-a doua ispită a fost îndreptată către învățații încrezuți, cei mândri și cărturarii, care află câte ceva din lumea materialnică și din viața simțurilor, înălțându-se în mândria lor deasupra Bisericii lui Dumnezeu, până când, în clipa când se simt foarte sătui de ei înșiși, Satan le poruncește să se arunce în propria lor pierzare. Căci, adunând cunoștințe care nu au nici o legătură cu Dumnezeu și cu Biserica lui Dumnezeu, încrezuții

cred că adună putere, în timp ce ei, de fapt, își sporesc slăbiciunea. Cel care își sporește mândria își sporește slăbiciunea. Cel care se îndepărtează de Dumnezeu, se micșorează din ce în ce mai mult în duh și în lucrare (putere), până când, la urmă, el este împrăștiat ca cenușa în vânt. Și atunci când un om încrezut își sporește slăbiciunea până la capăt și atunci când se îndepărtează de Dumnezeu până la capăt, el socotește că atunci stă pe propriile sale picioare, în vârful Bisericii lui Dumnezeu, și astfel L-a așezat chiar pe Dumnezeu sub picioarele sale. Tocmai atunci se apropie de el Satan cu ispita, spunând: “Aruncă-te! Îngerii tăi (adică idolii tăi) te vor susține ca să nu cazi!”

Și ce răspunde Domnul Iisus ispitorului? *Iisus i-a răspuns: Iarăși este scris: “Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău.”* Dumnezeu îi iubește pe oameni cu dragoste de negrăit prin cuvânt și, de aceea, El nu va fi părtaș la jocurile prostești ale oamenilor, nici nu va face minuni ca să le împlinească iscodirea. Dumnezeu nu a făcut niciodată nici o minune și nici nu va face nici una, niciodată, pentru a împlini iscodirea fără de nici un folos a omului. Toate minunile pe care le-a făcut au slujit nevoilor adevărate ale celor în suferință: vindecarea celor bolnavi, întoarcerea la credință a necredincioșilor, care caută adevărata credință și lămurirea credincioșilor, atunci când sunt supuși chinurilor pentru credință. Noi Îl ispitim pe Dumnezeu cu fiecare faptă, cu fiecare gând și cu fiecare dorință care nu se sprijină pe smerenie și ascultare față de El. Cei care s-au înălțat în mințile lor prin cunoștințele pe care le au, calcă peste legea lui Dumnezeu, Îl ispitesc pe Dumnezeu, spre propria lor pierzare. Dumnezeu este îndelung răbdător. Și în această îndelungă răbdare, El le îndură batjocura, mândria și toată hula, așteptându-i să-și smulgă din rădăcini toată iubirea de sine și, cu rușine, să se pocăiască. Dar, până la urmă, dacă aceștia rămân cu inima învârtoșată – care vine tot din înălțarea minții lor – Dumnezeu îi lasă cu totul în puterea diavolului, a ispitei. Sfântu Isidor Pelusiotul spune în a sa *Scrisoare către Diaconul Ioan (Scrisori, nr. 4)*: “Dumnezeu a făgăduit tărie celui ce se află în primejdie, iar nu celui care Îl ispitește; celui care se află în necaz, iar nu celui care face totul pentru a dobândi pentru sine o părere înaltă, ca să câștige slavă deșartă.” Și diavolul, ispitorul, îi înalță până în vârful cel mai de sus al mândriei, apoi le spune să se arunce jos. Și ei sar, ascultând, și pier. Și numele lor se șterge pentru veșnicie din Cartea Vieții.

Diavolul îndreaptă cea de-a treia ispită către inima Lui: *Din nou diavolul L-a dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor. Și I-a zis Lui: acestea toate Ți le voi da Ție, dacă vei cădea înaintea mea și Te vei închina mie.* Aceasta este ispita bogățiilor, puterii și măririi. Nu se pot număra cei care cad în această prăpastie drăcească. Cum poate să dea diavolul ceea ce nu este al lui? Că spune prorocul: *“Al Domnului este pământul și plinirea lui, lumea și toți cei ce locuiesc în ea.”* (Psalm 23:1). Dar diavolul minte, fiind, așa cum spun cuvintele Mântuitorului, *mincinos și tatăl minciunii* (Ioan 8:44). Numai nebunii, care uită că Dumnezeul Cel viu și adevărat este atotmilostiv și este singurul Domn al lumii, intră în cursa acestor minciuni. Ceea ce le dă Dumnezeu oamenilor le este lor de folos, dar ceea ce le făgăduiește diavolul să le dea, și chiar le dă, este pierzător. Fiindcă el nu dă din ceea ce este al lui, ci dă ceea ce a luat, a furat – a furat de la Dumnezeu Atotvăzătorul. Așadar, darurile lui Dumnezeu sunt trainice și binecuvântate, în timp ce cele ale diavolului sunt trecătoare ca vântul și blestemate.

În vremea acestei ultime ispite, în care diavolul se folosește de cea mai mare minciună din lume și în care el cere Domnului ceva ce depășește orice închipuire de mândrie, de care numai diavolul este în

stare, Domnul Iisus, Care pe toate le cunoaște, strigă: *“Piei, satano!”* (Deși, ca să luăm învățăminte, El nu lasă fără lămurire și fără a cita din Sfânta Scriptură și spune: *căci scris este “Domnului Dumnezeuului tău să te îmchini și Lui singur să-I slujești.”*)

O coajă de pâine uscată din mâna lui Dumnezeu este mai dulce decât toate împărățiile lumii, cu tot cu slava lor, primite din mâna diavolului. Omul care este legat de Dumnezeu într-un fel oarecare, este mai bogat și mai slăvit decât diavolul: este cu totul nepotrivit pentru cel bogat, să caute și să primească ceva din mâna cerșetorului. Dumnezeu este cu adevărat bogat și, după El, îngerii sunt cei mai bogați; apoi omul, apoi animalele, plantele, stelele și mineralele. Fiecare dintre zidirile lui Dumnezeu are ceva, ce a primit din marea bogăție a lui Dumnezeu. Cu toate acestea, diavolul nu are nimic dacă nu fură.

Probabil că Satan L-a mai ispitit pe Hristos și cu alte ispite, văzând în fața lui un om fără de asemănare, care niciodată, nici măcar pentru o singură clipă, sau cât de puțin, nu S-a lăsat în mâna lucrăturii lui. Dar Evangheliștii citează aceste trei ispite importante, în care se pot înțelege toate celelalte ispite din viața oamenilor. Cea dintâi este ispita trupului, sau a firii sale îndărătnice; a doua este ispita minții, sau a firii noastre cugetătoare și cea de-a treia este ispita inimii, sau a firii noastre simțitoare. Cea dintâi ispită se arată cel mai adesea înaintea celor împruținați cu anii, cea de a doua ispită se arată mai ales înaintea oamenilor adunați cu anii și cea de a treia ispită se arată mai ales celor mai trecuți cu anii. Lupta celor împruținați cu anii, este împotriva patimilor trupesti și a poftelor; cei adunați cu anii se luptă împotriva înălțării minții, împotriva darurilor cunoașterii și ale minții; cei mai trecuți cu anii se luptă împotriva iubirii de arginți, de putere și de înălțare – și dintre acestea trei, iubirea de arginți este cea mai îngrozitoare dintre toate patimile. Și astfel cele trei mari ispite ale lui Satan, cu care L-a ispitit pe Domnul Iisus, și cu care ne ispitesc pe fiecare dintre noi sunt: iubirea de lenevire, iubirea de înălțare și iubirea de arginți.

Domnul nostru a ieșit biruitor din toate cele trei de ispite și aceasta s-a întâmplat în împrejurările cele mai grele: foame și sete, fără nici un acoperiș deasupra capului, fără prieteni, în pustiu și în singurătate. El a răbdat într-un asemenea chip, încât l-a alungat pe diavol de la El: *Atunci L-a lăsat diavolul și iată îngerii, venind la El, Î slujeau.*

Dar unde fuseseră îngerii până atunci? De ce nu se aflau în preajmă ca să Îl ajute? Fără, îndoială, ei s-au retras la porunca Lui, cum este iarăși fără nici o îndoială că, El putea să le ceară ajutorul când, și în măsura în care dorea El. Chiar El a dovedit aceasta, când a fost dus în locul numit Ghetsimani pentru judecată. Un ucenic de-al Său a scos sabia ca să-L apere pe Învățător, dar Hristos l-a oprit zicând: *“Sau ți se pare că nu pot să rog pe Tatăl Meu și să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?”* (Matei 26:53). Dar El nu dorea aceasta. Ca om, El dorea să fie ispitit de Satan. Fiecare om are cel puțin un înger păzitor, ca să-l ajute în lupta lui împotriva ispitei. Hristos a vrut să fie singur, fără nici un înger măcar. Prin rânduiala lui Dumnezeu, oamenii obișnuiți sunt de obicei ispitiți de mai puține duhuri rele, dar El a vrut să fie ispitit chiar de Satan, căpetenia tuturor duhurilor rele. Pe scurt, El a vrut să lupte, în împrejurările cele mai grele, cu cele mai grele ispite și împotriva celui mai mare înșelător al neamului omenesc, căruia Adam și Eva i s-au supus în Rai. Și El a luptat și a fost biruitor și ne-a lăsat un exemplu de izbândire fără de asemănare, plin de încurajare și însuflețire. Marele Isaia, văzând mai

dinainte această luptă și biruință a Domnului, a proorocit astfel: *“Domnul iese ca un viteaz, ca un războinic Își aprinde râvna Lui.”* (Isaia 42:13).

Când Eroul eroilor câștigase izbânda, atunci El a îngăduit îngerilor Săi să se apropie: *Și iată îngerii, venind la El, Îi slujeau.*

După ce cel mai mare Iubitor al omenirii și cel mai mare Prieten pe care îl putem avea, ne-a dat acest pildă de a fi venit pe acest pământ păcătos, care dintre noi ar cuteza să se plângă de vreo suferință din această viață? Nimeni care are rușine sau conștiință. De aceea să ne grăbim cât ne mai aflăm încă în această viață tulburătoare (care îndată se va scurta); cu grabă mare să ne pocăim de lenevire și de nebăgarea de seamă, în împlinirea legilor lui Dumnezeu. Cu ascultare față de Dumnezeu, să ne repezim să ne lepădăm de păcatul de a cărti împotriva voii Lui. Cu smerenie și cu ascultare, să împlinim tot ceea ce ne cere Dumnezeu: post, rugăciune, trezvia duhului nostru și paza atentă asupra viclesugurilor ispititorului celui rău și ale tuturor slujitorilor lui neputincioși. El nu caută neapărat să izbândim, pentru că El știe că nu putem dobândi aceasta. El caută numai evlavie față de voia Lui, smerenie și ascultare. Armele sunt ale Lui și biruința este tot a Lui. El va fi totdeauna alături de noi și îngerii Lui ne vor sluji. Minunat este Dumnezeu întru puterea Lui, neasemuit este El întru bogățiile Lui și de negrăit prin cuvânt întru mila Lui. Mila Lui pentru noi oamenii este atât de mare, că ne dăruiește biruința Lui. Lui I se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, din partea îngerilor din cer și a oamenilor de pe pământ, Tatălui, Fiului și Sfântului Duh, Treimea cea deoiființă și nedespărțită, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.

9. DUMINICA VAMEȘULUI ȘI A FARISEULUI

EVANGHELIA DESPRE RUGĂCIUNEA VAMEȘULUI ȘI FARISEULUI

Luca 18:9-14

Către unii care se credeau că sunt drepti și priveau cu dispreț pe ceilalți, a zis pilda aceasta: Doi oameni s-au suit la templu, ca să se roage: unul fariseu și celălalt vameș. Fariseul, stând, așa se ruga în sine: Dumnezeule, îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, adulteri, sau ca și acest vameș; postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câștig. Iar vameșul, departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului. Zic vouă că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa, decât acela. Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța.

Un om a mers în pădure ca să aleagă un copac din care să facă grinzi pentru acoperiș. Și a văzut doi copaci, unul lângă altul. Unul era neted și înalt, dar era putred pe dinăuntru, și celălalt era cu dâmburi și urât pe dinafară, dar era sănătos pe dinăuntru. Omul a oftat și și-a zis: “La ce-mi folosește mie acest copac înalt, necioturos, dacă este putred pe dinăuntru și din care nu pot să fac bârne? Celălalt, chiar dacă este

cioturos și urât, cel puțin este sănătos pe dinăuntru și astfel, dacă muncesc puțin mai mult, pot să-l folosesc la bârne de acoperiș pentru casa mea.” Și, fără să se gândească mai mult, a ales acel copac.

Tot la fel va alege și Dumnezeu între doi oameni pentru casa Sa și nu va alege pe cel care pare bun pe dinafară, ci pe cel a cărui inimă este plină de dreptatea sănătoasă a lui Dumnezeu.

Cei mândri, ai căror ochi sunt într-una ridicați spre cer, în vreme ce inimile lor sunt lipite de pământ, nu sunt plăcuți lui Dumnezeu; sunt bineplăcuți lui Dumnezeu numai cei smeriți și blânzi cu inima, ai căror ochi sunt plecați spre pământ, în vreme ce inimile lor sunt bogate întru cele cerești. Ziditorul lumii alege oamenii care caută la păcatele lor înaintea lui Dumnezeu, mai mult decât la faptele lor cele bune. Căci Dumnezeu este doctorul care vine la patul pe care stă fiecare dintre noi și întreabă: “Unde te doare?” Omul care folosește de venirea doctorului, ca să-i spună despre toate durerile și slăbiciunile sale, este înțelept, dar omul care își ascunde durerea și se laudă cu sănătatea sa, este nebun. Ca și cum doctorul vizitează oamenii pentru sănătatea lor și nu pentru starea lor de boală! Marele Ioan Gură de Aur spune că ”Este rău să păcătuiești, deși aici se poate da ajutor; dar să păcătuiești și să nu îngădui păcatul – aici nu se mai poate nici un ajutor.”

Deci să avem înțelepciune și să stăm la rugăciune înaintea lui Dumnezeu, să simțim că ne aflăm înaintea doctorilor celor mai buni și mai milostivi, care ne întreabă pe fiecare dintre noi, cu purtare de grijă și cu dragoste: “Unde te doare?” Să nu ne lenevim în nici un chip, să-I spunem toată boala noastră, rănilor noastre și păcatele noastre.

Domnul Iisus ne spune despre aceasta în pilda vameșului din pericopa Evanghelică de astăzi. În Evanghelie se spune că Domnul a spus această pildă celor *care se credeau că sunt drepiți și priveau cu dispreț pe ceilalți*. Nu cădem și noi printre cei cărora Domnul le spune această pildă? Nu vă răzvrătiți, ci mărturisiți-vă boala, rușinați-vă de ea și luați leacul pe care vi-l dăruiește Doctorul cel mai bun și mai milostiv. Într-un spital erau mulți bolnavi. Unii aveau febră și nu mai puteau aștepta până la venirea doctorului; alții umblau de colo colo, crezându-se sănătoși și nu voiau să-i vadă doctorul. Într-o dimineață, doctorul a intrat să-i viziteze pe bolnavi. Doctorul era împreună cu un prieten, care era plin de daruri pentru bolnavi. Prietenul doctorului a văzut că bolnavii aveau febră și îi părea rău pentru ei. “Se pot vindeca?” l-a întrebat pe doctor. Doctorul i-a șoptit la ureche: “Și aceștia cu febră și cei care se află în pat se pot vindeca, dar cei care umblă nu se pot ... aceia suferă de boli care nu se pot vindeca și sunt putrezi pe dinăuntru.” Prietenul doctorului a fost foarte uimit și uimirea sa stătea în două lucruri: tainele bolilor oamenilor și înșelăciunea ochilor oamenilor.

Închipuiți-vă acum că suntem bolnavi în acest spital al lumii. Boala de care suferă fiecare dintre noi poartă același nume – nedreptatea. În acest cuvânt se află toate patimile, toate poftele, toate păcatele – toate slăbiciunile și moleșirea sufletelor, a inimilor și a minților noastre. Cei bolnavi se află într-o stare, la începutul bolii, în altă stare, la vremea cea mai grea a bolii și în altă stare, la vindecare. Dar acestea sunt chipurile bolilor din lăuntru omului; numai cei care se vindecă se fac conștienți de greutatea bolii de care suferiseră. Cei mai bolnavi sunt cei mai puțin conștienți de boala lor. În boala trupească, omul care are febră mare, nu este conștient de sine nici de boala sa, nici nebunul nu spune despre el că este nebun. Începătorii nedreptății se simt rușinați de boala lor o vreme, dar repetarea păcatului duce la obiceiul de a

păcătui și aceasta se întâmplă până la amețală și starea de inconștiență a nedreptății, până într-o stare în care sufletul nu mai are nici un sens în sine, și nici boala sa. Și închipuiți-vă numai, un doctor care intră în spital și întreabă: “Ce-ați pățit?” Cei a căror boală se află într-o stare de început, se simt rușinați să se arate că sunt bolnavi și vor răspunde: “Nimic!” Cei a căror boală a ajuns în starea cea mai grea, se vor mânia la o asemenea întrebare și nu vor răspunde numai “Nu-i nici o problemă cu noi!”, ci vor încerca să se mândrească cu sănătatea lor. Numai cei care sunt pe cale de vindecare vor ofta și vor răspunde doctorului: “E foarte rău! Ai milă și ne ajută!” Tertulian spune într-o omilie despre pocăință: ”Dacă îți este frică să-ți mărturisești păcatele, privește focul iadului, pe care numai mărturisirea îl poate stinge.”

Atunci, cugetă la toate acestea; ascultă pilda lui Hristos și hotărăște tu cât este de potrivit. Dacă spui cu uimire “Această pildă nu mi se potrivește”, atunci înseamnă că suferi de boala cunoscută ca nedreptate. Dacă te împotrivești “Eu sunt drept; aceasta este pentru păcătoșii din jurul meu”, aceasta înseamnă că boala ta a ajuns a ajuns să fie foarte grea. Dar dacă te bați cu pumnul în piept și spui “Este adevărat; sunt bolnav și am nevoie de doctor”, aceasta înseamnă că ești pe calea vindecării. Atunci, nu te teme; te vei vindeca.

Doi oameni s-au suit la templu, ca să se roage: unul fariseu și celălalt vameș. Doi oameni, doi păcătoși, cu deosebirea că fariseul nu se vedea pe sine ca păcătos, în vreme ce vameșul se vedea păcătos. Fariseul făcea parte din clasa de sus din societatea vremii, iar vameșul făcea parte din clasa cea mai batjocorită.

Fariseul, stând așa, se ruga în sine: Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, adulteri, sau ca și acest vameș. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câștig. Fariseul stătea în partea de dinainte a bisericii, chiar în fața altarului, așa cum era obiceiul fariseilor să se ducă în față. Că fariseul stătea chiar în față, se vede din zicerea că vameșul stătea departe. Fariseul era atât de mândru și desigur, se vedea pe sine întru toată dreptatea (adică în sănătatea lui duhovnicească), că el nu căuta locul din față, numai în priveliștea oamenilor, ci și în priveliștea lui Dumnezeu și nu căuta aceasta numai la mese și la întâlniri cu oamenii, ci și la rugăciune. Acest lucru este destul pentru a arăta cât de bolnav era fariseul de nedreptate și cum îl învârtoșa pe el aceasta.

De ce se zice: *se ruga în sine?* De ce nu cu glas? Pentru că Dumnezeu ascultă mai atent ce vorbește inima decât ce grăiesc buzele. Ceea ce crede și simte omul atunci când se roagă lui Dumnezeu este mai important pentru Dumnezeu decât cuvintele rostite doar cu limba. Limba poate fi înșelătoare, dar inima nu înșeală: ea arată omul așa cum este el – alb ori negru.

“Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni.” Un păcătos cutează să spună aceasta, în biserică, înaintea lui Dumnezeu! Ce este Biserica, dacă nu un loc unde bolnavii se întâlnesc cu doctorul lor? Cei bolnavi din pricina păcatului vin să-și mărturisească boala, lui Dumnezeu Doctorul, și să afle leacuri și vindecare de la El, care este adevăratul vindecător de toată durerea și slăbiciunea omului și Care este Dătător a toate lucrurile cele bune. Merg cei sănătoși la spital ca să se laude doctorului cu sănătatea lor? Dar acest fariseu nu a venit la biserică cu sufletul întreg și sănătos, ca să se laude cu sănătatea sa, ci ca un grav bolnav de nedreptate care, în delirul bolii sale, nici nu mai știe că este bolnav. Odinioară, pe când vizitam un spital de boli de minte, doctorul m-a dus în fața unui gard de sârmă, care împrejmua

clădirea cu bolnavii cei mai primejdioși. “Cum te simți?”, l-am întrebat. El mi-a răspuns îndată: “Cum crezi că mă simt printre toți nebunii aștia?”

Iată ce spune fariseul: *“Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni.”* De fapt, el nu mulțumește lui Dumnezeu pentru aceasta, recunoscând că este lucrarea lui Dumnezeu faptul că el nu este ca ceilalți oameni. Nu, cuvintele: “Dumnezeule, Îți mulțumesc ...” nu sunt nimic mai mult decât o grăire, o zicere lingușitoare către Dumnezeu, ca Dumnezeu să-i asculte lăudăroșenia lui. Căci, din tot ceea ce spune, el nu mulțumește lui Dumnezeu pentru nimic; dimpotrivă, el hulește împotriva lui Dumnezeu, hulind împotriva întregii zidiri a lui Dumnezeu. El nu-I mulțumește lui Dumnezeu pentru nimic. Tot ceea ce spune el despre sine, este arătat ca fiind numai lucrările lui, dobândite fără ajutorul lui Dumnezeu. El nu spune că nu este profitor, nedrept, desfrânat ori vameș, pentru că Dumnezeu l-a păzit de aceasta cu puterea Sa și cu mila Sa; ci spune numai că el este ceea ce este, după propria sa judecată: un om cu totul aparte, și atât de vrednic, că nu are pereche în toată lumea. Ca și aceasta – viețuirea sa cu totul aparte – el se ostenește și se nevoiește ca să rămână pe această treaptă înaltă, deasupra tuturor celorlalți oameni. Altfel spus: el postește de două ori pe săptămână și dă zeciuială din toate câte câștigă. Ah, ce cale ușoară de mântuire și-a ales acest fariseu, mai ușoară decât cea mai ușoară cale de pierzare! Dintre toate poruncile pe care le-a dat Dumnezeu oamenilor prin Moise, el alege numai două dintre cele mai ușoare. Dar el nici măcar pe acestea două nu le-a împlinit cu adevărat, căci Dumnezeu nu a dat aceste două porunci pentru că avea El nevoie ca oamenii să postească și să dea zeciuială din toate câte câștigă. Asta nu-I trebuie lui Dumnezeu câtuși de puțin. Dumnezeu nu a dat aceste porunci oamenilor nici ca să fie un scop în sine, ci – privind toate celelalte porunci – ca să aducă roadă de smerenie înaintea lui Dumnezeu, ascultare față de Dumnezeu și dragoste pentru Dumnezeu și pentru om. Pe scurt: să deștepte, să înmoaie și să lumineze inimile oamenilor. Totuși, fariseul a împlinit aceste două porunci fără să aibă un scop. El postea și dădea zeciuială din toate câte câștiga, dar îi ura și îi disprețuia pe alții și era mândru înaintea lui Dumnezeu. Și astfel el a rămas pom fără roadă. Rода nu stă în postire, ci în inimă; roada nu stă într-o poruncă, ci în inimă. Toate poruncile și toate legile se află în slujba inimii: ele încălzesc inima, luminează inima, udă inima, împrejmuesc inima, o prășesc și o plantează – numai ca rodul din câmpul inimii să se prindă, să crească și să se coacă. Toate lucrările cele bune sunt un mijloc și nu un scop, metoda și nu rodul. Scopul este inima, unde se află rodul.

Și astfel, fariseul, prin rugăciunea sa, nu a dobândit scopul dorit: el nu și-a dat la iveală frumusețea sufletului său, ci urăciunea lui; el nu și-a dat la iveală sănătatea, ci boala sa. Hristos a dorit să arate aceasta, prin această pildă; nu numai în ceea ce-l privește pe acest fariseu, ci privitor la toți fariseii, care erau la vremea aceea puterea stăpânitoare peste poporul iudeu. Prin această pildă, Domnul a căutat să arate cucernicia răscuită și fariseismul mincinos, pentru care vă aflați în stare de cădere de-a lungul tuturor neamurilor de creștini, până în zilele noastre. Nu se află și astăzi printre noi, oameni, care se roagă lui Dumnezeu întocmai ca acest fariseu? Nu sunt mulți dintre cei care își încep rugăciunea cu hulă și cu cârteală împotriva aproapelui și sfârșesc cu mărire de sine? Nu sunt mulți care stau în fața lui Dumnezeu ca și cum ne-ar fi nouă datornic? Nu sunt mulți dintre noi care spun: “Dumnezeule, eu postesc, merg la biserică, îmi plătesc toate dările și dau bani la biserică; eu nu sunt ca alți oameni, ca profitorii și

defăimătorii, ca necredincioșii și desfrânații, care mă supără pe mine rău? Ce faci Tu, Dumnezeule? De ce nu-i ucizi pe ei și de ce nu mă răsplătești pe mine pentru tot ceea ce fac eu pentru Tine? Nu vezi Tu, Doamne, curăția inimii mele și sănătatea sufletului meu?” Cu toate acestea, știți că “Dumnezeu nu vă poate înșela, și nici voi pe El”, așa cum a spus Fericitul Maxim. El a mai spus “Fiecare își face cruce, dar nu fiecare se roagă.” Fariseul este ca “Avraam prin barba sa, și ca Ham prin fapte.”

Astfel, ei vorbesc, și Dumnezeu îi ascultă și îi trimite acasă goi, spunându-le: “Eu nu recunosc chipul pe care îl arătați voi, despre voi.” Și, la Judecata de Apoi, El le va spune: “Eu nu vă cunosc pe voi”, căci Dumnezeu nu-Și recunoaște prietenii după vorbele lor, ci după inimile lor; așa după cum nu prețuiește smochinul pentru frunzele lui, ci pentru roadă.

Dar iată cum ar trebui să se roage un om al rugăciunii: *Iar vameșul, departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul zicând: Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului.* El stătea departe! Adevăratul om al rugăciunii nu se repede în față, în locul cel mai de vază din biserică. La ce ți-ar folosi aceasta? Dumnezeu îl vede la fel de bine dacă stă în spatele bisericii, ca și atunci când ar sta în față. Un adevărat om al rugăciunii se pocăiește întotdeauna cu adevărat. “Pocăința omului este sărbătorirea lui Dumnezeu”, spune Sfântul Efrem Sirul. El stă departe. El își simte nimicnicia în fața lui Dumnezeu și este plin de smerenie înaintea măreției lui Dumnezeu. Ioan Botezătorul, cel mai mare dintre bărbații născuți din femeie, era plin de frică la venirea lui Hristos, spunând: “*Eu nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintelor.*” (cf. Marcu 1:7). Femeia păcătoasă l-a spălat picioarele lui Hristos, udându-le cu lacrimile ei. Iată, deci, că un om adevărat al rugăciunii are smerenie adâncă și este plin de bucurie dacă Dumnezeu îi îngăduie să se apropie de picioarele Sale.

El nu voia nici ochii să-și ridice către cer. De ce? Ochii sunt oglinda sufletului. Păcatele sufletești se pot citi în ochi. Nu vedeți că în fiecare zi, atunci când un om păcătuiește, coboară privirea înaintea oamenilor? Cum pot ochii păcătosului să nu se coboare înaintea lui Dumnezeu Atotvăzătorul? Doamne, fiecare păcat săvârșit înaintea oamenilor este săvârșit înaintea lui Dumnezeu și nu există nici un păcat pe fața pământului care să nu-L supere pe Dumnezeu. Un adevărat om al rugăciunii este conștient de aceasta și pe lângă smerenie, mai are și multă rușine înaintea lui Dumnezeu. De aceea spune: *el nu voia nici ochii să-și ridice către cer.*

Ci își lovea pieptul. De ce? Ca să arate în felul acesta că trupul este mädularul păcätuirii omului. Poftele trupești duc omul la păcatele cele mai grele. Lăcomia dă naștere patimii: patima dă naștere mâniei și mânia uciderii. Gândurile repetate asupra celor ale trupului, desparte pe om de Dumnezeu, îl vlăguiește și ucide biruința dumnezeiască care se află în om. De aceea vameșul se bate în piept la rugăciune, fiind conștient de păcatul său, de umilirea sa și de rușinea sa înaintea lui Dumnezeu. Dar de ce își bate mai ales pieptul, și nu capul sau mâinile? Pentru că inima se află în piept și inima este izvorul atât al păcatului, cât și al faptelor celor bune. Chiar Domnul a spus: “*Dar zicea că ceea ce iese din om, aceea spurcă pe om. Căci dinăuntru, din inima omului, ies cugetele cele rele, desfrânările, hoșiile, uciderile, adulterul, lăcomiile, vicleniile, înșelăciunea, nerușinarea, ochiul pizmaș, hula, trufia, ușurătatea.*” (Marcu 7:20-23). De aceea vameșul se bate în piept.

Și a spus el: *“Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului!”* El nu a pomenit nici de faptele sale cele bune, nici de cele rele. Dumnezeu le știe pe toate. Și Dumnezeu nu voiește înșiruire de fapte, ci pocăință smerită pentru toate. *“Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului!”* Aceste cuvinte spun totul. Tu, Dumnezeule, ești Doctorul și eu sunt bolnavul. Numai întru puterile Tale stă vindecarea și numai singur Ție Îți aparțin eu. Tu ești Doctorul și milostivirea este leacul tău. În zicerea: *“Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului!”* e ca și cum el spune cu pocăință: “Doctore, dă-mi leacul mie, celui bolnav! Nimeni din toată lumea asta nu mă poate vindeca, decât numai Tu, O, Dumnezeule.” “Ție Unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut” (Psalm 50:5). Nu este nădejde pentru mine de la oameni, oricât de drepți ar fi ei, dacă nu mă ajuți Tu pe mine. Nimic nu mă mai poate ajuta pe mine: postirea mea, darea de zeciuială, sau toate faptele mele cele bune, dacă milostivirea ta nu-mi unge rana ca o alifie. Lauda oamenilor nu-mi vindecă rana, ci mai rău se face. Tu, numai Tu singur îmi știi boala mea și numai Tu singur ai leacul ce-mi este mie de folos. La nimeni altul nu-mi este de folos să merg sau să mă rog. Dacă Tu mă îndepărtezi pe mine, lumea întreagă nu mă poate sprijini de la căderea în prăpastie. Tu, numai Tu singur poți, Doamne, dacă Tu vrei. O Dumnezeule, iartă-mă și mântuiește-mă! *“Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului!”*

Ce spune Domnul Iisus despre acest fel de rugăciune? *“Zic vouă că acesta – a coborât mai îndreptat la casa sa, decât acela.”* Cui spune Domnul aceasta? Nouă tuturor, care credem despre noi că suntem drepți. Vameșul este cel care coboară la casa sa mai îndreptat, nu fariseul. Omul care își mărturisește păcatele sale cu smerenie, merge acasă mai îndreptat și nu cărtitorul cel mândru. Cel care se pocăiește și se rușinează este mai îndreptat iar nu omul cel înfumurat, mândru, obraznic. Doctorul are milostivire și vindecă pe omul bolnav care își recunoaște boala și caută vindecare, și îl trimite gol pe cel care vine la Doctor ca să se fâlească cu sănătatea sa. Apoi Domnul sfârșește minunata Sa pildă cu această învățătură: *“Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înalța”* Cine se înalță pe sine și cine se smerește pe sine? Nimeni nu se poate înalța singur nici măcar un pic, dacă Dumnezeu nu-l ridică. Dar aici se vorbește despre cel care crede că se înalță, năpustindu-se către locul cel dintâi, atât înaintea oamenilor, cât și a lui Dumnezeu; despre cel care se laudă cu lucrările sale cele bune; cel care se semețește înaintea lui Dumnezeu și care, hulind și defăimând, îi umilește pe alții, ca el să pară mai mare. În felul acesta, cei care cred că se înalță pe sine, de fapt, se înjosesc. Fiindcă, oricât de mare s-ar vedea în ochii săi și chiar în ochii oamenilor, el este cu mult mai mic în ochii lui Dumnezeu. Dumnezeu va rușina un asemenea om și îl va face să simtă într-o zi umilirea pe care a pricinuit-o altora. “Până când omul nu se smerește, el nu va primi nici o răsplată pentru faptele sale. Răsplata nu se dă pentru fapte, ci pentru smerenie”, spune Isaac Sirul (*Tratat mistic*, 34). Dar cine se umilește pe sine? Aceasta nu face omul care încearcă să pară mai mic decât este, ci cel care nu-și vede micimea din pricina păcatului. Cu adevărat, chiar dacă vrea, omul nu se poate coborî pe sine mai jos decât îl coboară păcatul. Dumnezeu nu caută la noi altă umilire decât sensul și recunoașterea păcătoșeniei. Pentru omul care își dă seama și recunoaște prăpastia în care l-a aruncat păcatul, nu este cu puțință să coboare mai jos. Păcatul, întotdeauna ne poate arunca în prăpastia pieirii, care este mai adâncă decât ne putem închipui. Sfântul Macarie cel Mare spune: “Omul smerit nu cade niciodată. Aflându-se deja mai jos decât ceilalți, unde mai

poate cădea? Semeția este mare umilire, dar umilirea este o mare înălțare, cinste și demnitate.” (Omilia 19).

Pe scurt: omul care face precum vameșul, este înălțat. Cel dintâi (fariseul) nu se poate vindeca, pentru că el nu poate vedea că este bolnav; cel de al doilea (vameșul) este bolnavul care se află pe calea vindecării, pentru că el și-a recunoscut boala, s-a așezat sub ascultarea Domnului și a luat leacul. Cel dintâi este ca și copacul acela neted, înalt, care este putred pe dinăuntru și nu este de folos gospodarului; cel de-al doilea este ca și copacul acela cioturos și urât, pe care îl prelucrează gospodarul, face bârna pentru acoperiș și îl duce în casă.

Să Se milostivească Dumnezeu de toți păcătoșii care-și plâng păcatele și să-i vindece de boala cea păcătoasă pe toți cei care se roagă Lui cu frică și cu cutremur, slăvindu-L ca pe Tatăl cel milostiv și pe Unul-Născut Fiul Său și pe Sfântul Duh – Treimea cea deoființă și nedespărțită, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.

10. DUMINICA FIULUI RISIPITOR

EVANGHELIA DESPRE FIUL RISIPITOR

Luca 15:11-32

Un om avea doi fii. Și a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avere. Și el le-a împărțit averea. Și nu după multe zile, adunând toate, fiul cel mai tânăr s-a dus într-o țară îndepărtată și acolo și-a risipit averea, trăind în desfrânări. Și după ce a cheltuit totul, s-a făcut foamete mare în țara aceea, și el a început să ducă lipsă. Și ducându-se, s-a alipit el de unul dintre locuitorii acelei țări, și acesta l-a trimis la țarinile sale să păzească porcii. Și dorea să-și sature pânțelele din roșcovele pe care le mâncau porcii, însă nimeni nu-i dădea. Dar, venindu-și în sine, a zis: Câți argați ai tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier aici de foame! Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta; nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul dintre argații tăi. Și, sculându-se, a venit la tatăl său. Și, încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său și i s-a făcut milă și, alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat. Și i-a zis fiul: Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Și a zis tatăl către slugile sale: Aduceți degrabă haina lui cea dintâi și-l îmbrăcați și dați inel în mâna lui și încălțăminte în picioarele lui; și aduceți vițelul cel îngrășat și-l junghiați și, mâncând, să ne veselim. Căci acest fiu al meu mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat. Și au început să se veselească. Iar fiul cel mare era la țarină. Și când a venit și s-a apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri. Și, chemând la sine pe una dintre slugi, a întrebat ce înseamnă acestea. Iar ea i-a spus: Fratele tău a venit și tatăl tău a junghiat vițelul cel îngrășat, pentru că l-a primit sănătos. Și el s-a mâniat și nu voia să intre; dar tatăl lui, ieșind, îl ruga. Însă el, răspunzând, a zis tatălui său: Iată, de atâția ani îți slujesc și niciodată nu am călcat porunca ta. Și mie niciodată nu mi-ai dat ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei. Dar când a venit acest fiu al tău, care ți-a mâncat averea cu desfrânatele, ai junghiat pentru el vițelul cel îngrășat. Tatăl însă i-a zis: Fiule, tu totdeauna ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt. Trebuia însă să ne veselim și să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat.

Dragostea nesfârșită a lui Dumnezeu pentru oameni se vede în îndelunga Sa răbdare, marea Sa iertare și marea Sa bucurie. Această dragoste își poate găsi asemănare pe pământ în dragostea mamei pentru copilul ei. Cine de pe pământ are o răbdare mai mare față de o faptură, decât numai mama față de copilul ei? Iertarea cui o poate depăși pe aceea a mamei? Cine mai plânge de bucurie cu repejune la schimbarea spre

îndreptare a copilului ei păcătos, ca mama? De la întemeierea lumii, pe acest pământ, dragostea de mamă a fost depășită numai de către Domnul nostru Iisus Hristos, în dragostea Lui pentru oameni. Răbdarea Sa L-a dus la suferințe îngrozitoare când era atârnat pe Cruce; iertarea Sa se revăra din inima și buzele Sale chiar și atunci când Se afla pe Cruce; bucuria Sa care pătrundea în cei care se pocăiau, era bucuria care Îi lumina sufletul îndurerat în întreaga Sa viață pământească. Numai dragostea dumnezeiască depășește dragostea de mamă. Singur Dumnezeu ne iubește mai mult decât ne iubește mama; singur El ne iartă mai mult decât ne iartă mama și numai El Se bucură la îndreptarea noastră mai mult decât mama.

Acela care nu are răbdare cu noi când greșim, acela nu ne iubește. Nici acela nu ne iubește care nu ne iartă atunci când ne pare rău pentru greșeala noastră. Și acela ne iubește cel mai puțin dintre toți, care nu se bucură de îndreptarea noastră.

Răbdarea, iertarea și bucuria sunt cele trei mari chipuri ale dragostei dumnezeiești. Acestea sunt chipurile a toată dragostea cea adevărată – dacă există cumva dragoste adevărată în afara dragostei dumnezeiești. Fără aceste trei chipuri, dragostea nu este dragoste. Dacă numești “dragoste” orice altceva, este ca și cum ai numi “oaie” o capră sau un porc.

În pilda fiului risipitor, Domnul Iisus ne-a dat o închipuire a dragostei adevărate, a dragostei dumnezeiești, zugrăvită în culori atât de limpezi, că pulsează de viață înaintea ochilor noștri, așa cum începe pulsația vieții oamenilor când soarele strălucește, după întunericul nopții. Două mii de ani nu au întunecat culorile acestei închipuiri și acestea nu se vor întuneca niciodată, atâta vreme cât există oameni pe pământ și dragostea lui Dumnezeu pentru ei. Dimpotrivă, cu cât oamenii se fac mai păcătoși, cu atât această închipuire este mai vie: mai vie și mai proaspătă.

Un om avea doi fii. Și a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avere. Și el le-a împărțit averea. Ce este mai simplu decât acest chip tulburător în care începe această pildă? Ce adâncimi se ascund dedesubtul acestei simplități! Sub zicerea “un om” se ascunde Dumnezeu, și sub “doi fii” se ascund omul cel drept și cel păcătos – sau toți dreptii și toți păcătoșii. Omul cel drept este mai cuprins cu anii decât cel păcătos; căci Dumnezeu, la început, a făcut omul drept, omul singur a păcătuit. Păcătosul caută partea ce i se cuvine, atât de la Dumnezeu, cât și de la fratele său cel drept.

Prin “doi fii” se mai înțelege firea dublă care se află în fiecare om. O fire care însetează după Dumnezeu și alta care este aplecată spre păcat. O fire îndeamnă omul să viețuiască după poruncile lui Dumnezeu, după *omul cel lăuntric*, după cum spune Apostolul, și cealaltă este după legea trupului (Romani 7:22-23). Omul duhovnicesc și omul trupesc – doi oameni într-unul și același om. Omul duhovnicesc nu-și poate închipui viețuirea departe de Dumnezeu, pe când omul trupesc socotește că viața sa începe numai atunci când el este despărțit de Dumnezeu. Omul duhovnicesc este mai cuprins cu vârsta; cel trupesc este mai împuținat cu anii. Chiar de la zidirea sa, omul duhovnicesc este mai adunat cu anii, căci ni se spune că Dumnezeu a zis la început: “*Să facem pe om după asemănarea noastră*” (Facerea 1:26) și asemănarea cu Dumnezeu este firea duhovnicească a omului, nu cea trupească – și, după aceea, trupul omului a fost făcut din țărână (Facerea 2:7), în care Dumnezeu a suflat asemănarea deja existentă al Lui – omul duhovnicesc. Desigur, cu toate că Dumnezeu a făcut trupul omenesc din țărână, acesta nu era deloc păcătos, deși prin trup a căzut omul în păcat. Și iarăși, Eva era mai neajunsă cu vârsta decât Adam.

Ea a fost făcută din trupul lui Adam și, prin pofta trupului ei, a încălcat ea porunca lui Dumnezeu și a căzut în ispită – și, prin căderea ei, ea s-a despărțit de Dumnezeu și s-a îndepărtat, în mintea ei, pornind într-o țară îndepărtată: împărăția lui Satan.

“Dă-mi partea ce mi se cuvine din avere.” În acest chip Îi vorbește păcătosul lui Dumnezeu. Și, de fapt, ce este a omului fără să fie a lui Dumnezeu? Țărâna, nimic altceva decât țărâna. Este adevărat că Dumnezeu a făcut țărâna, dar țărâna nu este parte a ființei Sale. Așa încât omul poate să socotească, faptul că țărâna este a lui. Toate celelalte sunt ale lui Dumnezeu. Toate celelalte Îi sunt ale Lui. Atâta vreme cât omul nu este despărțit de Dumnezeu, toate cele ce sunt ale lui Dumnezeu sunt și ale lui. După cum spune și Dumnezeu: *“Fiule, toate ale Mele ale tale sunt.”* Omul poate să spună numai atât: *“Toate câte are Tatăl ale mele sunt.”* (Ioan 16:15). Dar când omul dorește să se despartă de Dumnezeu și atunci când el caută să primească partea ce i se cuvine din cele ce sunt fără de număr ale lui Dumnezeu, Dumnezeu poate să nu-i dea *nimic* și totuși să fie drept. Fiindcă omul fără Dumnezeu nu este nimic și tot ceea ce are el este nimic. Și când Dumnezeu îi dă țărână; adică, numai trup fără duh, fără suflet și fără daruri duhovnicești, chiar și atunci El îi dă mai mult decât este al omului, și El îi dă acestea nu pentru dreptate, ci pentru milostivire. Dar, cum mila lui Dumnezeu este nemărginit mai mare decât aceea a mamei față de copilul ei, Dumnezeu dă fiului Său păcătos mai mult decât țărână. Altfel spus: împreună cu trupul, Dumnezeu îi dă suflet în trup, așa cum se întâmplă cu animalele și, în plus, îi mai dă daruri duhovnicești: înțelegere, conștiință și dorința pentru bine – numai o scânteie, destul ca să îl țină, să nu cadă, ca să ajungă un animal printre celelalte animale.

Și tatăl le-a împărțit averea. Fiul mai mare a rămas cu tatăl său, bucurându-se de toate cele ale tatălui, dar fiul mai mic, *nu după multe zile, adunând toate, s-a dus într-o țară îndepărtată și acolo și-a risipit averea, trăind în desfrânări.* Nu se ascunde taina șederii lui Adam în Rai sub cuvintele *nu după multe zile?* Când a păcătuit, Adam a căutat și a primit partea sa de la Dumnezeu. El și-a văzut goliciunea: adică a văzut că el nu este nimic fără Dumnezeu. Și Dumnezeu, în milostivirea Sa, nu l-a izgonit gol, ci i-a făcut haine; l-a îmbrăcat și l-a izgonit (Facerea 3:21). *“Pământ ești și în pământ te vei întoarce”*, a spus Dumnezeu lui Adam (vezi 3:19). Și aceasta înseamnă: în cel mai bun caz, numai țărâna este a ta. Toate celelalte sunt ale Mele. tu ai căutat ce este al tău și Eu ți-am dat; dar ca să fii viu și să fii măcar o umbră din ceea ce ai fost, Eu îți dau ție mai mult: îți dau o scânteie din slava Mea dumnezeiască.

Ceea ce s-a întâmplat cu Adam se întâmplă iarăși și iarăși cu milioane de urmași ai lui Adam care, despărțindu-se de Dumnezeu din pricina păcatului, își iau partea lor și pleacă într-o țară îndepărtată. Dumnezeu nu silește pe nimeni să rămână cu El, căci Dumnezeu a făcut omul ca să fie liber și, potrivit firii Sale, El nu caută niciodată să îngrădească această libertate.

Ce face păcătosul cel nebun când se desparte de Dumnezeu? *El s-a dus într-o țară îndepărtată și acolo și-a risipit averea, trăind în desfrânări.* Aceasta nu este lucrarea unui singur păcătos: aceasta nu a făcut numai fiul cel mai tânăr al tatălui său. Aceasta se face de către fiecare om, de către fiecare care se desparte de Dumnezeu. *“Și s-au stins în deșertăciune zilele lor...”* (Psalm 77:33).

În desfrânări. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă petrecerea zilelor în păcat și deșertăciune, în beție, ceartă, mânie, trândăvire și, mai mult decât toate, în desfrânare – prin care energiile vieții se mistue cel

mai repede și în întregime, și scânteia dumnezeiască se stinge. Când omul nu are dragoste, el se aruncă în gura patimilor. Când omul părăsește calea lui Dumnezeu, se trezește într-un labirint cu multe căi și se năpustește când pe o cale când pe alta. Omul acesta așează securea la rădăcina propriei sale vieți, și în fiecare zi taie câte o parte din rădăcină, până când copacul începe să se usuce.

Trăind în deșertăciune, fiul risipitor și-a risipit toată averea pe care o primise de la tatăl său. *Și după ce a cheltuit totul, s-a făcut foamete mare în țara aceea, și el a început să ducă lipsă.* În această țară îndepărtată, departe de Dumnezeu, întotdeauna este foamete mare, căci pământul nu poate sătura pe omul flămând: hrana sa doar îi sporește foamea. Pământul poate să sature numai foamea animalelor fără gândire; dar în nici un chip nu-l poate sătura pe om. În țara îndepărtată există întotdeauna foamete mare, pentru că, pentru păcătosul care uită cu totul de Dumnezeu, și își risipește toate energiile vieții pe care i le dăduse Dumnezeu ca parte a sa, se ridică foamete mare: o foame pe care întregul pământ, cu tot ceea ce are de dăruit, n-o poate potoli nici măcar pentru o clipă. Aceasta este situația până în zilele noastre cu fiecare păcătos, care se lasă cu totul în voia celor pământești, a trupului și a împlinirii poftelor celor trupești. Vine o clipă pentru păcătos când acestea devin murdărie și duhoare respingătoare. Atunci el începe să se plângă întregii lumi și să-și blesteme viața. Secătuindu-și viața trupească și sufletească, el se simte ca o trestie goală, uscată, prin care bate un vânt rece. Totul este întunecat pentru el; totul este scârbos și respingător. Într-o astfel de situație, el nu mai știe ce să facă cu sine. El a încetat să mai creadă în această viață și cum poate să mai creadă în cealaltă? El a uitat de cealaltă viață și începe să o urască pe aceasta; el a uitat de Dumnezeu și începe să urască lumea aceasta. Ce va face acum? Unde va merge? Lumea întreagă apasă asupra lui și pe nici o ușă nu găsește scris "ieșire". Primejdia situației nu stă în a găsi o portiță de scăpare, ci, calea se află tocmai în lăuntru. Când omul se găsește într-o asemenea stare de deznădejde, îi apare diavolul îndată, însoțindu-l permanent, ducându-l dintr-un rău în altul, deși el stă ascuns și nevăzut. Dar acum i se arată, îl ia în slujba sa și îl trimite la țarina sa, ca să îngrijească porcii. Că stă scris: *Și ducându-se, s-a alipit el de unul din locuitorii acelei țări, și acesta l-a trimis la țarinile sale să păzească porcii.* Aceasta se întâmplă fiecărui fiu neascultător, care s-a răsucit și s-a îndepărtat de tatăl său: ducându-se departe de tatăl său cu mândrie și cu planuri mari pentru fericirea sa, nimerind ca slujitor la unul mai rău decât el, ajungând să îngrijească porcii altuia. Prin "unul din locuitorii acelei țări îndepărtate" este lămurit că se înțelege diavolul. Cu toate că el este numit aici "om", așa cum și tatăl este numit "om", el este înfățișat într-un fel cu totul împotrivor "omului-tată", de care fiul s-a despărțit prosteste. El este om, dar nu om al împărăției cerurilor, nici om al împărăției pământești, ci om al celei de-a treia împărății – împărăția întunericului și a groazei, a pierzării și a focului: împărăția dracilor. Față de cel dintâi, "omul-tată", păcătosul este numit fiu, dar față de celălalt, "omul-diavol", el este numit slujitor tocmite. Pe când se afla cu "omul-tată", el era binecuvântat cu toată îmbelșugarea, dar cu "omul-diavol" el este flămând, atât de înfometat, că ar fi mâncat din *roșcovele pe care le mâncau porcii, însă nimeni nu-i dădea.* Prin "porci", într-un înțeles mai adânc, trebuie să înțelegem duhurile cele rele, sălășluitoarii împărăției diavolului. Fiindcă duhurile cele rele sunt purtătorii a toată necurăția, și porcii sunt simbolul văzut al necurăției. Când Dumnezeu a scos duhurile necurate din omul îndrăcit care se afla în Gadara, El le-a îngăduit să intre în porci (Luca 8:32-33). Precum porcii rămă în pământ, tot la fel și

duhurile rele rămă în om, până ce găsec în el necurăție, cu care să se hrănescă. Prin “roșcove” sau “hoaspă”, trebuie să înțelegem toată necurăția din lăuntru omului: gânduri rele, doriri necurate, scopuri care urmăresc iubirea de sine, păcate, pofta și patimi – și mai ales patimi. Duhurile necurate se hrănesc și se îngrășă cu tot ceea ce roade sufletul omului și îl duce la pieire. Tot ceea ce crește în întunecimea sufletului omului, ascuns de lumina nemijlocită a lui Dumnezeu, așa cum cresc roșcovele în întunericul de sub pământ, este hrană necurată pentru duhurile necurate. Dar duhurile necurate nu dau această hrană omului, îndată ce acesta s-a așezat în slujba lor. Ele hrănesc omul până când acesta cade cu totul sub puterea lor, dar atunci când el se găsește în mâna duhurilor, ele nu mai au nevoie să-l hrănescă. Hrana lor este otravă și el s-a otrăvit deja peste tot. și ceea ce este otravă pentru el, servește acum drept hrană pentru ele! Duhurile îi rod sufletul, așteptând doar clipa când acesta va pleca din trup, ca să-l hrănescă cu suferințe și mai mari, când acesta se va afla în întunericul cel mai din afară. După cum a spus împăratul și proorocul David: *“Vrăjmașul prigonește sufletul meu și viața mea o calcă în picioare; făcutu-m-a să locuiesc în întuneric ca morții cei din veacuri.”* (Psalm 142:3). Doamne, fiul risipitor era unul mort înaintea morții sale trupesti!

Dar, în clipa celei mai mari deznădăjduiri, a foamei și a înfricoșării fiului risipitor, a licărit o scânteie în lăuntru său; o scânteie uitată, la care nici nu visase. De unde a venit această scânteie pe cărbuni stinși? De unde să vină o scânteie de viață într-un leș? Ea a venit de acolo de unde am pomenit mai înainte: că tatăl, dându-i fiului partea sa de avere, i-a dat mai mult decât i se cuvenea. Pe lângă țărână, i-a mai dat o scânteie de conștiință și de înțelegere. Ca și cum tatăl cel înțelept și milostiv și-ar fi spus atunci când a dat partea din averea sa, fiului mai tânăr: “Îi voi mai da lui și aceasta: conștiință și înțelegere; de fapt, acel ceva, din pricina căruia fiul a vrut să se despartă. De ce nu? – îi va fi de folos. El pleacă într-o țară rece și înfometată și atunci când se va afla în cea mai mare lipsă, această scânteie va fi în stare să-i lumineze calea înapoi spre mine. Foarte bine: să ia cu el; îi va fi de folos. Această scânteie îl va mântui.”

Și, Doamne, această scânteie a ars în cea mai adâncă întunecime din cel de-al doisprezecelea ceas, când fiul risipitor coborâse în cea de-a treia împărăție și se dăduse în slujba diavolului. A ars în interiorul lui ca o lampă tainică, lumina de mult uitată a conștiinței și a înțelegerii. Și, în această lumină, el și-a venit în sine. Numai cu ajutorul acestei lumini a putut să vadă prăpastia în care căzuse, toată duhoarea pe care o respirase și în care trăise, toți oamenii netrebnci cu care se însoțise. Cu ajutorul luminii acestei lămpi tainice, pe care mâna milostivă a tatălui său o ținea în sufletul lui, el s-a deșteptat din visul său de groază, și a început să facă o asemănare între viața pe care o trăise mai înainte alături de tatăl său și viața pe care o ducea acum. *Dar, venindu-și în sine, a zis: Câți argați ai tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier aici de foame! Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta; nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi.* Și s-a sculat și a venit la tatăl său.

(Teofilact spune: *“Și când și-a venit în sine”*: de aici decurge lămurit faptul că, pe vremea când săvârșea răul, el nu era în sine. Cu adevărat, umblând cu ajutorul simțurilor noastre pe aiurea, ne

înstrăinăm de noi înșine și ne îndepărtăm de Împărăția lui Dumnezeu, care se află în lăuntrul nostru [Luca 17:21].)

De îndată ce scânteia a început să ardă în sufletul fiului risipitor, și de îndată ce el a făcut o asemănare între viața pe care o ducea împreună cu tatăl său, și viața într-o țară îndepărtată, el îndată a luat hotărârea: *”Sculându-mă mă voi duce la tatăl meu!”* El spune “sculându-mă”, deoarece el vede prăpastia în care a căzut. Nu există o a treia cale: ori cobori până în cele mai mari adâncuri ale prăpastiei drăcești, ori mergi în sus către tatăl. Și tatăl său este foarte bogat: lângă el nu se află foamete; argații săi sunt îndestulați de pâine și fiul său moare de foame. Prin “pâine” noi trebuie să înțelegem “viață”; “argații” sunt ființe din zidirea lui Dumnezeu care sunt mai împuținate decât oamenii, cum sunt animalele și alte făpturi. Fiul risipitor căzuse mai jos decât animalele și a căutat să ducă o viață cel puțin la fel cu a lor. Animalele nu sunt ființe libere și Dumnezeu le stăpânește în desăvârșit prin puterea și voia Sa. Dumnezeu le dă viață potrivit nevoii lor, are grijă de ele și le împlinește nevoile. Dar fiul risipitor și-a irosit în desfrânare acele energii ale vieții, pe care Dumnezeu le dă animalelor și pe care animalele le folosesc cu dreptate.

“Am greșit la cer și înaintea ta”. Prin “cer” trebuie să înțelegem, mai întâi, toate cetele îngerilor lui Dumnezeu și mai ales îngerii noștri păzitori; în al doilea rând, trebuie să înțelegem darurile duhovnicești pe care Dumnezeu le dă fiecărui om și care înseamnă toată Dumnezeirea din oamenii păcătoși, că *“după omul cel lăuntric mă bucur de legea lui Dumnezeu”* (Romani 7:22). Și faptul că “cer” înseamnă aici îngerii lui Dumnezeu, se vede chiar din cuvintele Domnului: *“Zic vouă, așa se face bucurie îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește.”* (Luca 15:2-10). Așadar, când există bucurie pentru un păcătos care se pocăiește, există și supărare pentru un păcătos nepocăit.

Că prin “cer” trebuie să mai înțelegem și darurile duhovnicești pe care Dumnezeu le-a dat oamenilor, se vede din cuvintele Apostolului Pavel pe care le-am citat deja, și din următoarele cuvinte: *“Sau nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt, Care este în voi, pe Care-L aveți de la Dumnezeu și că voi nu sunteți ai voștri?”* (I Corinteni 6:19). Și aceasta se vede și mai lămurit din cuvintele Mântuitorului: *“Împărăția lui Dumnezeu este în lăuntrul vostru”* (Luca 17:21). Și astfel, cel ce păcătuiește împotriva lui Dumnezeu păcătuiește și împotriva îngerilor lui Dumnezeu și a omului celui drept din lăuntrul său, care este de la Dumnezeu, și aceasta înseamnă “împotriva cerului”. Și de aceea spune fiul se pocăiește: *“Am greșit la cer și înaintea ta.”*

Și încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său și i s-a făcut milă și, alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat. Așa este dragostea lui Dumnezeu – este fără margini și totuși plină de dulceață! Cât de mare l-a fost până acum răbdarea față de păcătos, la fel de mare îi sunt acum iertarea și bucuria. De îndată ce păcătosul se pocăiește și se întoarce înapoi la Dumnezeu, Dumnezeu se năpustește deja să-l întâmpine, să-l primească, să-l îmbrățișeze și să-l sărute. Bucuria mamei este mare atunci când vede îndreptare în copilul ei; bucuria păstorului este mare atunci când își găsește oaia cea pierdută; bucuria femeii este mare atunci când își găsește bănuțul cel pierdut – dar nimic din toate astea nu se poate asemăna cu bucuria lui Dumnezeu când un păcătos se pocăiește și se întoarce la El. La primul semn de pocăință din inimile noastre, chiar dacă încă ne aflăm departe, Dumnezeu deja ne vede și, mai iute decât lumina soarelui care

vine cu repezeală spre pământul întunecat, se grăbește să ne întâmpine: să întâmpine omul cel nou care, prin pocăință, se zămislește în noi. *“Doamne”,* strigă proorocul către Atotștiutorul, *“cercetatu-m-ai și m-ai cunoscut!”* (Psalm 138:1). Tatăl nostru cel ceresc se grăbește spre ajutorul nostru deschizându-Și larg brațele și ne sprijină ca să nu cădem în prăpastia drăcească, sălaşul porcilor și țara foametei. ***“Apropiati-vă de Dumnezeu și Se va apropia și El de voi”*** (Iacov 4:8). O, cât de grabnic ajutor ești Tu! O, mâinile Tale preabinecuvântate! Dacă încă nu am stins ultima scânteie de conștiință și de înțelegere care se află în noi, trebuie să ne simțim rușinați în fața unei asemenea iubiri din partea lui Dumnezeu; trebuie să ne pocăim fără trândăvire și să ne repezim cu ochii plecați și cu inima înălțată să-L îmbrățișăm pe Tatăl de care ne îndepărtaserăm.

Când fiul care se pocăiește vine către tatăl său, îi spune ceea ce plănuise: *“Tată, am greșit la cer și înaintea ta; nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău.”* Dar el nu spune tot ce voia să spună. Este important să continue: *“Fă-mă ca pe unul din argații tăi.”* Dar tatăl său nu-l lasă să isprăvească. El nu-l lasă pe cel care se pocăiește să se umilească, nici nu vrea ca el să fie ca unul din argații săi, și îl oprește pe fiul său și pornește să-l îmbrățișeze și să-l sărute. Zdrencăros, murdar, slăbit și cu privirea sălbătică, cum se arată în priveliștea tatălui, acesta se milostivește îmbrățișându-l, și zicând către slugile sale: *“Aduceți degrabă haina lui cea dintâi și-l îmbrăcați și dați inel în mâna lui și încălțăminte în picioarele lui; și aduceți vițelul cel îngrășat și-l junghiați și, mâncând, să ne veselim. Căci acest fiu al meu mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat.”* Haina lui cea dintâi semnifică toată îndestularea și frumusețea darurilor duhovnicești ale lui Dumnezeu. Aceasta este haina sfințeniei și curăției în care era înveșmântat Adam, înainte de căderea în păcat și de izgonirea într-o țară îndepărtată de Dumnezeu. Această haină este Însuși Hristos: de aceea este numită “cea dintâi”. Nu există nici o haină mai minunată decât aceasta din cer. Apostolul spune: *“Căci câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat”* (Galateni 3:27). Sufletul, care fusese despuiat de toată lucrarea cea bună, este în întregime îmbrăcat din nou: haina cea veche, murdară și zdrențăroasă este aruncată și sufletul său este îmbrăcat în haină nouă. Această haină nouă pentru suflet semnifică omul cel nou – pocăit, iertat și primit de către Dumnezeu. Fără această haină nouă, nimeni nu se poate sălășlui în Împărăția lui Dumnezeu, după cum vedem lămurit din pilda lui Hristos despre nunta fiului împăratului (Matei 22:2-14). Potrivit cuvintelor Apostolului, această haină este alcătuită din: *“milostivirile îndurării, din bunătate, smerenie, blândețe, îndelungă răbdare, ... iar peste toate acestea... dragoste, care este legătura desăvârșirii”* (Coloseni 3:12-14; cf. Efeseni 4:24, Apocalipsa 7:14, Zaharia 3:4).

Inelul de pe degetul său semnifică logodna sufletului său cu Hristos. Cel ce se pocăiește se leapădă de toate legăturile sale întru desfrânare cu lumea aceasta, își lipește sufletul de Hristos și rămâne unit cu El într-o unime de nezdruncinat. Această logodnă se împlinește prin puterea și harul Duhului Sfânt, a Cărui pecete se află pe toate darurile cerești.

Dați-i *“încălțăminte în picioarele lui”*, spune tatăl slugilor lui. Încălțăminte semnifică puterea voinței prin care omului îi stă în putință să calce cu hotărâre spre căile Domnului, fără să hoinărească aiurea și fără să se uite înapoi.

Prin vițelul cel îngrășat care a fost junghiat, trebuie să înțelegem că Îl semnifică pe Iisus Hristos Însuși, Care S-a dat spre junghiere pentru curățirea păcătoșilor de păcatele lor.

Prin slugi trebuie să înțelegem fie îngerii, fie preoții. Dacă înțelegem prin casa tatălui că ar fi chiar cerul, atunci trebuie să vedem sugile ca pe îngeri; dacă – ca o altă interpretare corectă – înțelegem prin casa tatălui ca și cum ar fi Biserica de pe pământ (cea văzută), atunci trebuie să vedem slugile ca pe preoți, care sunt chemați să slujească taina jertfei lui Hristos și, prin aceasta, să asigure oamenilor hrana pentru viața cea veșnică. Este limpede că aici se vorbește mai întâi despre Biserică, din faptul că Fiul Risipitor nu era totuși mort din punct de vedere trupește și, până când omul se desparte de trupul său, el este al Împărăției lui Dumnezeu, în chipul Bisericii lui Dumnezeu care se află pe pământ. Faptul că slugile semnifică la fel de bine și îngerii, este limpede mai întâi din faptul că îngerii sunt de față în biserică la Sfintele Taine și, în al doilea rând, din faptul că Dumnezeu folosește îngerii păzitori ai oamenilor ca să-i îndrume pe calea mântuirii.

“Căci acest fiu al meu mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat.” Trupul lui mai era încă viu, dar sufletul său era ca și mort. Singura scânteie a darului dumnezeiesc, care mai licărea, s-a aprins în el și a înviat sufletul întreg. El era deja pierdut în clipa când și-a cerut partea din avere ce i se cuvenea de la tatăl lui. *Și și-a venit în sine.* Aceasta înseamnă: el și-a venit în sine la lumina scânteii lui Dumnezeu, fiindcă se pierduse. Dumnezeu îl știa pe el și l-a păstrat în priveliște chiar până în ultima clipă – clipa pocăinței.

Și au început să se veselească. Auzind toate câte se întâmplaseră, fratele mai mare s-a mâniat și i-a spus tatălui său: *“Iată, de atâția ani îți slujesc și niciodată n-am călcat porunca ta. Și mie niciodată nu mi-ai dat ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei. Dar când a venit acest fiu al tău, care ți-a mâncat averea cu desfrânatete, ai junghiat pentru el vițelul cel îngrășat.”* Fiul cel cinstit vorbește astfel tatălui său. Mulți oameni drepti ai Bisericii vorbesc în acest chip cu mânie, atunci când Biserica, cu bucurie și blândețe, îi primește pe păcătoșii cei pocăiți și îi aduce la sfânta taină a Împărtășaniei. Mulți bărbați drepti din Vechiul Testament vorbeau astfel când Îl vedeau pe Dumnezeu aducând pe Singurul Său Fiu ca jertfă pentru neamurile de oameni mai tineri și mai păcătoși: *“El nu ne-a dat niciodată nici măcar un ied!”* Asemănată cu jertfa îngrozitoare pe care Tu o faci pentru acești urmași ai noștri păcătoși și risipitori, Tu nu ai făcut pentru noi nici cea mai mică jertfă, care ar fi totuși prea mică.” Apoi, deoarece capra semnifică în general păcatul, aceiași bărbați drepti ar putea spune: *“Tu ne oprești pe noi să săvârșim și cel mai mic păcat – mic și fără importanță ca un ied – și tot Tu răsplătești acum aceste neamuri păcătoase cu cea mai mare comoară a Ta – cu jertfa Fiului Tău!”* și dacă mergem și mai departe, vedem că această pildă aparent simplă, pătrunde chiar în inima întregii istorii a lumii, de la căderea lui Adam până la Preacinstitul Domn Iisus Hristos, care este pentru omenire, pentru Adam și urmașii săi, întocmai ca Fiul Mai Mare al Tatălui Ceresc – deși El este Fiul Cel Unul Născut și nu fiu prin adopție. Dacă Domnul Iisus Hristos ar fi vorbit ca un om obișnuit, muritor, El ar fi putut spune Tatălui Său: *“Adam a păcătuit și a căzut de la Tine și el, împreună cu toți urmașii săi Ți-au hulit numele Tău, dar acum Tu pregătești pentru el și urmașii săi asemenea slavă și bucurie, cum eu împreună cu toți sălășluitorii cerului nici nu ne putem închipui.”* Desigur, Domnul Iisus nu S-ar mânia niciodată pe Tatăl Său cel Ceresc, nici nu ar vorbi cu Tatăl Său într-

un asemenea chip, decât numai dacă noi Îl așezăm dinadins în inimile noastre, spunând aceasta ca să ne mustre ori să ne învețe, ca noi să nu ne semețim întru dreptatea noastră și, în mândria noastră, să nesocotim păcătoșii care se pocăiesc. Ca și cum El ar fi vrut să ne spună: când Eu, Cel drept din veșnicie, care sunt nedespărțit de Tatăl Meu din veșnicie, nu mă împotrivesc primirii lui Adam cel pocăit din nou, în Împărăția cea cerească, atunci, cum puteți voi, care sunteți drepti numai de puțină vreme și păcătoși sunteți de la întâiul păcat al lui Adam, să vă împotriviți dragostei pe care o are Dumnezeu pentru păcătoșii care se pocăiesc?

”Fiule”, i-a spus tatăl, “tu totdeauna ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt. Trebuia să ne veselim și să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat.”

Astfel, Dumnezeu liniștește pe omul cel drept, amintindu-i de bunătățile cele multe, pe care el le stăpânește și le împarte împreună cu El. Toate ale Mele ale tale sunt. Odată cu întoarcerea fratelui tău celui pocăit, partea ta nu se împuținează, ci bucuria ta va trebui să fie sporită, *“căci fratele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat.”*

Așa se încheie pilda aceasta, care este în sine o întreagă evanghelie de taină și învățăminte. Cu cât omul pătrunde prin rugăciune adâncurile acestei pilde, cu atât va descoperi atât tainele, cât și învățămintele acesteia. Slavă Domnului Iisus Hristos, Care ne-a dat această pildă – această comoară plină de atâta bogăție, de la care neam după neam își adună cunoașterea de Dumnezeu, cât și cunoașterea omului, învățând din această cunoaștere, dragostea prin îndelungă răbdare, iertare prin dragostea lui Dumnezeu pentru oameni și bucuria, prin dragostea lui Dumnezeu, în primirea păcătoșilor care se pocăiesc. Slavă Tatălui Celui fără de început, și Fiului, și Sfântului Duh de viață dătător – Treimii celei deoființă și nedespărțită, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.